CORINT
ISTORIE
AUTORI ROMÂNI

NICOLETA IONESCU-GURĂ

MUNCA FORȚATĂ DIN ROMÂNIA ÎN REGIMUL COMUNIST

Internările administrative din perioada Gheorghe Gheorghiu-Dej (1948-1965)



Introducere

Prezenta lucrare este al doilea volum dintr-un proiect de cercetare mai amplu, intitulat *Dimensiunea represiunii din România în regimul comunist.* Dacă în primul volum apărut în 2010, tot la Editura Corint, am analizat *Dislocările de persoane și fixările de domiciliu obligatoriu* din perioada 1948-1989, în volumul de față am cercetat problematica internărilor administrative în unități de muncă, în colonii de muncă și locuri de muncă din timpul regimului Gheorghe Gheorghiu-Dej. Această lucrare va fi urmată de o alta, dedicată condamnărilor cu caracter politic din România comunistă.

Prezenta cercetare dorește să informeze cititorii cu privire la acțiunile și mecanismele aparatului represiv din România în timpul regimului comunist. Represiunea împotriva populației a cunoscut mai multe forme (dislocare și fixare de domiciliu obligatoriu, muncă forțată, condamnări cu caracter politic).

Munca forțată, prin internarea în unități de muncă (UM), colonii de muncă (CM) și locuri de muncă obligatorii (LM), adică așa-numitele „internări administrative", face obiectul acestui volum, fiind prima lucrare care abordează de sine stătător acest subiect.

Internările administrative practicate în timpul regimului Gheorghe Gheorghiu-Dej, în România, după modelul sovietic, au reprezentat o formă de represiune împotriva reprezentanților democrației burgheze, a opozanților și a potențialilor opozanți ai regimului politic impus României de către Moscova, autoritățile din Republica Populară Română propunându-și „reeducarea prin muncă a elementelor ostile" regimului comunist.

Internarea în unități de muncă (UM), în colonii de muncă (CM) și locuri de muncă obligatorii (LM) se făcea atunci când autoritățile nu aveau sau nu puteau administra suficiente probe de vinovăție, pentru ca o persoană să fie trimisă în justiție și atunci când doreau să păstreze controlul asupra unor persoane eliberate din închisoare, considerate periculoase pentru securitatea statului comunist.

Internarea administrativă se făcea, fără procedură judiciară, prin Decizie a MAI, dispozițiile acesteia fiind aduse la îndeplinire de Securitate, împreună cu organele de

miliție. Celor internați administrativ, la fel ca și persoanelor cu domiciliu obligatoriu, li s-a prelungit durata pedepsei, dublându-se și chiar triplându-se durata inițială a internării. Aceasta în condițiile în care Constituția Republicii Populare Române garanta libertatea persoanei și inviolabilitatea domiciliului. Însă, după cum o dovedește și acest studiu, aceste drepturi fundamentale ale omului erau garantate numai formal de Constituția Republicii Populare Române.

Lucrarea reconstituie, pe baza documentelor inedite din arhiva CC al PCR, a organelor de securitate, a memorialisticii și a studiilor apărute până acum, istoria internărilor administrative în România, din perioada 1948-1965, după venirea PCR la putere în România.

Din paginile acestei lucrări, cititorul va afla că internările administrative au fost realizate după modelul sovietic și au avut la bază ideologia „luptei de clasă". De asemenea, va afla unde și de cine a fost luată decizia unor asemenea măsuri administrative, cine au fost executorii, pe cine au afectat măsurile, cum au decurs operațiile de internare, condițiile de muncă și de viață în locurile stabilite de autorități, scopurile unor asemenea măsuri.

Lucrarea are nouă capitole care la rândul lor se împart în subcapitole.

Din **primul capitol**, intitulat *Internarea în unitățile de muncă (1950-august 1952)*, cititorul va afla că o serie de categorii de persoane au fost internate în unități de muncă (UM) pentru a fi reeducate prin muncă, deoarece erau considerate „elemente dușmănoase și parazitare din Republica Populară Română". Internarea s-a efectuat în baza Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950, care înființa unitățile de muncă, iar aplicarea decretului s-a făcut de către Ministerul Afacerilor Interne, conform Ordinului MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950. De asemenea, va găsi informații despre categoriile de persoane care au fost internate în unitatea de muncă (UM), scopul urmărit de autoritățile comuniste, date despre organizarea și funcționarea structurii din cadrul Ministerului Afacerilor Interne care se ocupa cu internările în unitățile de muncă, procedura de internare și de eliberare din unitatea de muncă, numărul persoanelor internate, conform documentelor organelor de securitate.

Persoanele erau internate în unități de muncă, pe baza Deciziei MAI, iar Direcția Unităților de Muncă ducea la îndeplinire această decizie. Măsura era abuzivă, pentru că internarea cetățenilor în unități de muncă s-a făcut fără sentință judecătorească, prin Decizie a MAI, și a fost luată în baza unor acte normative care nu au fost publicate în organul oficial al statului, deoarece încălcau prevederile Constituției Republicii Populare Române din 13 aprilie 1948, care prevedea garanții privind libertatea persoanei, inviolabilitatea domiciliului, dreptul la apărare și la petiție.

În **capitolul al doilea** al lucrării, intitulat *Internarea persoanelor în coloniile de muncă (august 1952-1954)*, cititorii vor găsi date despre internarea persoanelor în coloniile de muncă, urmare a Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 1554 din 22 august 1952, cu un

studiu de caz pe internarea în coloniile de muncă (CM) a persoanelor care au activat și au deținut diferite funcții în „fostele partide burgheze", reținute în noaptea de 15 spre 16 august 1952, în baza ordinului Direcției Generale a Securității Statului (DGSS) nr. 490 Cabinet din 9 august 1952. Măsura venea după arestarea conducătorilor partidelor politice și a demnitarilor regimului „burghezo-moșieresc" și a avut drept scop eliminarea din viața socială a elitelor politice ale vechiului regim, reprezentate în mare parte de PNȚ, PNL și PSDI. De asemenea, măsura întreprinsă trebuia să lichideze posibilitatea de reorganizare a acestor partide în ilegalitate.

Conform documentelor organelor de securitate, au fost internate administrativ 16 672 de persoane. Acestea au fost internate în colonii de muncă pentru convingerile politice, pentru activitatea politică din trecut, pentru faptul că au avut funcții în aparatul de stat „burghezo-moșieresc". În documentele Securității se arată că dacă aceste persoane rămâneau în libertate reprezentau un „pericol permanent" de a trece la acțiuni împotriva regimului democrat-popular.

Ca și în cazul internării în unitățile de muncă (UM), internarea persoanelor în coloniile de muncă (CM) era abuzivă, pentru că se făcea tot prin decizii administrative (Decizie a MAI), fără sentință judecătorească și în baza unor acte normative care nu au fost publicate în organul oficial al statului, deoarece încălcau chiar prevederile Constituției.

Din **capitolul trei**, *Internările administrative efectuate de organele de miliție*, aflăm că și Miliția a efectuat internări administrative și că autoritățile și-au propus să reeduce prin muncă vagabonzii, cerșetorii, prostituatele și întreținuții, deoarece regimul democrat-popular nu îngăduia „traiul parazitar".

În **capitolul patru** se prezintă *Regimul internaților administrativ din coloniile de muncă*. Deși scopul declarat al internărilor administrative era reeducarea prin muncă a persoanelor, pentru a deveni folositoare noii societăți, în practică, în multe colonii de muncă, a existat un regim de exterminare. Internații au avut de luptat nu numai cu normele de lucru foarte mari, ci și cu alimentația insuficientă, asistența sanitară aproape inexistentă și cazarmamentul incomplet. Inapții au fost scoși la muncă, fapt soldat cu numeroase decese în rândul acestora. Lipsurile de tot felul din coloniile de muncă, precum și abuzurile lucrătorilor organelor de securitate asupra celor internați administrativ fiind recunoscute chiar în documentele Ministerului de Interne.

Capitolul cinci al volumului tratează *Eliberarea din coloniile de muncă a persoanelor internate administrativ*. Decizia desființării pedepsei administrative, în anul 1954, și a eliberării celor internați a fost luată la Moscova, în contextul morții lui I.V. Stalin și a instalării unei noi conduceri la Kremlin. În studiile publicate până acum privitoare la represiunea din România în timpul regimului comunist, apare informația că în anul 1954 au fost desființate coloniile de muncă. Informația este inexactă deoarece, în anul 1954, nu coloniile de muncă au fost desființate, ci pedeapsa administrativă a internării

persoanelor în colonii de muncă a fost desființată. Trebuie reținut faptul că și după anul 1954 au existat coloniile de muncă, fiind înființate chiar altele noi, însă în acestea nu mai erau internate persoanele în baza unei decizii a Ministerului Afacerilor Interne, ci își executau pedepsele privative de libertate cei condamnați cu sentințe definitive pronunțate de tribunale.

După eliberarea din coloniile de muncă, pe multe persoane le-a așteptat noi suferințe, ca refuzul încadrării într-un loc de muncă, pe considerentul că nu sunt persoane de încredere, decăderea din dreptul la pensie pentru altele, fixarea de domiciliu obligatoriu pentru cele „nereeducate", considerate deosebit de periculoase pentru securitatea statului.

Capitolul șase tratează *Internarea în locuri de muncă a unor categorii de persoane în perioada 1958-1964*. După câțiva ani, în care internările administrative nu au mai fost efectuate (1955-1957), acestea au fost reluate de regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej, în anul 1958, în contextul evenimentelor din Ungaria din 1956, a retragerii trupelor sovietice din România și a intensificării ritmului colectivizării agriculturii. Așa cum arată statisticile din documentele fostei Securități, cele mai multe persoane internate în locurile de muncă au fost legionari. În locurile de muncă au fost internate și persoanele care s-au opus colectivizării agriculturii, cele care au deținut funcții în „partidele burgheze" și cele care executaseră o condamnare, cu scopul de a fi izolate de restul societății pentru a le pune în imposibilitatea de a desfășura acțiuni ostile regimului de democrație populară și pentru a le reeduca prin muncă.

Și internarea în locuri de muncă era anticonstituțională, ca și internarea în unități de muncă și în colonii de muncă. În plus, aceasta încălca și prevederile Convenției nr. 29 din 1930 privind munca forțată sau obligatorie, adoptată de Organizația Internațională a Muncii, care fusese ratificată de Republica Populară Română cu puțin timp înaintea emiterii actelor normative care instituiau măsura administrativă a internării în locuri de muncă. Însă, după cum vom vedea, ratificarea convenției nu a împiedicat regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej să încalce obligațiile asumate prin ratificarea acesteia și să procedeze din nou la internări administrative și la folosirea muncii forțate, în perioada 1958-1964, a unor cetățeni ai României, considerați periculoși pentru securitatea statului democrat-popular.

Din **capitolul șapte**, intitulat *Realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră*, cititorii vor afla că acest canal a fost realizat, în mare parte, prin munca deținuților politici, în regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej și de către armată, în regimul Nicolae Ceaușescu.

Nicolae Ceaușescu s-a implicat în stabilirea unor caracteristici tehnice ale canalului, care au dus la reproiectarea unui număr mare de lucrări și implicit la întârzierea adoptării proiectului general de execuție al canalului. Practic, construirea canalului a început

fără ca proiectul general de execuție să fie gata, exact ca în timpul regimului Gheorghe Gheorghiu-Dej, deși se criticase acest lucru.

Până acum, Canalul Dunăre-Marea Neagră nu a devenit profitabil. În perioada 1990-2016, Canalul Dunăre-Marea Neagră a funcționat sub 20 % din capacitatea de trafic proiectată, ceea ce demonstrează că în construirea acestuia nu atât considerentele economice au prevalat, ci mai mult voința politică a lui Nicolae Ceaușescu.

Capitolul opt, *Baza juridică a internărilor administrative în regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej*, prezintă actele normative (decrete ale Prezidiului Marii Adunări Naționale și hotărâri ale Consiliului de Miniștri) care au stat la baza înființării unităților de muncă, a coloniilor de muncă, batalioanelor de muncă și a locurilor de muncă și arată că acestea nu au fost publicate în organul oficial al statului („Buletinul Oficial al Republicii Populare Române" sau „Buletinul Oficial al Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române"), deoarece prevederile lor încălcau Constituția Republicii Populare Române care conținea garanții privind libertatea persoanei și inviolabilitatea domiciliului și tratatele pe care România le ratificase în materie de drepturile fundamentale ale omului. Acestea au fost comunicate numai instituțiilor care trebuiau să le pună în aplicare. Astfel, persoanele internate administrativ, necunoscând prevederile actelor normative, nu au știut pentru ce motive au fost internate administrativ.

În regimul Nicolae Ceaușescu au fost abrogate actele normative prin care au fost instituite măsurile administrative, care mai erau în vigoare, iar persoanelor internate în unități, colonii și locuri de muncă de către regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej li s-au eliberat adeverințe care să le folosească la stabilirea vechimii în câmpul muncii. Deși a condamnat abuzurile și ilegalitățile din timpul regimului Gheorghe Gheorghiu-Dej, și regimul Nicolae Ceaușescu a folosit munca forțată ca formă de pedeapsă pentru opozanții regimului. De asemenea, regimul Nicolae Ceaușescu a folosit munca unor categorii sociale și profesionale pentru realizarea obiectivelor de interes național, la strângerea recoltelor etc.

Persoanele condamnate și internate de către regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej au fost lucrate activ de către organele de securitate, în regimul Nicolae Ceaușescu, pentru a li se cunoaște comportarea și a contracara eventuale acțiuni ostile din partea acestora.

Ultimul capitol prezintă, firesc, *Numărul persoanelor internate administrativ în regimul Gheorghe Gheorghiu-Dej, conform documentelor organelor de securitate*. Măsura internării administrative în unități de muncă, în colonii de muncă și locuri de muncă a fost aplicată, în timpul regimului Gheorghe Gheorghiu-Dej, la 25 740 de persoane, considerate periculoase pentru securitatea statului democrat-popular prin originea socială, poziția economică și trecutul politic, până la venirea la putere a Partidului Comunist Român. Însă, aceasta este cifra care se păstrează astăzi în arhivă. În realitate, cifra poate

fi mult mai mare, deoarece foarte multe persoane au fost internate administrativ fără să li se întocmească acte de evidență, iar o serie de evidențe au fost distruse în timpul regimului comunist.

Volumul se încheie cu **concluzii**, în care am încercat să răspund de ce autoritățile comuniste au recurs la internările administrative împotriva unor categorii de persoane.

Cartea este însoțită de o **anexă documentară** care conține fotografii și documente în facsimil de la Arhivele Naționale ale României și Arhiva CNSAS, relevante pentru subiectul tratat.

NICOLETA IONESCU-GURĂ

Capitolul 1

Internarea în unitățile de muncă (1950-august 1952)

Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă

În 1950, prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie, au fost înființate unitățile de muncă „pentru reeducarea elementelor dușmănoase Republicii Populare Române și în vederea pregătirii și încadrării lor pentru viața socială, în condițiile democrației populare și construirii socialismului"[1].

Conform Decretului nr. 6 din 14 ianuarie 1950, în unitățile de muncă puteau fi trimise acele persoane care prin faptele sau manifestările lor, directe sau indirecte, primejduiau sau încercau să primejduiască regimul de democrație populară, îngreunau sau încercau să îngreuneze construirea socialismului în Republica Populară Română, precum și acele persoane care defăimau puterea de stat sau organele de stat, dacă aceste fapte nu constituiau sau nu puteau constitui prin analogie infracțiuni, condamnații pentru infracțiuni împotriva securității Republicii Populare Române, care la expirarea executării pedepsei nu se dovedeau a fi reeducați[2]. „Prin acest decret se deschidea, practic, un drum larg arbitrarului și abuzurilor de tot felul, întrucât oricine putea fi incriminat că, «direct sau indirect, primejduiește sau încearcă să primejduiască regimul de democrație populară, îngreunează sau încearcă să îngreuneze construirea socialismului»"[3].

---

[1] ANR, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 1/1950, f. 36.

[2] *Ibidem*, ff. 36-37. În expunerea de motive a Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6/1950, semnată de ministrul afacerilor interne, Teohari Georgescu, se arăta: „În condițiile democrației populare și construirii socialismului este necesară reeducarea tuturor acelora care prin faptele sau manifestările lor primejduiesc regimul de democrație populară sau încearcă să îngreuneze construirea socialismului în Republica Populară Română. În vederea reeducării acestor elemente am întocmit alăturatul proiect de decret pentru înființarea unităților de muncă" (*Ibidem*, f. 39).

[3] Florian Banu, *Lagărele de muncă forțată – cea mai arbitrară formă a represiunii comuniste*, în Cosmin Budeancă, Florentin Olteanu (coord.), *Forme de represiune în regimurile comuniste*, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 61.

Articolul 7 din Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 prevedea că organizarea și funcționarea unităților de muncă se stabilea prin hotărâre a Consiliului de Miniștri. Acest articol avea să fie modificat două luni mai târziu. Astfel, Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 60 din 11 martie 1950 modifica articolul 7 din Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950, în sensul că organizarea și modul de funcționare a Direcției Unităților de Muncă, precum și a unităților de muncă înființate în cadrul acestei direcții se stabileau prin decizia ministrului afacerilor interne și nu prin hotărârea Consiliului de Miniștri, ceea ce însemna o modalitate mai rapidă de înființare a unităților de muncă[1].

Trimiterea în unitățile de muncă se făcea prin Decizia Ministerului Afacerilor Interne[2]. Durata reeducării în unitățile de muncă era de șase luni până la doi ani. Aceasta putea fi redusă sau prelungită în raport cu rezultatele reeducării, fără a putea depăși cinci ani. Părăsirea unității de muncă, fără autorizație scrisă prealabilă, se pedepsea cu închisoare corecțională de la șase luni la cinci ani.

La 27 martie 1950, un colectiv format din ministrul adjunct al MAI, Marin Jianu, general-locotenent Cristescu Pavel, colonel Gavrilă Birtaș, colonel Dulgheru Mihai, colonel Popescu Gogu, locotenent-colonel Tudor Sepeanu, maior Bogdan H., maior Ciupagea N. și maior Ilie Bădică au studiat Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă. În cadrul ședinței, au fost discutate următoarele puncte: persoanele care urmau a fi integrate în acest decret, partea tehnică a ridicărilor și formalitățile.

S-a căzut de acord că vor fi internați, în mod automat, toți cei care se găseau la dispoziția autorităților și care din diferite motive nu puteau fi trimiși în justiție. De asemenea, toți cei care se aflau în penitenciare și nu puteau fi trimiși în justiție, la aprecierea organelor MAI; „foștii demnitari ai guvernelor reacționare, inclusiv cele două dictaturi (carlistă și antonesciană), ca: miniștri, subsecretari de stat, secretari generali, foști diplomați, foști senatori, deputați, prefecți, primarii orașelor de reședință, iar pentru municipiul București,

---

[1] ANR, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 2/1950, vol. 1, f. 81. În expunerea de motive a Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 60 din 11 martie 1950, se arăta: „Pentru a da posibilitatea Ministerului Afacerilor Interne să stabilească pe cale de Decizie organizarea și modul de funcționare a Direcției Unităților de Muncă și a unităților înființate în cadrul acestei Direcții, am întocmit alăturatul proiect de Decret pentru modificarea art. 7 din Decretul nr. 6/1950" (*Ibidem*, f. 83).

[2] Pentru deciziile MAI de internare în unități de muncă din anul 1950 din capitală și diferite județe vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 7. De pildă, prin Decizia MAI nr. 26 din 18 mai 1950 au fost trimise în unități de muncă, pe diferite termene, 136 persoane din județul Cluj (*Ibidem*, ff. 39-42). Pentru deciziile MAI de internare în unități de muncă din anul 1952 vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 6, 16. De exemplu, prin Decizia MAI nr. 526 din 2 iulie 1952 au fost trimise în unități de muncă, pe timp de 24 luni, evidență specială, un număr de 635 persoane (*Ibidem*, dosar 55, vol. 6, ff. 33-49). Prin Decizia MAI nr. 560 din 10 iulie 1952 se încadrau 41 de persoane într-o unitate de muncă pe timp de 24 luni, evidență specială, pedeapsa începând de la 15 aprilie 1952. Printre acestea se numără Ioana Maria Vulcănescu, Maria Tătărescu, Ion Lahovari, Radu Portocală, Lucia Samsonovici, Nineta Alimănișteanu, Elena Jora, Eugen Chirnoagă (*Ibidem*, dosar 55, vol. 16, ff. 28-29).

primarii, ajutorii de primar general și primarii de sectoare. S-a hotărât a se eșalona internările în unități de muncă, pe măsura capacității de cuprindere a Direcției Unităților de Muncă, avându-se în vedere categoriile cele mai periculoase[1]. „Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă rezolva două probleme și anume: nevoia acută de forță de muncă necesară pentru realizarea proiectului de construire a Canalului, dar și necesitatea de a descongestiona penitenciarele suprapopulate cu mii de condamnați și preveniți politici"[2].

Aplicarea Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 s-a făcut de către Ministerul Afacerilor Interne, conform Ordinului MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950.

Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950 de punere în aplicare a Decretului nr. 6/1950

„Trebuie să fie clar că, în general, în unitățile de muncă trimitem pe cei ce nu se pot încadra în texte de legi"[3]. Această propoziție apare în Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950, semnat de ministrul adjunct, Gheorghe Pintilie, care punea în aplicare Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă.

Direcției Generale a Securității Poporului (DGSP) i-a revenit sarcina de a depista și trimite în unități de muncă pe toți aceia care se încadrau în prevederile Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6/1950. Astfel, la scurt timp după emiterea decretului de către Prezidiul Marii Adunări Naționale, Ministerul Afacerilor Interne a elaborat un ordin care dădea instrucțiuni organelor de securitate pentru aplicarea lui. Este vorba despre Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950, semnat de ministrul adjunct al MAI, Gheorghe Pintilie.

În cuprinsul ordinului apare și motivarea internării unor categorii de persoane în unitățile de muncă și anume reeducarea prin muncă a celor care puteau face greutăți construirii socialismului de tip sovietic în România:

> „Dușmanul de clasă din țara noastră, fabricanții și moșierii expropriați, bancherii și marii negustori, elementele deblocate și epurate din aparatul de stat și chiaburii, slugi ale imperialismului caută prin fel de fel de mijloace ca: zvonuri alarmiste, injurii, manifestări rasiale și șovine, instigări, misticism religios, mergând până la acte de teroare, sabotaj, diversiune să creeze agitație, să alarmeze populația, să îndemne la nesupunere, să impiedice construirea socialismului. Pentru a asigura desfășurarea muncii poporului nostru, pentru a împiedica dușmanul de clasă să-și ducă activitatea de subminare a

---

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 199, ff. 186-187.

[2] *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Andrei Muraru (coord.), Clara Mareș, Dumitru Lăcătușu, Cristina Roman, Marius Stan, Constantin Petre, Sorin Cucerai, studiu introductiv de Cristina Roman, prefață de Marius Oprea, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 380.

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 3.

construirii socialismului, în urma hotărârii Consiliului de Miniștri din 13 ianuarie 1950, Prezidiul Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române a emis Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă"[1].

Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă nu preciza categoriile de cetățeni care urmau să fie trimiși în unități de muncă (UM), ci enunța, în general, că puteau fi internați „aceia care prin faptele sau manifestările lor, direct sau indirect, primejduiesc regimul de democrație populară". În schimb, în Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950, semnat de ministrul adjunct, Gheorghe Pintilie, se arătau categoriile de cetățeni care urmau să intre în obiectivele Securității, cu propunerea de a fi trimiși în unități de muncă, și anume:

- „toți cei ce lansează zvonuri sau răspândesc zvonuri alarmiste, tendențioase, dușmănoase[2], ascultă și difuzează propaganda deșănțată a posturilor de radio imperialiste;
- toți cei ce aduc injurii Partidului Muncitoresc Român, conducătorilor săi, guvernului, Uniunii Sovietice și conducătorilor săi și țărilor de democrație populară;
- toți acei cetățeni români care întrețin legături de prietenie cu legațiile imperialiste, care au frecventat sau frecventează bibliotecile, concertele și în general manifestările propagandistice ale legațiilor imperialiste, precum și toți cei ce sunt în relații cu familiile funcționarilor ambasadelor imperialiste;
- toți cei ce ațâță la manifestări rasiale și șovine;
- instigatorii la nesupunere sau neexecutare, cei ce duc acțiuni dușmănoase, atât la sat, cât și la oraș, în contra măsurilor guvernului, în special cu privire la colectivizări, colectări, planuri de cultură, comasări etc. Elementele cu un trecut reacționar cunoscut sau foști exploatatori care ocupă încă în producție posturi de răspundere și care dovedesc continuu, prin atitudinea lor, delăsare gravă,

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 1.

[2] De exemplu, Flavia Pantu, în vârstă de 30 de ani, fostă contabilă la Banca de Stat, a fost internată administrativ „pentru discuțiile purtate cu unele colege, față de care își manifesta neîncrederea și ura față de regimul actual și față de reformele din țara noastră" (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 19, f. 288). Într-o notă întocmită de Direcția secretariat din MAI se arăta că referitor la întrecerile socialiste a afirmat: „Prin aceste întreceri omul nu poate să gândească, deoarece trebuie să lucreze ca o mașină"; „Relațiile dintre URSS și RPR nu sunt de la egal la egal și că țara noastră trimite o mare cantitate de produse și materii prime în Uniunea Sovietică și din această cauză în RPR nu se găsesc cele necesare traiului" etc. Din aceste motive a fost internată administrativ pentru 24 luni, pedeapsa începând la 30 mai 1952 și expirând la 30 mai 1954. În urma unei cereri adresate Prezidiului Marii Adunări Naționale de către tatăl său, Traian Pantu, prin care solicita eliberarea fiicei sale, care ispășea pedeapsa administrativă în lagărul Ghencea, a fost eliberată. Prin Decizia MAI nr. 656 din 25.XI.1953 a fost pusă în libertate prin suspendarea pedepsei (*Ibidem*, f. 287). În documentele organelor de securitate, referitor la eliberarea sa, se arătau următoarele: „ținând seama de faptul că Pantu Flavia este un element tânăr și cu posibilități de reabilitare, pe de altă parte, ținând seama de faptul că este vorba numai de manifestări dușmănoase și nu de acțiuni organizate, pedeapsa executată până în prezent ajutându-i mult, propune eliberarea sa" (*Ibidem*, f. 288-289).

nejustificată prin incapacitatea lor profesională, atitudine care atrage după sine defecțiuni vizibile sau frânarea producției;

- toți acei care sub masca religioasă fac prozelitism (diferite religii și secte). Adică speculează sentimentele religioase ale cetățenilor pentru a-i determina la atitudini ostile, dușmănoase regimului (minuni, prelegeri cu dedesubturi dușmănoase, șovine etc.);
- toți acei ce, prin corespondență internă sau internațională, iau atitudine dușmănoasă, transmit știri tendențioase, alarmiste, dușmănoase, reacționare, instigă"[1].

În acțiunea de depistare trebuia să se acorde o atenție deosebită „elementelor capitaliste de la țară", adică foștilor moșieri, chiaburilor, cârciumarilor, militarilor deblocați, funcționarilor epurați, foștilor membri ai partidelor politice dizolvate. În Ordinul MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950 se dădea indicația ca, în privința clerului ortodox, dosarele pe care urmau să le întocmească organele de securitate trebuiau să conțină „probe suficiente și să umble cu tact și prudență"[2]. În ordin se menționa expres că legionarii și persoanele care au făcut parte din organizații subversive nu se încadrau în măsurile prevăzute în ordinul circular. Mai târziu, s-a revenit asupra acestui aspect. În 27 octombrie 1950, Direcția Generală a Securități Poporului preciza că: „prin legionari și cei ce au făcut parte din organizațiile subversive trebuie înțeles: legionarii notorii care au avut munci de conducere și care sunt în obiectivele noastre pe linia respectivă, și nu foștii legionari în general, care sunt pasivi din acest punct de vedere, dar azi se manifestă dușmănos. Aceștia din urmă se pot încadra în prevederile circularei 100 Cabinet. În același sens, trebuie înțeleasă și propoziția «cei ce au făcut parte din organizațiile subversive». Aceasta înseamnă că numai cei care intră în obiectivele noastre nu pot fi încadrați. Dacă anumite elemente care au făcut parte din astfel de organizații sunt astăzi libere (și-au ispășit pedeapsa, nu au putut fi dovediți etc.), dar se manifestă dușmănos și intră în prevederile circularei, ei vor fi încadrați"[3].

În cazul membrilor Partidului Muncitoresc Român, propunerile de internare în unitățile de muncă ale Direcțiilor regionale de securitate se făceau numai după ce a fost consultat și s-a căzut de acord cu secretarul județean de partid[4]. În ordin se atrăgea atenția

---

[1] *Ibidem*, dosar 55, vol. 53, ff 2-3. Pentru textul Ordinului MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950, semnat de ministrul adjunct, Gheorghe Pintilie, vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, ff. 1-5. Documentul este publicat și în CNSAS, *Securitatea. Structuri – cadre. Obiective și metode, vol. I (1948-1968)*, Florica Dobre (coord.), Florian Banu, Theodor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Țăranu (ed.), București, Editura Enciclopedică, 2006, pp. 286-289.

[2] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 3.

[3] *Ibidem*, vol. 12, partea 1, f. 177.

[4] *Ibidem*, vol. 53, ff. 14-15. În cazurile de membri ai Partidului Muncitoresc Român, Direcțiile regionale de securitate trebuiau să raporteze de urgență situația lor la Direcția Generală a Securității Poporului, în sensul dacă au fost verificați, dacă mai erau membri de partid și dacă s-a căzut de acord asupra lor cu secretarul Comitetului județean PMR, în privința propunerii de încadrare în unitate de muncă.

asupra eventualelor abuzuri, adică să nu să se trimită persoane în unități de muncă pe bază „de informații nereale, rău intenționate sau chiar interesate". Organele de securitate trebuiau să fie atente acolo unde „infractorul" era muncitor sau țăran sărac.

În privința bunurilor celor internați în unități de muncă, au fost elaborate instrucțiuni în care se prevedeau următoarele: persoanelor care erau ridicate li se făcea percheziție domiciliară; bunurile mobile ale celor care nu locuiau împreună cu familia urmau a fi predate, la indicația scrisă a celui internat, făcându-se în acest sens un proces-verbal; pentru familiști, bunurile rămâneau la dispoziția familiei.

În momentul arestării, apartamentul celui ridicat se sigila conform procedurii penale, urmând a se preda bunurile mobile, cu inventar, persoanei indicate de cel ridicat. Apartamentele celor internați pe o durată mai mare de 6 luni erau puse la dispoziția Spațiului Locativ. La eliberare acesta urmând să le procure locuințe. Persoanelor ridicate pentru 6 luni le rămânea locuința până la întoarcere, în cazul când nu aveau spațiu excedentar. Dacă spațiul locativ era mare, atunci se proceda ca la cei cu pedepse mai mari de 6 luni, adică locuința era preluată. Locuințele celor familiști internați în unități de muncă erau sesizate Spațiului Locativ, care aprecia dacă era cazul a fi evacuată familia, dându-i altă locuință, sau putea rămâne acolo[1].

Direcția Unităților de Muncă din MAI/DGPCUM

Prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950[2], în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, a fost înființată Direcția Unităților de Muncă. Aceasta avea sarcina de „a asigura reeducarea prin muncă a elementelor dușmănoase Republicii Populare Române".

---

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 199, f. 188.

[2] Prin Decretul nr. 100 din 20 aprilie 1950 au fost modificate art. 5 și 6 din Decretul nr. 102 din 16 martie 1949 pentru organizarea Ministerului Afacerilor Interne. Articolul 5 a fost modificat după cum urmează: Sarcinile Ministerului Afacerilor Interne se îndeplineau cu următoarele organe proprii: 1. Secretariatul; 2. Direcția Generală a Securității Poporului; 3. Comandamentul Trupelor MAI; 4. Direcția Generală Politică; 5. Direcția Generală a Miliției; 6. Direcția Generală a Penitenciarelor; 7. Direcția Cadrelor; 8. Inspectoratul General; 9. Administrația Centrală MAI; 10. Departamentul Gospodăriei Locale. Pentru că din enumerarea organelor proprii ale Ministerului Afacerilor Interne a fost omisă Direcția Unităților de Muncă, înființată în cadrul MAI prin Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950, a fost emis un nou decret. Este vorba de Decretul nr. 132 din 23 mai 1950 pentru modificarea și completarea Decretului nr. 100 din 20 aprilie 1950, care prevedea că: „Dispozițiunile art. 5 din Decretul nr. 102/1949 modificate prin Decretul nr. 100 din 20 aprilie 1950 se modifică și se completează adăugându-se punctul 6 bis – Direcția Unităților de Muncă" (ANR, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 3/1950, vol. 2, f. 91). Din expunerea de motive a Decretului nr. 132 din 23 mai 1950 aflăm de ce a fost necesară apariția unui nou decret: „Prin Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 s-a înființat în cadrul Ministerului Afacerilor Interne Direcția Unităților de Muncă. Deoarece această direcție a fost omisă în Decretul nr. 100 din 20 aprilie 1950 pentru modificarea art. 5 și 6 din Decretul 102/1949 pentru organizarea Ministerului Afacerilor Interne, am întocmit alăturatul proiect de decret pentru modificarea și completarea Decretului nr. 100 din 20 aprilie 1950" (*Ibidem*, f. 94).

La 3 martie 1950, s-a ținut la ministrul de interne, Teohari Georgescu, o ședință de colectiv care a avut pe ordinea de zi: aplicarea Decretului nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă. Din procesul-verbal al ședinței aflăm că pe baza lucrărilor prezentate și a discuțiilor avute în colectiv au fost stabilite următoarele:

- s-au aprobat proiectele de decizii pentru organizarea Direcției Unităților de Muncă și a organizării unităților de muncă; personalul care urma să fie încadrat în schema de organizare a Direcției Unităților de Muncă și a unităților de muncă trebuia recrutat din cadrul ministerului (Direcția Generală a Miliției), considerându-se detașat pentru anul în curs la această direcție nou înființată;
- s-a hotărât să se întocmească un proiect de decret pentru modificarea art. 7 din Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950, în sensul de a da dreptul Ministerului Afacerilor Interne de a înființa pe bază de decizie unități de muncă; decizia urma să fie prezentată Consiliului de Miniștri;
- s-a hotărât să se întocmească un regulament de funcționare a Direcției Unităților de Muncă;
- s-a stabilit ca paza exterioară a unităților de muncă să se facă de Trupele MAI;
- organizarea Direcției Unităților de Muncă trebuia să fie realizată până la 20 martie 1950. Cu ducerea la îndeplinire a celor stabilite de către colectiv a fost însărcinat ministrul adjunct, Marin Jianu[1].

În iulie 1951, Direcția Unităților de Muncă din cadrul MAI a fost comasată cu Direcția Generală a Penitenciarelor, „rezultând o nouă structură numită Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă (DGPCUM)"[2]. În art. 1 al Hotărârii Consiliului de Miniștri nr. 729 din 19 iulie 1951 care privea organizarea și funcționarea DGPCUM se arăta că „Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă este organul Ministerului Afacerilor Interne care asigură executarea pedepselor și măsurilor privative de libertate prin izolarea elementelor periculoase din punct de vedere social, în scopul reeducării lor, pentru a deveni elemente folositoare societății"[3].

---

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 199, f. 160.

[2] Octavian Roske (coordonator), *România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea (A-E)*, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2011, p. 529. În perioada Ministerului Securității Statului (septembrie 1952-septembrie 1953), DGPCUM s-a divizat în Serviciul Penitenciare și Direcția Lagăre și Colonii de Muncă, ambele în MAI. După reunificarea MSS cu MAI (în 1953), Serviciul Penitenciare s-a transformat în Direcția Închisori și Penitenciare. Aceasta va funcționa separat de Direcția Lagăre și Colonii de Muncă, până la 1 septembrie 1954, când a luat ființă Direcția Penitenciare, Lagăre și Colonii, prin contopirea Direcției Închisori și Penitenciare cu Direcția Lagăre și Colonii de Muncă și cu Serviciul Colonii Minori (Mihai Burcea, Marius Stan, Mihail Bumbeș, *Dicționarul ofițerilor și angajaților civili ai Direcției Generale a Penitenciarelor. Aparatul central (1948-1989)*, Iași, Editura Polirom, 2009, pp. 43-44).

[3] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, nr. 729 din 19 iulie 1951, p. 1.

Pentru realizarea acestui scop, Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă îi reveneau următoarele sarcini:

- „izolarea și ținerea sub pază în scopul ispășirii pedepselor a celor care au comis infracțiuni grave, fiind condamnați la muncă silnică sau închisoare pe viață;
- izolarea și ținerea sub pază, în scopul ispășirii pedepselor a celorlalți infractori condamnați la închisoare și reeducarea lor în scopul adaptării la viața socială;
- izolarea, ținerea sub pază și reeducarea elementelor dăunătoare intereselor poporului muncitor, îndepărtate pe cale administrativă din societate;
- folosirea muncii deținuților și internaților în anumite ramuri ale economiei naționale"[1].

Pentru îndeplinirea sarcinilor de mai sus, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă făcea propuneri Ministerului Afacerilor Interne privind: înființarea și desființarea penitenciarelor, coloniilor, unităților de muncă și centrelor de triere; schimbarea în organizarea și efectivele Direcției, programul de lucru al personalului; regimul deținuților și internaților, metodele de reeducare și modul de folosire a acestora la muncile interioare și exterioare; grațierea și eliberarea deținuților înainte de termen, în cazul când dădeau dovezi temeinice de îndreptare.

Pentru folosirea în muncă a deținuților și internaților, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă avea dreptul să încheie și să desfacă contracte cu întreprinderile de stat și cooperatiste, să înființeze și să desființeze întreprinderi proprii, să efectueze regrupări de deținuți, potrivit profesiei și pregătirii speciale a acestora[2].

Pentru menținerea disciplinei deținuților și internaților, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă avea dreptul de a aplica următoarele pedepse: observația; interzicerea întrevederilor deținuților și internaților cu rudele pe un termen de până la 3 luni; retragerea dreptului de a primi colete pe un termen de până la 3 luni; deținerea celulară și pierderea dreptului de a ieși la muncă pe un termen de până la 3 luni; deținerea în carceră pe un termen de până la 15 zile; retragerea dreptului de a trimite și primi corespondență pe un termen de până la 1 an; mutarea într-un alt penitenciar sau colonie, cu regim mai sever; pierderea dreptului de a primi o remunerație pentru zilele muncite.

HCM nr. 729/1951 prevedea, la art. 6, internarea în unități de muncă, în vederea reeducării, și a persoanelor care la expirarea condamnării „n-au dat dovezi temeinice de îndreptare". În cazul când se aplicase, în repetate rânduri, unui deținut sancțiuni disciplinare pentru abaterile comise și până la data expirării pedepsei acesta nu dăduse dovezi temeinice de îndreptare, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de

[1] *Ibidem*, pp. 1-2.

[2] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, nr. 729 din 19 iulie 1951, p. 2.

Muncă putea propune Ministerului Afacerilor Interne internarea lui, la data expirării pedepsei, într-o unitate de muncă, în vederea reeducării[1].

În 1951, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă avea următoarea structură organizatorică:

I. *Organe Centrale*:
- Direcția Politică;
- Serviciul de Inspecție;
- Serviciul Secretariatului;
- Corpul de Control;
- Direcția Cadrelor;
- Direcția Pazei și a Regimului Locurilor de Deținere;
- Direcția Producției;
- **Direcția Unităților de Muncă**;
- Serviciul Arhivă-Evidență;
- Serviciul Educării;
- Serviciul Planificării;
- Serviciul Contabilității Centrale;
- Direcția Administrativă;
- Serviciul Sanitar.

Atribuțiile și normele de funcționare ale organelor centrale se stabileau prin decizia Ministerului Afacerilor Interne.

II. *Organe Exterioare*:
- Penitenciare;
- Colonii de muncă;
- Unități de muncă;
- Unități productive.

Conform HCM nr. 729/1951, au fost organizate *colonii corecționale de muncă*, în locurile unde era posibil, pentru ca munca deținuților să fie folosită rațional și productiv. După același principiu au fost organizate și *unitățile de muncă*[2].

Întreținerea coloniilor și a unităților de muncă era organizată pe principiul autofinanțării, incluzând aici și cheltuielile cu personalul din aceste unități. În cazul în care în coloniile de muncă sau în unitățile de muncă se lucra numai o parte a anului, la propunerea Ministerului Afacerilor Interne, se puteau acorda alocații din bugetul statului. Pentru coordonarea muncii în coloniile și unitățile de muncă de la șantierul Canalului Dunăre-Marea Neagră a fost organizat un serviciu regional cu sediul în Constanța.

---

[1] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, nr. 729 din 19 iulie 1951, p. 3.

[2] *Ibidem*, pp. 4-5.

Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă era condusă de un director general, fiind ajutat de un locțiitor politic și de doi locțiitori administrativi. Atribuțiile locțiitorului politic se stabileau de către Direcția Generală Politică din Ministerul Afacerilor Interne. Locțiitorii administrativi ai directorului general conduceau activitatea organelor centrale și exterioare, astfel: primul locțiitor conducea activitatea Direcției Pazei și a Regimului Locurilor de Deținere, Serviciului Arhivă-Evidență, Serviciului Educării, Serviciului Sanitar și activitatea penitenciarelor. Al doilea locțiitor conducea activitatea Direcției Producției, Direcției Unităților de Muncă, Serviciului Planificării, Serviciului Contabilității Centrale, Direcției Administrative, precum și activitatea coloniilor și unităților de muncă.

Locțiitorii administrativi aveau dreptul să aprobe cheltuieli în cadrul unităților pe care le conduceau, potrivit alocațiilor bugetare și planurilor financiare. Ei organizau verificări și inspecții la locurile de deținere și internare, conform unui plan aprobat de directorul general. În lipsa directorului general, acesta era înlocuit de unul dintre locțiitorii săi administrativi care avea în acest caz toate drepturile ce reveneau directorului general.

Directorii locurilor de deținere și internare, locțiitorii și ajutorii lor conduceau activitatea aparatului în subordine, rezolvau problemele în legătură cu primirea, eliberarea deținuților și internaților și mutarea lor în interiorul locului de deținere sau internare, controlau aplicarea strictă a regimului deținuților și internaților, organizau reeducarea prin muncă a acestora și urmăreau împlinirea și depășirea planurilor de producție și financiare.

Directorii locurilor de deținere și internare erau subordonați, în activitatea lor, conducerii Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă și erau obligați să aplice instrucțiunile și dispozițiile primite de la aceasta[1].

În vederea cunoașterii situației deținuților și internaților, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă trebuia să întocmească o evidență centralizată a acestora, precum și dosare personale în care să se țină actele care îi priveau. După primire, cei condamnați pentru infracțiuni grave și recidiviștii erau supuși înregistrării dactiloscopice și fotografierii. Două exemplare din fișa dactiloscopică și fotografie se înaintau organelor miliției, iar un exemplar se atașa la dosarul personal. Deținuții care figurau în aceeași cauză erau izolați unul de altul. Nu erau folosiți la munci interioare decât cei care au comis infracțiuni de mică importanță și numai cu avizul organului de urmărire penală.

Pentru prevenirea evadărilor, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă trebuia să ia următoarele măsuri: să îngrădească penitenciarele, coloniile și unitățile de muncă; deținuții să nu fie folosiți la muncă în locuri care permiteau evadări și în locuri unde erau folosiți și muncitori zilieri sau era permis accesul persoanelor particulare; concentrarea deținuților în grupuri mai mari de 30 era interzisă[2].

---

[1] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, nr. 729 din 19 iulie 1951, pp. 6-7.

[2] *Ibidem*, pp. 8-9.

Conform HCM nr. 729/1951, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă trebuia să aplice următoarele reguli, în locurile de deținere și internare:

- ținerea în permanență, sub pază înarmată, a tuturor deținuților și internaților;
- supravegherea respectării de către deținuți și internați a regulilor stabilite de Ministerul Afacerilor Interne, cu privire la disciplină și în muncă;
- stimularea deținuților și internaților care au avut o purtare exemplară și au obținut rezultate bune în muncă;
- aplicarea sistemului de pedepse față de deținuții și internații care încălcau disciplina regimului de deținere sau internare, precum și disciplina muncii;
- sesizarea procuraturii pentru infracțiuni comise la locurile de deținere sau internare și la muncile exterioare;
- separarea în locurile de deținere a bărbaților de femei, a minorilor de majori, a celor aflați în instrucție sau cercetare de cei condamnați, a condamnaților politici de cei de drept comun;
- folosirea deținuților și internaților sănătoși la muncă; durata timpului de muncă era de 8-11 ore pe zi;
- rații alimentare reduse pentru deținuții care nu munceau conștiincios și rații mărite pentru cei care munceau cu râvnă;
- odihna în pat a deținuților nu trebuia să depășească 7 ore în 24 de ore[1].

Regulile privitoare la activitatea cultural-educativă, primirea corespondenței, a mandatelor poștale și coletelor, scoaterea deținuților la plimbare erau stabilite prin regulamentul de ordine interioară.

Conform HCM nr. 729/1951, eliberarea deținuților și internaților trebuia comunicată, pentru fiecare caz în parte, organelor miliției. În cazul deținuților care comiseseră infracțiuni împotriva securității statului, această comunicare se făcea și organelor securității, iar în cazul deținuților militari, se făcea unităților respective[2].

Efectivele Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă se compuneau din personal militarizat[3] și personal civil. Efectivele necesare locurilor de deținere și internare se stabileau prin decizia ministrului afacerilor interne[4]. Personalul militarizat era supus legilor și regulamentelor militare și dispozițiilor HCM nr. 729/1951. Personalul civil era supus prevederilor Codului Muncii și HCM nr. 729/1951.

---

[1] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, nr. 729 din 19 iulie 1951, pp. 9-10.

[2] *Ibidem*, p. 11.

[3] Personalul militarizat avea drepturile de asigurări sociale prevăzute de Decretul nr. 360 din 20 august 1949. Decretul poate fi consultat la ANR, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 8/1949, ff. 161-170.

[4] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, nr. 729 din 19 iulie 1951, pp. 5-6.

Personalul militarizat din Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă avea dreptul să facă uz de armă pentru a împiedica pe cei care încercau să fugă de sub escortă, din localurile penitenciarelor, coloniilor și locurilor de muncă[1]. Conform art. 43 al HCM nr. 729/1951, personalul Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă se recruta din rândurile „elementelor devotate clasei muncitoare și regimului de democrație populară". Membrii PMR și UTM se bucurau de întâietate la ocuparea posturilor vacante"[2].

Până la preluarea puterii de către Partidul Comunist Român au existat, ca instituții tranzitorii pentru executarea pedepselor privative de libertate, colonii penitenciare, agricole și industriale, pentru bărbați și femei. Conform art. 50-59 din *Regulamentul asupra regimului de executare a pedepselor și a măsurilor de siguranță, privative de libertate, precum și al deținerii preventive* publicat în *Monitorul Oficial* din 19 august 1940[3], coloniile penitenciare erau instituții tranzitorii care aveau drept scop să pregătească liberarea condamnaților. Acestea erau agricole sau industriale, fiind instalate după caracterul lor, în regiuni agricole sau industriale. În coloniile penitenciare erau admiși condamnații la muncă silnică, temniță grea, închisoare corecțională sau detenție, „care prin îndemn la muncă și bună purtare, dovedite în termenele prevăzute de lege și prezentul regulament au dat temeinice speranțe de îndreptare"[4]. În colonie erau primiți și condamnații la amendă corecțională, când nu și-au achitat-o în termenul prescris de lege. Trecerea condamnaților de la pedepse de drept comun sau politic în colonie penitenciară se hotăra de către tribunalul în circumscripția căreia se afla stabilimentul cu avizul comisiei de supraveghere. Persoanele scutite, prin hotărârea de condamnare, de obligația de a munci nu erau puse la muncă fără consimțământul lor. Odată ce au consimțit, erau obligate să se supună normelor aplicate celorlalți deținuți. Remunerarea condamnaților supuși la muncă dintr-o colonie se făcea potrivit dispozițiilor privitoare la remunerarea condamnaților la închisoare corecțională. Din prețul muncii celor deținuți pentru neplata unei amenzi se rețineau 60% pentru acoperirea amenzii, apoi din rest se reținea costul întreținerii lor în colonie, iar în cazul când acest cost era acoperit, suma rămasă li se încredința lor.

---

[1] *Ibidem*, p. 4.

[2] *Ibidem*, p. 12. Art. 70 al HCM nr. 729/1951 stipula că normele de amănunt pentru aplicarea acestei hotărâri se stabileau prin decizia ministrului Afacerilor Interne.

[3] Este vorba despre Regulamentul asupra regimului de executare a pedepselor și a măsurilor de siguranță, privative de libertate precum și al deținerii preventive elaborat de Ministerul Afacerilor Interne – Direcțiunea Penitenciarelor și Institutelor de Prevențiune care a fost promulgat cu decretul regal nr. 1439 din 2 aprilie 1938 și publicat în „Monitorul Oficial" nr. 93, partea I din 21 aprilie 1938, cu modificările făcute prin Decretul-lege nr. 2777 publicat în „Monitorul Oficial" din 19 august 1940. El a fost publicat sub formă de broșură de Imprimeria Penitenciarului Văcărești, București, în anul 1942 și poate fi consultat în ACNSAS, fond Bibliotecă, volum nr. 980. Regulamentul este publicat și în Radu Ciuceanu, *Regimul penitenciar din România, 1940-1962*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001.

[4] ACNSAS, fond Bibliotecă, volum nr. 980, p. 21; Radu Ciuceanu, *Regimul penitenciar din România, 1940-1962*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001, p. 99.

Regimul coloniei penitenciare era mai blând decât cel al închisorii corecționale. Deținuții din coloniile penitenciare puteau fi întrebuințați la lucrări de utilitate publică și în afara coloniei. Deținuții cu purtare bună, care prezentau garanții de îndreptare și readaptare la viața socială, puteau fi admiși, în a doua jumătate a executării pedepsei, în colonie, cu avizul comisiei de supraveghere și cu aprobarea tribunalului, în circumscripția unde se afla stabilimentul, să muncească în afara coloniei, chiar fără supraveghere. Deținutului care nu avea purtare bună i se putea revoca măsura deținerii în colonie, urmând a fi retrimis la penitenciarul de unde a provenit. Această măsură se hotăra de tribunalul în circumscripția căreia se afla colonia, pe baza propunerii comisiei de supraveghere a coloniei[1]. Intelectualii condamnați, afară de cei condamnați la muncă silnică și temniță grea, erau întrebuințați la lucrări potrivite cu aptitudinile lor. Condamnatul sau internatul putea cere comisiei de supraveghere schimbarea repartizării sale la muncă[2].

În octombrie 1944, conform Deciziei nr. 52993, existau următoarele colonii:

- *colonii penitenciare agricole și horticole*: Ișalnița, Vaslui, Arad, Mislea (femei);
- *colonii principale industriale*: Aiud, Mărgineni, Văcărești, Ocnele-Mari (colonie forestieră), Deva, Cluj (femei)[3].

În 1952 a fost elaborat regulamentul de funcționare al Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă (DGPCUM)[4], care definea unitățile de muncă și

---

[1] ACNSAS, fond Bibliotecă, volum nr. 980, pp. 22-23; Radu Ciuceanu, *op. cit.*, pp. 99-100.

[2] ACNSAS, fond Bibliotecă, volum nr. 980, p. 83; Radu Ciuceanu, *op. cit.*, p. 123.

[3] *Monitorul Oficial*, nr. 243 din 20 octombrie 1944, p. 6773. Aceste colonii penitenciare erau clasificate astfel în Decizia nr. 52993/1944: *colonii penitenciare agricole și horticole*: Mislea (principal, cl. I), Vaslui (principal, cl. II), Arad (principal, cl. II), Ișalnița (principal, cl. II); *colonii principale industriale*: Aiud (principal, cl. I), Văcărești (principal, cl. I), Mărgineni (principal, cl. II), Ocnele-Mari, colonie forestieră (principal, cl. II), Deva (principal, cl. II), Cluj femei (principal, cl. II).

[4] Conform regulamentului de funcționare elaborat în anul 1952 de MAI, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă (DGPCUM) era organul central de conducere a tuturor penitenciarelor, coloniilor și unităților de muncă din Republica Populară Română și avea ca scop „asigurarea executării pedepselor și măsurilor privative de libertate, folosirea muncii deținuților și internaților în anumite ramuri ale economiei naționale, în vederea educării lor pentru a deveni elemente folositoare societății" (Radu Ciuceanu, *Regimul penitenciar din România, 1940-1962*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001, p. 144). DGPCUM organiza penitenciare, colonii și unități de muncă pentru reținuții depuși de organele Securității, Miliției și Justiției, precum și pentru deținuții condamnați și internații de toate categoriile. Deținuții și internații erau repartizați pe penitenciare și colonii de muncă după categorii penale, după durata și felul pedepselor, starea de recidivă și periculozitatea socială, starea sănătății și felul muncii, vârstă și sex, „cu scopul de a asigura ordinea și a înlătura contaminarea morală" (*Ibidem*, p. 146). DGPCUM asigura organizarea deținuților și internaților la munci productive în: unități de muncă, colonii, ateliere și gospodării, potrivit legilor și regulamentelor în vigoare; organizarea muncii de educare a deținuților prin: muncă, școli de alfabetizare și calificare profesională, cât și prin educația cetățenească, potrivit legilor și regulamentelor în vigoare; ținerea lucrărilor contabile la zi și păstrarea valorilor ridicate de la deținuți și internați (*Ibidem*, p. 144). DGPCUM, cu aprobarea Ministerului Afacerilor Interne, putea înființa și desființa penitenciare, colonii și unități de muncă; stabilea regimul deținuților și internaților în penitenciare,

arăta structura organizatorică și atribuțiile Direcției Unităților de Muncă. Potrivit regulamentului de funcționare al DGPCUM, Direcția Unităților de Muncă avea următoarele atribuții: organiza și conducea unitățile de muncă, având internați de toate categoriile, în vederea educării și transformării lor în elemente utile societății; ținea legătura cu Direcția Generală a Securității Statului și cu Direcția Generală a Miliției pentru primirea, dirijarea și eliberarea internaților din unitățile de muncă; făcea propuneri Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă în legătură cu reducerea sau mărirea pedepsei internaților; colabora cu Direcția pazei și a regimului locurilor de deținere în ceea ce privea paza și regimul care se aplica internaților și cu Direcția Producției și Direcția Administrativă în ceea ce privea dotarea și producția unităților[1].

Pentru ducerea la îndeplinire a atribuțiilor ce-i reveneau, Direcția Unităților de Muncă avea următoarele organe:

- *Serviciul repartizării și evidenței internați*, cu două birouri (biroul cazier internați și biroul repartizării internaților), care ținea statistica tuturor categoriilor de internați, repartiza internații pe unități de muncă, rezolva întreaga corespondență privitoare la internați;
- *Serviciul producției și organizarea muncii în colonii* cu trei birouri (biroul evidență, bunuri și materiale, biroul organizării muncii în colonii și biroul industrial și agricol), care organiza, conducea, îndruma și controla birourile de producție de pe lângă unitățile de muncă; întocmea planul de producție în colaborare cu colectivele unităților de muncă și al întreprinderilor de pe lângă care lucra unitatea de muncă; întocmea planul de producție și planurile de dotare și aprovizionare a unităților de muncă; pregătea lucrările care urmau a se face periodic la unitățile agricole.
- *Serviciul contabilității* cu două birouri (biroul buget și ordonanțare și biroul evidenței contabile), care ținea evidența contabilă la zi; urmărea executarea bugetului de venituri și cheltuieli;
- *Biroul secretariat*[2].

---

colonii de muncă și unități de muncă pe categorii, conform legilor și regulamentelor în vigoare și pe baza deciziilor și directivelor Ministerului Afacerilor Interne; transfera deținuții și internații de la o unitate la alta, în raport cu interesele organelor de stat, a executării pedepselor și organiza regruparea de deținuți, în vederea trimiterii lor la munci; asigura cazarea, îmbrăcămintea și hrana deținuților și internaților pe tot timpul deținerii lor; îndruma și controla modul de aplicare al liberărilor înainte de termen a condamnaților; întocmea tabele cu propuneri de grațieri, comutări și reduceri de pedepse, pe care le supunea Ministerului Afacerilor Interne, pentru a fi înaintate Ministerului Justiției, în vederea aprobării lor de către Prezidiul Marii Adunări Naționale; sesiza parchetul în legătură cu infracțiunile săvârșite de deținuți în penitenciare și lua primele măsuri împotriva acestora; asigura eliberarea deținuților și internaților, după executarea pedepselor sau expirarea termenului de internare (*Ibidem*, p. 145).

[1] *Ibidem*, p. 155.

[2] *Ibidem*, pp. 156-157.

Conform regulamentului de funcționare al Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă elaborat de MAI, *unitățile de muncă* erau organe executive, administrative și operative subordonate Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă în care își făceau educația prin muncă elementele dușmănoase Republicii Populare Române. Unitățile de muncă erau conduse de un director, ajutat de un locțiitor politic, un locțiitor director și trei ajutori directori de serviciu. În lipsa directorului, locțiitorul de director îi ținea locul. O unitate de muncă avea următoarea organizare, în raport cu mărimea și categoria din care făcea parte: director, locțiitor politic, locțiitor director, ajutor director de serviciu, biroul inspecții, corp pază, biroul evidenței, biroul tehnic, biroul educare, biroul contabilitate, biroul aprovizionare, infirmeria. Atribuțiile organelor care compuneau unitățile de muncă erau aceleași care erau prevăzute pentru penitenciare și colonii de muncă. Biroul tehnic avea aceleași atribuții ca birourile de producție și organizare din cadrul coloniilor[1].

Trebuie reținut că în perioada 1950-1952, alături de unitățile de muncă, au funcționat și coloniile de muncă. Diferența dintre o colonie și unitate de muncă, potrivit regulamentului de funcționarea al Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă din 1952, consta în categoria deținuților și în organizare. În scopul educării prin muncă, în coloniile de muncă[2] erau aduși deținuții condamnați prin hotărâre judecătorească, în timp ce în unitatea de muncă erau internate „elementele dușmănoase

[1] *Ibidem*, pp. 182-183. Pentru atribuțiile birourilor penitenciarelor și coloniilor de muncă vezi art. 89-98, în Radu Ciuceanu, *op., cit.*, pp. 179-182.

[2] Conform regulamentului din 1952 al DGPCUM, *coloniile de muncă* erau organe executive, administrative și operative, subordonate Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă în care deținuții condamnați erau supuși educării prin muncă. Acestea erau conduse de către un director, ajutat de un locțiitor politic, locțiitor de director și trei ajutori directori de serviciu. În lipsa directorului, locțiitorul de director îi ținea locul. Numărul, categoria coloniilor, înființarea și desființarea acestora, precum și trecerea lor dintr-o categorie în alta se stabilea prin decizia Ministerului Afacerilor Interne la propunerea Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă. O colonie de muncă avea următoarea organizare: director, locțiitor politic, locțiitor director, ajutor director de serviciu, corp pază, biroul inspecții, biroul evidenței, biroul producției, biroul organizare, biroul educare, responsabil cadre, biroul contabilitate, biroul aprovizionare și biroul administrativ. *Biroul producției* avea ca atribuții: normarea muncii deținuților prin normatori; ținerea evidenței muncii deținuților prin fișe individuale de pontaj; calcularea indicilor pentru îndeplinirea normelor; se îngrijea ca atelierele și șantierele să aibă materialele și materiile prime necesare producției. În colaborare cu biroul organizare, organiza întreceri în muncă, între secții, grupe și puncte de lucru. *Biroul organizare* întocmea fișe pentru evidența deținuților din colonie pe secții și dormitoare, ținea evidența mișcărilor de deținuți pe categorii de infracțiuni, organiza munca deținuților la punctele de lucru. *Biroul aprovizionare* răspundea de aprovizionarea cu hrană, combustibil, echipament și cazarmament pentru deținuți. Atribuțiile celorlalte birouri care intrau în componența unei colonii de muncă erau la fel cu cele prevăzute pentru penitenciare (*Ibidem*, pp. 181-182. Pentru atribuțiile birourilor penitenciarelor vezi art. 89-90 în Radu Ciuceanu, *op. cit.*, pp. 179-181).

Republicii Populare Române", fără hotărâre judecătorească, în baza unei decizii a Ministerului Afacerilor Interne[1].

Directorul general al Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă făcea propuneri Ministerului Afacerilor Interne pentru înființarea de noi unități sau de desființare, precum și trecerea lor dintr-o categorie în alta. Înființarea de noi colonii și unități de muncă se făcea în baza deciziei ministrului afacerilor interne. „Cele mai cunoscute fiind la: Arad, Baia Mare, Baia Sprie, Bârcea Mare, Bicaz, Borzești, Brad, Brâncovenești, CRM București, Buzău, Capul Midia, Castelu, Cavnic, Câmpulung, Cernavodă (trei colonii), Chilia, Constanța, Chirnogi, Crâscior, Culmea, Dedulești, Doicești, Domnești, Dorobanțu, Dudu, Fântânele, Fundulea, Galeșu, Giurgeni, Ghencea, Iași, Ițcani, Km 31, Lucăcești, Mărculești, Mogoșoaia, Nistru, Onești Baraj, Peninsula/ Valea Neagră, Periprava, Periș, Poarta Albă, Roșia Montană, Roșia Pipera, Roznov, Salcia, Grădina, Băndoiu, Strâmba, Stoenești, Piatra-Frecăței, Saligny, Sibiu, Simeria, Slatina, Spanțov, Tătaru, Târnăveni, Toporu, Vlădeni, Zlatna"[2].

Cine a fost internat în unitățile de muncă (UM)

Ilie M. Bădică, primul șef al Direcției Unităților de Muncă[3], la 16 martie 1968, în informarea prezentată în fața Comisiei de partid, care ancheta abuzurile Securității din

---

[1] Pe lângă penitenciare funcționau *unitățile productive*, adică ateliere și ferme, în scopul educării deținuților prin muncă și însușirea unor meserii. Unitățile productive cuprindeau: biroul producției, biroul contabilitate și biroul administrativ. Atribuțiile acestor birouri erau aceleași care erau prevăzute pentru penitenciare și colonii (*Ibidem*, p. 183).

[2] Dorin Dobrincu (editor), *Listele morții. Deținuți politici decedați în sistemul carceral din România potrivit documentelor Securității, 1945-1958*, Iași, Editura Polirom, 2008, p. 16. Comisia prezidențială pentru analiza dictaturii comuniste din România, *Raport final*, Vladimir Tismăneanu, Dorin Dobrincu, Cristian Vasile (editori), București, Editura Humanitas, 2007, p. 566. Pentru o listă parțială a închisorilor, centrelor de anchetă, de deportare și de domiciliu obligatoriu, a coloniilor de muncă și a locurilor unde s-au înregistrat lupte cu Securitatea, execuții, asasinate, posibile gropi comune sau anonime (după Eugen Șahan) vezi la Romulus Rusan, *Cronologia și geografia represiunii comuniste în România. Recensământul populației concentraționare 1945-1989*, Editura Fundației Academia Civică, 2007, pp. 80-94.

[3] Conform dosarului de cadre de la MAI, Ilie Bădică s-a născut la 6 noiembrie 1913 în satul Capu Dealului, comuna Brănești, județul Gorj; de profesie: muncitor necalificat; studii: școala generală; membru PCR din 1945. A fost încadrat în MAI, în 1945, direct din viața civilă. În perioada 19 martie 1945-30 noiembrie 1958 a fost ofițer în Ministerul Afacerilor Interne, exercitând următoarele funcții: chestor de poliție, fiind însărcinat cu conducerea Chesturii de Poliție Craiova; la 1 ianuarie 1947 a fost transferat de la Chestura Poliției Craiova la Chestura Poliției Iași. La 1 octombrie 1947 a fost transferat de la Chestura Poliției Iași la Inspectoratul Regional de Poliție Iași în funcția de inspector de poliție. Prin Decizia nr. 26972 din 28 iulie 1948 a fost delegat cu conducerea Inspectoratului Regional de Poliție Galați. În 1949 a fost încadrat în miliție în gradul de căpitan, în funcția de locțiitor operativ la miliția județului Caraș, iar după câteva luni a fost numit comandant al miliției județene Hunedoara. La 1 aprilie 1949, Ilie Bădică a preluat comanda miliției județene Hunedoara.

perioada regimului Gheorghe Gheorghiu-Dej, avea să spună următoarele despre internările de persoane în unitățile de muncă și rostul acestei direcții din cadrul Ministerului Afacerilor Interne:

„În anul 1950, luna martie, a luat ființă în cadrul Ministerului Afacerilor Interne – Direcția Unităților de Muncă, al cărei director am fost numit. Această direcție se ocupa cu deținerea și trierea la diferite munci a celor arestați de organele MAI, fără să fi fost judecați sau condamnați, ci numai în baza unei decizii a Ministerului de Interne, care își arogase dreptul de a deține diferite elemente dușmănoase până la 5 ani.

Majoritatea dintre ei erau țărani, o parte intelectuali, mai vârstnici, foști negustori, mici meseriași și femei. În rândul femeilor erau multe tinere, din rândul bărbaților mulți erau dintre aceia care nu dăduseră cotele. Între ei se găseau așa-ziși reacționari și legionari, iar unii dintre ei erau socotiți tăinuitori acelor din munți.

Conducerea lagărului nu avea de unde să cunoască faptele săvârșite de fiecare, întrucât nu aveau nici mandat de arestare și nici vreo altă formă pentru reținere și veneau pe bază de tabel. Foarte mulți dintre ei nu știau pentru ce au fost arestați, la unii li s-a dat drumul după o perioadă de 1 sau 2 ani, fără ca să fi știut vreodată cauza arestării"[1].

Prezentăm mai jos câteva exemple de persoane care în anul 1950 au fost internate în unități de muncă:

- *Victor Dumitrescu*, născut la 9 ianuarie 1896 în Breaza-Buzău, comerciant, fost membru PNȚ-Maniu, a fost încadrat în unitate de muncă pe timp de 12 luni cu

Prin Decizia nr. 1959 din 30 decembrie 1949 a fost avansat la excepțional de la căpitan de miliție la gradul de maior de miliție. Pe data de 1 martie 1950 a fost mutat de la miliția județeană Hunedoara la Direcția Administrației DGM. Prin Decizia MAI nr. 54 din 13 iunie 1950 a fost numit în funcția de director al Direcției Unităților de Muncă. A fost șef al Secției Producție din Serviciul Penitenciare și șef al Serviciului Pază și Regim din Direcția Lagăre și Colonii de Muncă (august 1953-1954). A îndeplinit și funcția de locțiitor director general al Direcției Generale a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă (DGPCM). În anul 1958 a fost trecut în rezervă cu gradul de colonel și pensionat pentru caz de boală, fiind clasat în gradul II de invaliditate cu o pensie lunară de 1 500 lei. La 15 august 1959, prin HCM nr. 1348/1959, a fost încadrat în funcția de director general adjunct la Direcția Generală a Serviciului Muncii (DGSM) de pe lângă Consiliul de Miniștri. În urma desființării DGSM, în anul 1962 a fost numit în funcția de director general adjunct la Direcția Generală a Recrutării și Repartizării Forțelor de Muncă, iar ulterior director general adjunct la Direcția Generală a Rezervelor de Stat. La 20 august 1969, prin Decretul Consiliului de Stat al RSR nr. 588, a fost înaintat general-maior de rezervă, iar prin dispoziția Consiliului de Miniștri al RSR nr. 588 din 20.08.1970 i s-a acordat și dreptul de a purta uniformă militară cu ocazia sărbătorilor naționale. A decedat la 23 iulie 1988 în municipiul București (ACNSAS, fond Cadre MAI, dosar nr. 5, ff. 48, 239, 377-379, 381-382, 384, 434-435, 459-460; Mihai Burcea, Marius Stan, Mihail Bumbeș, *Dicționarul ofițerilor și angajaților civili ai Direcției Generale a Penitenciarelor. Aparatul central (1948-1989)*, Iași, Editura Polirom, 2009, pp. 91-99).

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 54, vol. 3, f. 60.

următoarea motivare: „Element dușmănos regimului actual și URSS, lansează zvonuri false, face propagandă în favoarea războiului”[1].

- *Slama Gheorghe*, născut la 25 aprilie 1892 în București, cu domiciliul în Calea Rahovei nr. 108, fost avocat (comprimat), fost membru PNL-Brătianu și PNL-Bejan, a fost internat în unitate de muncă pentru că „lansează zvonuri tendențioase în orice ocazie, a activat intens pe linia PNL, a afirmat că se accentuează conflictul dintre URSS și SUA”[2].
- *Croitoru Ilinca*, născută în comuna Epureni-Fălciu, la 2 februarie 1909, călugăriță, a fost internată în unitate de muncă pe timp de un an de zile, pentru că „este un element dăunător regimului, fiind stăpânit de o educație putredă burgheză”[3].
- *Gheorghe Gheorghiu*, născut la 1 mai 1898 la Vânju-Mare, jud. Mehedinți, a fost internat în unitate de muncă pe timp de 6 luni pentru tentativă de trecere frauduloasă a frontierei[4].
- *Dinu Matei Tudor*, născut la 5 ianuarie 1883 în Drăgoești-Ilfov, fost PNȚ-Maniu, a fost internat în unitate de muncă pe timp de un an de zile pentru că „a instigat populația din comuna Drăgoești să nu predea cota de grâu statului”[5].
- *Dimancea Florea*, născut la 3 noiembrie 1926, în comuna Seaca, jud. Teleorman, funcționar, fost membru PMR (exclus), a fost internat 6 luni în unitate de muncă pentru că „este element dușmănos regimului actual, are legături cu elemente dușmănoase regimului și reacționare, lansează știrile auzite la posturi de radio străine. Aduce calomnii «Scânteii», zicând că ea induce lumea în eroare”[6].
- *Frim C. Alexandru*, născut în Râmnicu-Sărat la 9 martie 1908, inginer pilot, a fost încadrat doi ani în unitate de muncă pentru că „a fost o slugă fidelă a fostei familii regale, caută să influențeze pe unii membri de partid prin diferite metode, pentru a-i sustrage de la linia partidului”[7].
- *Constantinescu Maria Viorica*, născută în București, la 13 martie 1922, medic, a fost internată 6 luni în unitate de muncă pentru că „a frecventat biblioteca Legației engleze”[8]. Exemplele pot continua[9].

---

[1] *Ibidem*, dosar 128, vol. 1, partea a II-a, f. 1.
[2] *Ibidem*, f. 8.
[3] *Ibidem*, f. 11.
[4] *Ibidem*, f. 12.
[5] *Ibidem*, f. 13.
[6] *Ibidem*, f. 7.
[7] *Ibidem*, f. 14.
[8] *Ibidem*, partea I, f. 12.
[9] Tabele cu persoane propuse, în 1950, pentru încadrare în unități de muncă din raza Direcției Securității Capitalei se pot consulta în ACNSAS, fond Documentar, dosar 128, vol. 1, partea I și partea a II-a. De asemenea, tabele cu persoane propuse, în 1950, pentru încadrare în unități de muncă din regiunea Cluj se pot consulta în *Ibidem*, dosar 126, vol. 1 (partea I și a II-a); tabele cu persoane propuse, în 1950, pentru încadrare în unități de muncă din regiunile Constanța și Galați se pot consulta în *Ibidem*,

În unități de muncă au fost internate și persoanele înstărite din sate, așa-numiții chiaburi, deoarece făceau greutăți autorităților comuniste în formarea de gospodării agricole colective. De exemplu, la 20 ianuarie 1951, Direcția Regională de Securitate Craiova transmitea Direcției Generale a Securității Poporului o adresă în care arăta că „s-a strâns material necesar pentru formarea dosarelor chiaburilor ce urmează a fi trimiși în UM"[1]. Era vorba despre cinci persoane din comuna Crăguești, județul Mehedinți care întrețineau o stare de spirit ostilă colectivizării agriculturii:

- *Lepădatu Gh. Ioan*, născut în 1898 în comuna Crăguești, Mehedinți, 10 ha teren, casă, 3 cai, inventar agricol, a fost internat în unitate de muncă deoarece „învăța țărănimea muncitoare de a nu păși pe drumul colectivizării, compromițând munca politică în comună"[2];
- *Fusescu Constantin*, născut în 1885 în comuna Crăguești, Mehedinți, 34 ha teren, moară și batoză, fost notar, a fost internat în unitate de muncă deoarece „face greutăți partidului și uneltește contra colectivizării agriculturii"[3];
- *Marinescu Trăilă*, născut în 1886 în comuna Crăguești, Mehedinți, 10 ha teren arabil, casă, inventar agricol, a fost internat în unitate de muncă deoarece „permanent duce propagandă contra colectivizării agriculturii, influențând și pe țăranii muncitori contra regimului actual"[4];
- *Dumitru Bita*, născut în 1896 în comuna Crăguești, Mehedinți, fost învățător, proprietar a 30 ha de teren, moară și batoză, a fost internat în unitate de muncă deoarece „corupe pe țăranii muncitori pe care îi îndeamnă a nu intra în GAC"[5];
- *Popescu Constantin*, născut în 1908 în comuna Crăguești, Mehedinți, factor poștal PTT, 14 pogoane teren arabil, casă, inventar agricol, a fost internat în unitate de muncă deoarece „duce propagandă contra actualului regim, face greutăți gospodăriei agricole colective și îndeamnă populația să nu intre în GAC, dând exemplu personal"[6].

La începutul lunii martie 1950 au fost reținuți la Baia Mare 19 preoți călugări și călugărițe greco-catolice pentru vina de a fi instigat populația să nu adere la ortodoxie, precum și pentru faptul de a fi răspândit manifeste cu caracter religios. Întrucât din studierea dosarului de anchetă înaintat de DRSP Oradea nu rezultau suficiente probe de vinovăție, care să fie încadrate în textele de lege pentru a fi trimise în justiție, considerându-se că persoanele reținute nu puteau fi puse în libertate, deoarece ar fi continuat „agitațiile de la om la om", au fost încadrate în unitate de muncă între 6 luni și un an[7].

---

dosar 127, vol. 1 (partea I și a II-a). Tabele nominale cu persoane trimise în unități de muncă, în vara anului 1950, din județele Brașov, Cluj și Sibiu se pot consulta în *Ibidem*, dosar 55, vol. 12, partea I.

[1] ACNSAS, fond ANR – Direcția Generală a Securității Statului, dosar 99/1949, f. 290.

[2] *Ibidem*, f. 309.

[3] *Ibidem*, f. 308.

[4] *Ibidem*, f. 307.

[5] *Ibidem*, ff. 297, 306.

[6] *Ibidem*, f. 301.

[7] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 13, f. 75.

Conform unei note din 18 mai 1968 a Consiliului Securității Statului, în unități de muncă au fost internați și membri ai Partidului Comunist Român din ilegalitate pentru idei social-democrate și concepții troțkiste. De exemplu: *Popescu Gheorghe zis Oțelaru*, născut la 4 martie 1907, de profesie strungar, membru PCR din ilegalitate, participant la acțiunile greviste din 1933 și la Congresele IV și V ale partidului, fost secretar al Capitalei, la data de 21 iunie 1950 a fost arestat și anchetat de organele securității, iar la 29 iulie 1951 a fost încadrat în unitate de muncă pe timp de 48 de luni, „pentru faptul că în perioada când activa în ilegalitate s-ar fi abătut de la linia partidului, în sensul că ar fi susținut unele idei troțkiste"[1]. *Pampu Ioan*, născut la 15 ianuarie 1907, de profesie strungar, membru PCR din ilegalitate, arestat și condamnat de mai multe ori pentru activitate comunistă ilegală, la data de 26 iunie 1950 a fost arestat și anchetat de organele securității, iar la 29 iulie 1951 a fost încadrat în unitate de muncă pe timp de 48 de luni, „pentru faptul că în anul 1950, în timp ce urma o școală de partid din Moscova, susținea în seminare unele idei social-democrate, precum și teoria neiobăgistă a lui Dobrogeanu-Gherea, iar în unele ocazii ar fi avut concepții troțkiste"[2]. *Cristescu Gheorghe zis Plăpumaru*, născut la 10 octombrie 1882, de profesie plăpumar, fost secretar general al PCR în perioada anilor 1921-1926, iar după 23 august 1944, președinte al organizației PSD a județului Vâlcea, în anul 1950 a fost încadrat în unitate de muncă pe timp de 12 luni, pedeapsă ce i-a fost majorată în anul 1952 la 60 de luni, „pentru faptul că după fuzionarea PCR cu PSD, Gheorghe Cristescu a optat pentru PSDI și că în activitatea desfășurată ar fi căutat să submineze și să compromită PCR. De asemenea, i s-a mai reținut în sarcină că ar fi propagat ideile social-democrate de dreapta, fiind caracterizat ca o persoană periculoasă"[3].

În unități de muncă au fost internați și deținuții politici aflați în penitenciare, ridicați în baza Ordinelor 18000/1947[4] și 50000/1947[5]. Pe Decizia MAI nr. 169 din 14 noiembrie

---

[1] *Ibidem*, vol. 60, f. 7.

[2] *Ibidem*, f. 7.

[3] *Ibidem*, f. 6.

[4] În baza Ordinului 18000/1947 „au căzut victime, în primul rând, membrii structurilor teritoriale ale partidelor istorice. Au fost vizate garnitura a doua și a treia din partidele de opoziție (președinți de organizații, secretari și membri ai comitetelor de conducere), liantul dintre elita politică democratică și masele populare. Eticheta primită: «dușmani ai poporului» sau «dușmani de clasă»" (Liviu Petre Nițu, *Războiul cu „dușmanul de clasă". Evaluare parțială*, în „Magazin istoric", nr. 4, aprilie 2005, p. 56). În raportul informativ pe luna martie 1947 al Prefecturii Județului Buzău – Serviciul administrativ se arăta: „Au fost ridicați de poliție și trimiși Siguranței Statului un număr de circa 12 persoane din partidele de opoziție, socotite ca indezirabile și răspânditori de știri false și alarmiste contra guvernului și care prin manifestarea lor periclitează siguranța statului" (ANR, fond MAI. Direcția Administrației de Stat, dosar 19/1947, f. 10). Pentru aplicarea Ordinelor 18000/1947 și 50000/1947 vezi și Gheorghe Onișoru, *Alianțe și confruntări între partidele politice din România (1944-1947)*, București, Fundația Academia Civică, 1996, pp. 256-258; Claudiu Secașiu, *Preliminarii ale asaltului final asupra PNȚ. Contribuția organelor de informații (1945-1947)*, în Anale Sighet 5, *Anul 1947. Căderea Cortinei*. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației (20-22 iunie 1997), București, Fundația Academia Civică, 1997, pp. 530-543.

[5] Prin Ordinul Direcției Generale a Poliției nr. 50000 din februarie 1947 se ordonau anumite măsuri în legătură cu speculanții, colportorii de zvonuri și instigatorii contra guvernului Petru Groza. Cei

1950 prin care se fixa UM, pe timp de 12 luni, la trei persoane din București,[1] Gheorghe Pintilie a scris următoarea rezoluție:

„Dir. I. Deținuții politici care au fost reținuți la dispoziția DGSP și care au fost ridicați la timpul lor în cadrul Ord. 18000 și 50000, precum și acei care au terminat pedepsele în cadrul acestor ordine și au fost menținuți mai departe pe baza ordinelor de mai sus, trec prin Deciziile nr. 169, 170[2], 171[3], 172[4], 173[5], 174[6] și 175[7] de la dispoziția DGSP

---

arestați erau înaintați Direcției Generale a Poliției, speculanții la Direcția Poliției Judiciare, iar instigatorii la Direcția Poliției de Siguranță. În cuprinsul Ordinului 50000/1947 se arătau motivele arestării acestora: „Situația economică grea, provocată de urmările dezastruoase ale războiului și accentuată de ultimii doi ani de secetă, a creat condiții aspre de viață populației din întreaga țară, iar în unele regiuni, spectrul foamei devine amenințător. De această situație caută să profite două categorii de elemente odioase: marii speculanți și agitatorii politici reacționari, care sfidând suferințele poporului, urmăresc realizarea de beneficii materiale personale sau interese politice de clică. Marii speculanți achiziționează clandestin, plătind supraprețuri, alimente de primă necesitate de la producătorii din regiunile excedentare și le dosesc, stocându-le spre a le vinde la prețuri de jaf, direct sau prin intermediar. Pe de altă parte, lansează știri false în legătură cu lipsurile economice, în scopul dezorientării consumatorilor și urcării prețurilor. Instigatorii politici reacționari își desfășoară acțiunea la orașe și mai ales la sate, în scopul de a sabota măsurile de redresare economică luate de guvern, de a provoca o stare de alarmare a populației, mergând până la tulburarea ordinii publice și chiar de a compromite bunele relații cu Marii Aliați. Cei mai mulți instigatori se găsesc în rândurile PNȚ-Maniu, PNL-Brătianu și PSDI. Unii conducători și membrii principali ai acestor partide, împinși de o înverșunată dușmănie împotriva regimului democratic, nu se dau în lături de a lansa zvonuri provocatoare, pentru a crea dezorientări în opinia publică și a o instiga, neținând seama că această acțiune a lor constituie o crimă împotriva liniștii de care poporul are nevoie în aceste momente economice grele prin care trece țara" (ACNSAS, fond Documentar, dosar 5145, ff. 16-17). În arhiva organelor de securitate se păstrează o situație numerică a deținuților politici încadrați în dispozițiile Ordinului 50000/1947 aflați în penitenciare la data de 4 august 1947. Este vorba despre 1 264 persoane dintre care: 578 – PNȚ-Maniu; 52 – PNL-Brătianu; 51 – PSDI; 26 – PCR; 108 – PSD; 27 – PNL-Tătărescu; 29 – Frontul Plugarilor; 9 – PNP; 4 – PNȚ-A; 34 – UPM; 346 – apolitici (*Ibidem*, f. 24). Pentru aplicarea ordinului Direcției Generale a Poliției nr. 50000/1947, vezi pe larg ACNSAS, fond Documentar, dosar 5145.

[1] Cele trei persoane erau: Vasile Bercaru, Radu Câmpeanu și Gheorghe Ganciaruc (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 20, f. 52).

[2] Prin Decizia MAI nr. 170 din 14 noiembrie 1950 li s-a fixat UM pentru 24 luni la un număr de 42 de persoane, printre care se aflau: Mihai Popovici, Aurel Leucuția, Ion Marinache, Ioan Hudiță, Corneliu Coposu (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 20, ff. 55-56).

[3] Prin Decizia MAI nr. 171 din 15 noiembrie 1950 li s-a fixat UM pentru 24 luni la un număr de 92 de persoane (*Ibidem*, ff. 61-64).

[4] Prin Decizia MAI nr. 172 din 15 noiembrie 1950 li s-a fixat UM pentru 24 luni la un număr de 45 de persoane (*Ibidem*, ff. 69-70).

[5] Prin Decizia MAI nr. 173 din 16 noiembrie 1950 li s-a fixat UM pentru 24 luni la un număr de 59 de persoane (*Ibidem*, ff. 73-75).

[6] Prin Decizia MAI nr. 174 din 16 noiembrie 1950 li s-a fixat UM pentru 24 luni la un număr de 16 persoane (*Ibidem*, f. 79).

[7] Prin Decizia MAI nr. 175 din 16 noiembrie 1950 li s-a fixat UM pentru 24 luni la un număr de 28 persoane (*Ibidem*, ff. 81-82).

la dispoziția Dir. UM, așa cum sunt arătați în deciziile respective. Dir. I este însărcinată să studieze fișele lor personale pentru a stabili cine să fie trimis în UM și cine să rămână reținut mai departe în penitenciare ca «periculoși». Tov. col. Birtaș[1] răspunde personal de justa lor triere. Pentru cei care vor fi trimiși în UM, să se atragă atenția în mod special tuturor organelor administrative de la UM și organele contrainformații de la DGSP pentru supravegherea cât mai strictă. 18. XI. 1950. Pintilie Gh."[2].

Legionarii reținuți în cadrul Ordinului nr. 5 Cabinet/1948[3] au fost internați în unitate de muncă pe timp de 2 ani. De exemplu, prin Decizia MAI nr. 177 din 18 noiembrie 1950 au fost internate 130 de persoane în UM, pe timp de 24 luni[4]; prin Decizia MAI nr. 185 din 23 noiembrie 1950 au fost internate 40 de persoane în UM pentru 24 luni[5]; prin Decizia MAI nr. 216 din 15 decembrie 1950 au fost internate 107 persoane în UM pentru 24 luni[6]. Exemplele pot continua.

În sinteza întocmită la 5 aprilie 1949 de către Direcția Generală a Securității Poporului asupra activității mișcării legionare se arată cum s-a ajuns la operațiile din noaptea de 14/15 mai 1948: „Guvernul își dă seama că mișcarea legionară s-a pus în slujba serviciului de spionaj anglo-american, fapt ce constituie un pericol pentru noua orânduire socială din RPR și hotărăște să se treacă la depistarea ei. Astfel că, în noaptea de 14/15 mai 1948, se trece în întreaga țară la operații pentru arestarea elementelor legionare. Au fost

---

[1] În 1950, Gavrilă Birtaș era șeful Direcției I Informații interne din Direcția Generală a Securității Poporului (Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, *Securitatea. Structuri-cadre. Obiective și metode, vol. 1. (1948-1967)*, coordonator Florica Dobre, Florian Banu, Theodor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Țăranu, București, Editura Enciclopedică, 2006, p. 696). Conform documentelor din dosarul de cadre de la MAI, Gavrilă Birtaș s-a născut la 12 octombrie 1905 în Baia-Mare, profesia de bază: tâmplar, membru de partid din 1922, a activat în ilegalitate. În anul 1946 a fost numit inspector general al regiunii de poliție Oradea. În anul 1948 a fost transferat la București în postul de director în cadrul Direcției Generale a Securității Poporului, unde a lucrat până în 1953, când a fost trecut în rezervă cu gradul de colonel. După trecerea în rezervă a lucrat succesiv ca director al Direcției Aprovizionare din cadrul Ministerului Gospodăriei Comunale și Industriei Locale; director al Corpului de Control; șef al Secției Gospodărie Comunală din cadrul Sfatului Popular al Capitalei, director la Grădina Zoologică. În anul 1967 a fost pensionat pentru limită de vârstă. Într-o fișă întocmită la 26 aprilie 1971 de către Direcția Personal și Învățământ din Consiliul Securității Statului se arăta că „în perioada cât a lucrat în aparatul de securitate a dovedit capacitate organizatorică, competență profesională, hotărâre și abnegație în lupta împotriva elementelor dușmănoase, contribuind la depistarea mai multor grupări contrarevoluționare" (ACNSAS, fond Cadre MAI, dosar nr. 6, ff. 6-8, 197-200).

[2] *Ibidem*, fond Documentar, dosar 55, vol. 20, f. 52.

[3] Prin Ordinul nr. 5/1948 Cabinet au fost reținute persoane care au făcut parte din organizația legionară. În Documentarul întocmit, la 18 martie 1968, de către Consiliul Securității Statului, se arăta că acest ordin nu a putut fi studiat deoarece nu se mai găsea în arhiva Securității, despre existența lui făcându-se mențiune în dosarele celor arestați (*Ibidem*, vol. 53, f. 186).

[4] *Ibidem*, vol. 20, ff. 90-94.

[5] *Ibidem*, ff. 113-114.

[6] *Ibidem*, ff. 186-189.

arestați două categorii de legionari și anume: a) cei care au desfășurat activitate legionară anterior datei de 10 decembrie 1945, denumiți preventivi; b) cei care au desfășurat activitate prezentă, denumiți activiști"[1]. Numărul persoanelor arestate în anii 1948 și 1949 îl aflăm tot din sintezele DGSP. De exemplu, în sinteza din 13 aprilie 1949, se arăta că: „De la data de 15 mai 1948 și până la 21 ianuarie 1949 au fost arestați în țară, în cadrul lotului de preventivi, un număr de 916 elemente legionare. Pe aceeași perioadă de timp au fost operate un număr de 3 626 de arestări din rândurile legionarilor activiști, rămânând sub stare de urmărire 1 162 legionari rezultați din cercetările efectuate până atunci, precum și dintre cei care nu putuseră să fie arestați la 15 mai (...). De la data de 21 ianuarie 1949 și până în prezent (*aprilie 1949 - n.n.*) au mai fost arestați cca 300 de legionari din cadrul celor activiști"[2]. În sinteza asupra problemei legionare din 5 ianuarie 1951, se arăta că „Dintre deținuții legionari preventivi au fost încadrați în unitățile de muncă un număr de 649 de elemente. De asemenea, din aceeași categorie au fost puse în libertate 88 de elemente. Dintre condamnații cu pedepse de până la trei ani s-au eliberat, în cursul anului 1950, 150 de legionari. Toți cei eliberați se găsesc în supravegherea organelor noastre de securitate"[3].

Acțiuni împotriva organizației legionare au continuat și în anii următori. În sinteza din 25 iulie 1949 a DGSP asupra problemei legionare se arăta: „Mișcarea legionară, ieri în slujba Germaniei hitleriste, azi în slujba imperialiștilor anglo-americani, dușmani neîmpăcați ai regimului nostru, rămâne și mai departe unul din obiectivele noastre cele mai importante"[4]. Astfel, în noaptea de 15 spre 16 iulie 1952 au fost arestați circa 2 000 de legionari care au avut funcții de răspundere în organizația legionară, fiind șefi de cuib, instructor, șef de garnizoană, șef de sector etc. Cercetarea lor s-a făcut la Centrul de triere Bragadiru și a durat circa 26 de zile. Pentru aceasta s-au luat declarații autobiografice, declarații în care își arătau activitatea. Au fost întocmite fișe personale și dosare tip UM în trei exemplare. De asemenea, au fost întocmite tabele a câte 100 de persoane[5]. Pe baza acestor tabele s-au făcut referate și decizii de încadrare în UM Evidență specială pentru 24 de luni. În referatele privind încadrarea lor în unități de muncă se arată că „Toți aceștia lăsați în stare de libertate reprezintă un pericol permanent de a trece la acțiuni contrarevoluționare fățișe. Față de aceasta, propunem încadrarea lor în UM evidență specială, pe timp de 24 de luni"[6].

---

[1] *Ibidem*, dosar 15 100, ff. 298-299.

[2] *Ibidem*, f. 312.

[3] *Ibidem*, f. 644.

[4] Ibidem, f. 417.

[5] Tabele cu persoanele reținute în operațiile din 15-16 iulie 1952 și din 18-19 iulie 1952 se pot consulta în ACNSAS, fond Documentar, dosar 15568. Ordinul DGSS din 10 iulie 1952 semnat de ministrul adjunct al MAI general-locotenent Gheorghe Pintilie pentru declanșarea operațiilor din 18/19 iulie 1952 se poate consulta în ACNSAS, fond Documentar, dosar 90, ff. 278-282.

[6] ACNSAS, fond Documentar, dosar 15 568, f. 2. În 1952 și legionarii care au participat la rebeliunea legionară și au beneficiat de suspendarea executării pedepsei pe baza legii nr. 369/1941 și a legii

În unități de muncă au fost internate și persoanele ce au făcut parte din aparatul de Poliție, Jandarmerie și SSI[1] reținute în baza Ordinului 26500/1948 - Cabinet[2]. Pe Decizia MAI nr. 194 din 29 noiembrie 1950, prin care 491 de persoane erau internate în UM pentru 24 de luni, Gheorghe Pintilie a pus următoarea rezoluție:

„Toți polițiștii care sunt la dispoziția Securității Poporului pot fi trimiși în unități de muncă după verificarea temeinică făcută de o comisie care va stabili dacă este adevărat că organele noastre au scos întreg materialul care interesează partidul și organele de stat. În niciun caz nu poate fi trimis niciunul dintre polițiști dacă organele de stat are nevoie de el pentru a scoate întreaga agentură cu care a lucrat în timpul regimului vechi împotriva partidului nostru. Tov. col. Dulgheru[3] împreună cu tov.

---

nr. 70/1944 au fost arestați și predați Direcției Generale a Penitenciarelor, pentru ispășirea pedepsei. Conform referatului din 8 august 1952, un număr de 100 de legionari care au fost condamnați pentru participarea la rebeliunea din ianuarie 1941 și care au beneficiat de suspendarea executării pedepsei pe baza legii 369 din 19 aprilie 1941 (decret nr. 1132/1941) și 70 din 6 februarie 1944 au fost arestați cu ocazia operațiilor din 18-19 iulie 1952 și predați Direcției Generale a Penitenciarelor pentru ispășirea pedepsei. Motivația reîncarcerării era următoarea: „Constatându-se că suspendările acordate prin aceste două decrete de regimul antonescian elementelor legionare fasciste nu corespund timpurilor și că în interesul promovării legalității socialiste și a unei bune orânduiri a justiției populare, se impune ca toți acești infractori să-și execute pedepsele la care au fost condamnați, în 22 decembrie 1951, prin Decretul nr. 214, s-a anulat efectul acestor legi, urmând ca toate pedepsele neexecutate pe baza acestor două decrete să fie executate. Prin acțiunile de teroare și crimele la care au participat în tot timpul activității lor și care au culminat în zilele de rebeliune prin fanatismul lor pe care și l-au întărit în închisoare, toți acești legionari sunt capabili în orice moment de a trece la acțiuni contrarevoluționare. În urma acestor constatări și pe baza decretului 214 din 22 decembrie 1951, din ordin superior s-a trecut la reținerea acelor elemente care au o condamnare de peste 3 ani de zile" (ACNSAS, fond Documentar, dosar 15 568, f. 3). Tabelul cu persoanele condamnate care urmau a fi predate Direcției Generale a Penitenciarelor în vederea ispășirii pedepsei se poate consulta în ACNSAS, fond Documentar, dosar 15 568, ff. 54-56.

[1] Prin decizia MAI nr. 194 din 29 noiembrie 1950 au fost internate 491 de persoane în UM pentru 24 de luni (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 20, ff. 137-149). Prin Decizia MAI nr. 200 din 2 decembrie 1950 au fost internate în UM pentru 24 de luni 24 de persoane reținute în cadrul Ordinului 26500/1948 (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 20, ff. 175-176).

[2] Ca și în cazul Ordinului nr. 5 Cabinet/1948, în Documentarul întocmit la 18 martie 1968 de către Consiliul Securității Statului se arăta că și Ordinul 26500/1948 - Cabinet nu a putut fi studiat, deoarece nu se mai găsea în arhiva Securității, despre existența lui făcându-se mențiune în dosarele celor arestați (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 186). Pentru aplicarea Ordinului MAI nr. 26500/1948 și internările administrative din rândul polițiștilor vezi și Florin Șinca, *Martirii Poliției Române. Distrugerea poliției sub regimul comunist*, București, RCR Editorial, 2014, pp. 54-55, 282-289.

[3] În 1950, colonelul Mișu (Dulberger) Dulgheru era șeful Direcției a V-a Cercetări Penale (Anchete) din Direcția Generală a Securității Poporului, vezi Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității, *Securitatea. Structuri-cadre. Obiective și metode, vol. 1. (1948-1967)*, coordonator Florica Dobre, Florian Banu, Theodor Bărbulescu, Camelia Ivan Duică, Liviu Țăranu, București, Editura Enciclopedică, 2006, p. 698. Conform unui referat al Direcției Generale a Securității Poporului, din 18 iulie 1950, Mișu (Dulberger) Dulgheru, „în anul 1945 a fost încadrat în Direcția Generală a

col. Birtaş sunt personal răspunzători pentru instruirea cât mai temeinică a comisiei de triere şi pentru întreaga lucrare. Pe viitor, în decizii să se specifice, în mod special, cei care rămân în penitenciare fără să fie trimişi la muncă. 28. XII. 1950. Pintilie Gh."[1].

Au fost încadrate în UM, pe timp de 24 de luni – Evidenţă Specială[2], persoane cu grade inferioare care au funcţionat în poliţie, ca de exemplu:

- *Ursache P. Ilie*, născut la 20 iulie 1910 în comuna Mânăstirea, judeţul Suceava, fost agent de poliţie. Se propunea internarea în UM pentru că „în 1935 s-a încadrat în poliţia Vatra Dornei cu gradul de gardian public, funcţionând până în 1942 când a fost avansat la gradul de agent şi a funcţionat până în 1945 când a fost pus în disponibilitate"[3].
- *Buculei Grigori*, născut la 22 ianuarie 1898 la Rădăuţi, fost agent de poliţie. Se propunea internarea în UM pentru că „în 15 iunie 1920 s-a încadrat în poliţia Buzău cu gradul de agent, funcţionând până în 1921 când a fost transferat la poliţia Rădăuţi, de unde în 1946 a fost pus în disponibilitate"[4].
- *Spătaru Constantin*, născut la 28 martie 1914, în comuna Plopuşorul, judeţul Gorj, fost agent de poliţie. Se propunea internarea în UM pentru că „a fost încadrat în poliţia Tg. Jiu la 1 iunie 1940, cu gradul de gardian public, unde a funcţionat până la 10 iulie 1941, când a fost mutat la poliţia Hotin, la care a funcţionat până în 1943, apoi a funcţionat ca agent până în 1947, când a fost pus în cadrul disponibil"[5]. Exemplele pot continua.

Persoanele arestate în anul 1949 care au făcut parte din organele de conducere locale ale partidelor istorice au fost încadrate, în 1950, în unităţi de muncă. De exemplu, Ştefan Jianu, născut în 1902, de profesie medic, fost membru în Comitetul Judeţean Ilfov al PSDI; Spârlea Constantin, născut în 1902, muncitor CFR, fost secretar al PSD

Poliţiei ca informator-diurnist. La 1 septembrie 1946 a fost detaşat în Direcţia Generală a Siguranţei Statului, cu gradul de inspector general. La 1 septembrie 1948 a fost încadrat în Direcţia Generală a Securităţii Poporului, cu gradul de colonel, în funcţia de director la Direcţia a V-a" (ACNSAS, fond Cadre MAI, dosar 17 445, f. 53).

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 20, f. 137. „În intervalul 9-15 aprilie 1951, de la închisoarea Făgăraş au plecat primele loturi trimise în unităţile de muncă de la Canal. Aproximativ 400 de deţinuţi, foşti poliţişti şi SSI-işti duşi în lagărele de la Canal, în anii 1951-1952, au revenit la Penitenciarul Făgăraş, începând cu luna mai 1954", vezi *Dicţionarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Andrei Muraru (coord.), Clara Mareş, Dumitru Lăcătuşu, Cristina Roman, Marius Stan, Constantin Petre, Sorin Cucerai, studiu introductiv de Cristina Roman, prefaţă de Marius Oprea, Iaşi, Editura Polirom, 2008, p. 305.

[2] Tabele cu persoane care au funcţionat în poliţie pentru care se propunea încadrarea în UM, pe timp de 24 de luni – Evidenţă Specială, pot fi consultate în ACNSAS, fond Documentar, dosar 15 568, ff. 139-146.

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 15 568, f. 141.

[4] *Ibidem*.

[5] *Ibidem*, f. 146.

al Sectorului IV Roşu în anii 1945-1946; Jean Arhip, născut în 1892, militar pensionar, fost şef al organizaţiei PSDI Galaţi. În Referatul din 5 iunie 1950 al Direcţiei Generale a Securităţii Poporului se arăta că „din cercetări s-a stabilit că elementele de mai sus-amintite nu au luat parte la acţiuni complotiste sau de spionaj împotriva actualului regim democratic, însă atât prin trecutul lor, cât şi prin activitatea lor politică, s-au dovedit a fi duşmani înrăiţi ai clasei muncitoare din ţara noastră". În referat se propunea ca aceste persoane să fie încadrate în UM pe timp de 2 ani. Rezoluţia pusă pe referat de către ministrul afacerilor interne a fost următoarea: „indivizii să fie trimişi în UM pe timp de 2 ani, fără drept de a fi scoşi la muncă, urmând a fi trimişi la o închisoare şi ţinuţi în evidenţa Dvs."[1].

Şi foştii demnitari ai României arestaţi în anul 1950 şi închişi, fără vreo condamnare judecătorească, la Penitenciarul Sighet[2], au fost internaţi administrativ în anul 1951. Prin Decizia MAI nr. 334 din 1 august 1951 au fost internate, pentru 24 de luni, în unitate de muncă „evidenţă specială" (UMP) un număr de 90 de persoane printre care Gheorghe Brătianu, Virgil Potârcă, Ion Pelivan, Dumitru Alimănişteanu, Constantin C. Giurescu, Constantin Argetoianu, Victor Slăvescu, Radu Budişteanu, Dumitru Caracostea, Ion Gigurtu[3]. Prin Decizia Ministerului Securităţii Statului nr. 559 din 6 august 1953, termenul de internare a fost prelungit pe timp de 60 de luni, pedeapsa începând de la 1 august

---

[1] *Ibidem*, fond Penal, dosar nr. 442, vol. 2, ff. 94-98.

[2] „La închisoarea din Sighet a fost încarcerată în anii '50 o parte importantă a elitei politice româneşti interbelice: patru prim-miniştri (Constantin Argetoianu, Ion Gigurtu, Iuliu Maniu, Gheorghe Tătărescu), preşedinţii partidelor democratice (Constantin-Dinu Brătianu, preşedintele Partidului Naţional Liberal, Iuliu Maniu şi Ion Mihalache, preşedinţii Partidului Naţional-Ţărănesc; Constantin Titel Petrescu, preşedintele Partidului Social-Democrat), cinci guvernatori ai Băncii Naţionale a României (Constantin Angelescu, Dumitru Burileanu, Grigore Dumitrescu, Mihail Manoilescu, Constantin Tătăranu), zeci de miniştri (printre care Dumitru Alimănişteanu, Aurelian Bentoiu, Sever Bocu, Constantin-Bebe Brătianu, Silviu Dragomir, Pantelimon Halippa, Emil Haţieganu, Ioan Lupaş, Ion Mihalache, Valer Pop, Virgil Potârcă, Mihail Romniceanu, Gheorghe Taşcă, Aurel Vlad etc.) şi numeroşi secretari de stat (Aurel Baciu, Victor Bădulescu, Napoleon Creţu, Ştefan Meteş, Iuliu Moldovan, Valeriu Moldovan, Dumitru Nistor, Victor Papacostea, Radu Portocală, Savel Rădulescu, Florian Ştefănescu-Goangă etc). Toţi aparţineau unei categorii care trebuia eliminată din noua societate, cea a foştilor demnitari, văzută de autorităţile comuniste mai degrabă ca un potenţial adversar decât o formă de opoziţie, în adevăratul sens al cuvântului" (Andrea Dobeş, *Reprimarea elitelor interbelice. Colonia „Dunărea" Sighet (1950-1955)*, prefaţă de Dennis Deletant, Sighetul Marmaţiei, Editura Valea Verde, 2010, p. 51).

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 9, ff. 35-37. Pentru arestarea, în 1950, a foştilor demnitari ai României, regimul de detenţie din Penitenciarul Sighet, vezi Constantin C. Giurescu, *Cinci ani şi două luni în Penitenciarul din Sighet (7 mai 1950-5 iulie 1955)*, introducere de Dinu C. Giurescu, ediţie îngrijită, anexe şi indice de Lia Ioana Ciplea, Bucureşti, Editura Fundaţiei Culturale Române, 1994; Claudiu Secaşiu, *Contribuţii privind distrugerea elitei politice româneşti*, în „Memoria închisorii Sighet", editor Romulus Rusan, Bucureşti, Fundaţia Academia Civică, 2003, pp. 323-350; Andrea Dobeş, *Reprimarea elitelor interbelice. Colonia „Dunărea" Sighet (1950-1955)*, prefaţă de Dennis Deletant, Sighetu Marmaţiei, Editura Valea Verde, 2010.

1953[1]. „Erau miniștri din toate guvernele perioadei 1919-1945, majoritatea în vârstă (70, 80 sau chiar 90 de ani), ajungându-se chiar la unele personalități care au făcut parte din guvernul pro-comunist Petru Groza, cum au fost Gheorghe Tătărescu (însoțit de trei frați!)[2] sau Bejan, Vântu, Roșculeț, «tovarăși de drum» care acceptaseră să colaboreze până la un punct cu comuniștii"[3].

În vara anului 1955, în contextul demersurilor Republicii Populare Române de a intra în ONU și a destinderii relațiilor cu Occidentul, o parte dintre cei închiși la Penitenciarul Sighet au fost eliberați. Prin HCM nr. 1199 din 25 iunie 1955[4], un număr de 28 de persoane au fost eliberate[5]; la 9 persoane li s-a fixat domiciliu obligatoriu[6], iar pentru alte 57 de persoane rămase în penitenciar s-a propus revizuirea situației lor[7]. Dintre cei menținuți în penitenciare, „unii au fost trimiși în judecată, fiind acuzați de activitate intensă contra clasei muncitoare, în special foștii președinți sau vicepreședinți ai Consiliului de Miniștri, precum și cei care au deținut funcții în Ministerul de Interne sau în Ministerul Justiției. Pedepsele au variat de la ani grei de temniță la achitare..."[8].

Au existat și foști demnitari ai regimului „burghezo-moșieresc" care au fost propuși să nu fie arestați, să rămână liberi la domiciliu, însă supravegheați informativ de către organele de securitate. În referatul din 25 decembrie 1951, semnat de locotenent-major de securitate I. Munteanu, nearestarea lor era motivată astfel: „O parte din aceste elemente, deși au deținut funcții importante în vechiul aparat de stat burghezo-moșieresc, în prezent sunt înaintate în vârstă, nu s-au constatat manifestări ostile din partea lor și nu prezintă pericol pentru securitatea statului. O altă parte din aceste elemente, cu toate că au slujit în trecut interesele burgheziei, în prezent s-au încadrat în câmpul muncii, dovedind a fi elemente folositoare regimului nostru"[9].

În arhiva Securității se păstrează un dosar care cuprinde tabelele cu foștii deputați și senatori, foștii prefecți, foștii pretori, foștii primari de orașe și rudele foștilor miniștri, care au fost propuși să fie lăsați în libertate la domiciliile lor, însă supravegheați

---

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 17, ff. 370-372.

[2] „Gheorghe Tătărescu a fost încarcerat la închisoarea din Sighet împreună cu trei frați (Alexandru, Emanoil și Ștefan Tătărescu), dintre care unul, Alexandru Tătărescu, a decedat în penitenciar" (Andrea Dobeș, *op. cit.*, p. 49, conform notei 20).

[3] Romulus Rusan, *Cronologia și geografia represiunii comuniste în România. Recensământul populației concentraționare 1945-1989*, Editura Fundației Academia Civică, 2007, pp. 26-27.

[4] Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1199 din 25 iunie 1955 poate fi consultată în ACNSAS, fond Documentar, dosar 123, vol. 1, ff. 1-76.

[5] ACNSAS, fond Documentar, dosar 123, vol. 1, ff. 4-9 (Anexa nr. 1 a HCM nr. 1199 din 25 iunie 1955).

[6] *Ibidem*, ff. 10-11 (Anexa nr. 2 a HCM nr. 1199 din 25 iunie 1955).

[7] *Ibidem*, ff. 67-76 (Anexa nr. 5 a HCM nr. 1199 din 25 iunie 1955). În expunerea de motive a HCM nr. 1199/1955, se arăta că măsura menținerii deținerii în penitenciarul Sighet a unor persoane a fost „dictată de interesele securității statului" (*Ibidem*, f. 2).

[8] Andrea Dobeș, *op. cit.*, p. 88.

[9] ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 224, f. 2.

informativ de către organele de securitate. Este vorba despre 1 411 persoane, dintre care: 321 foști deputați și senatori; 154 foști prefecți; 364 foști pretori; 353 foști primari de orașe și 219 rude ale foștilor miniștri[1].

Ierarhii și preoții greco-catolici și romano-catolici închiși, fără condamnare judecătorească, la Penitenciarul Sighet au fost internați administrativ[2]. Prin Decizia MAI nr. 64 din 30 ianuarie 1952 au fost internați în unitate de muncă („evidență specială" Dunărea), pe termene între 12 și 24 luni, un număr de 32 de persoane, printre care Ioan Suciu, Valeriu Traian Frențiu, Ioan Bălan, Iuliu Hossu, Alexandru Rusu, Anton Durcovici[3]. Ca urmare a reprofilării penitenciarului din Sighet în închisoare de drept comun, în luna mai 1955, episcopilor greco-catolici rămași în viață „li s-a fixat domiciliu obligatoriu la Curtea de Argeș, fiind apoi despărțiți la diverse mănăstiri ortodoxe (Ciorogârla, Căldărușani, Cocoș) pentru a fi ținuți departe de credincioși"[4].

Trebuie reținut că internarea în unitate de muncă „evidență specială" însemna că persoanele încadrate în unitate de muncă (UM) rămâneau în penitenciare, nu erau trimise la muncă pe diferite șantiere, fiind considerate periculoase pentru securitatea regimului democrat-popular.

În unitățile de muncă au fost internați și deținuții cărora le expirase pedeapsa[5]. Deținuții cu pedeapsa expirată erau scoși din evidența condamnaților și trecuți la dispoziția

[1] Tabelele cu foștii deputați și senatori, foștii prefecți, foștii pretori, foștii primari de orașe și rudele foștilor miniștri propuși a fi lăsați liberi la domiciliile lor, însă supravegheați informativ de către organele de securitate pot fi consultate în ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 224, ff. 1-226

[2] La 25 mai 1950 au fost transferați de la mănăstirea Căldărușani la penitenciarul din Sighet „25 de ierarhi și preoți greco-catolici, arestați încă de la sfârșitul lunii octombrie 1948 pentru refuzul de a trece la religia ortodoxă" (Andrea Dobeș, *op. cit.*, pp 89-90). La sfârșitul lunii octombrie 1950 au fost transferați șase prelați catolici (*Ibidem*, p. 90).

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 15, ff. 22-23. La penitenciarul din Sighet „au fost închiși 14 episcopi catolici, titulari și auxiliari (consacrați în clandestinitate) dintre care 9 greco-catolici (Ioan Bălan, Ioan Cherteș, Tit Liviu Chinezu, Ioan Dragomir, Valeriu Traian Frențiu, Iuliu Hossu, Ioan Ploscaru, Alexandru Rusu, Ioan Suciu) și 5 romano-catolici (Marton Aron, Adalbert Boros, Anton Durcovici, Augustin Pacha, Josheph Schubert). Alături de ei s-au aflat vicari, canonici și un număr important de preoți, cu toții închiși pentru fidelitatea față de credința lor" (Andrea Dobeș, *op. cit.*, pp. 75-76).

[4] *Ibidem*, p. 175.

[5] În toamna anului 1949 a avut loc o ședință a conducerii Ministerului Afacerilor Interne, care a luat în discuție problema penitenciarelor și folosirea deținuților la muncă. La ședință au participat ministrul afacerilor interne, Teohari Georgescu, ministrul adjunct M. Jianu și general-maior de securitate A. Nicolschi. Din procesul-verbal al ședinței, din 23 septembrie 1949, de la MAI aflăm că s-au luat următoarele hotărâri în privința deținuților și internaților administrativ: persoanele condamnate politic care obțineau avizul negativ din partea DGSP pentru eliberare erau îndreptate de către serviciile județene de securitate la locul de muncă ce li s-a stabilit. La fel se proceda și cu cei care erau depuși administrativ și nu puteau fi condamnați din lipsă de probe sau din alte motive. Pentru îndeplinirea celor prevăzute urma să se elaboreze legea Chemării la muncă, lege care urma a fi aplicată și acestor categorii. S-a indicat să se întocmească un regulament pe baza căruia să se aplice legea care socotea trei zile

Direcției Unităților de Muncă. De pildă, în adresa Direcției Generale a Securității Poporului-Secretariat nr. 333 572-P din 5 iulie 1950 către Direcția Generală a Penitenciarelor (directorului general Baciu) se arăta că 15 deținuți, cu pedeapsa expirată, să fie scoși din evidența condamnaților și să fie trecuți la dispoziția Direcției Unităților de Muncă, însă fără dreptul de a fi scoși din penitenciar. Cele 15 persoane fuseseră condamnate pentru instigare contra ordinii sociale, activitate legionară, activitate subversivă. Este cazul lui *Ștefănescu Grigore* din Râmnicu Vâlcea, 26 de ani, student, fost condamnat la 1 an și 6 luni pentru instigare contra ordinii sociale, deținut în Penitenciarul Pitești, cu pedeapsa expirată; *Tacu Aurel* din Tecuci, 27 de ani, student, condamnat la doi ani pentru activitate legionară, deținut în Penitenciarul Pitești, cu pedeapsa expirată[1]. De asemenea, *Davidoglu Panait*, de 55 ani, inginer din București, condamnat la 6 luni închisoare corecțională pentru trecerea frauduloasă a frontierei. Pedeapsa a început la 30 iulie 1948 și a expirat la 24 ianuarie 1950. Aflat în Penitenciarul Brașov, după expirarea condamnării, prin Decizia MAI nr. 74 din 30 iunie 1950 a fost trimis în UM pe timp de 12 luni[2]. Dosarele de UM ale celor cu pedeapsa expirată se trimiteau la DGSP în dublu exemplar cu dungă neagră. Pentru aceste persoane internarea în unitate de muncă, după expirarea

---

executate pentru două zile muncite. De asemenea, să se stabilească zonele unde se trimiteau cei cărora le expira pedeapsa și nu prezentau garanție pentru a fi puși în libertate (din ambele categorii: drept comun și politic); trebuiau luate măsuri ca toți deținuții din penitenciare să muncească. Pentru aceasta se lua legătura cu Ministerul Industriei pentru formare de ateliere. Toate punctele enumerate mai sus se aduceau la îndeplinire de către Direcția Generală a Securității Poporului și Direcția Generală a Penitenciarelor. Urmărirea executării sarcinilor care reveneau Direcției Generale a Penitenciarelor o făcea ministrul adjunct Jianu Marin, iar cele care reveneau organelor de securitate de generalul-maior Nicolschi Alexandru (ACNSAS, fond Documentar, dosar 76, ff. 187-188). Punerea în practică a celor de mai sus se făcea pe baza ordinelor ce urmau a se da de către DGSP organelor sale în subordine și a ordinului ce urma a se da de către Direcția Generală a Penitenciarelor tuturor penitenciarelor din țară.

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea I, ff. 182-183. Neștiind cum să procedeze în astfel de cazuri, unele direcții regionale de securitate s-au adresat DGSP pentru a primi instrucțiuni. De pildă, Direcția Regională de Securitate Iași, în data de 21 noiembrie 1950, a solicitat Direcției Generale a Securității Poporului „un ordin instructiv în ce privește situația deținuților politici din penitenciare, care eventual ar urma să fie trecuți la dispoziția UM, care vor fi criteriile pe care ne vom baza în această situație, pentru întocmirea dosarelor UM" (*Ibidem*, f. 208).

[2] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea I, ff. 186, 199. Prin Decizia MAI nr. 74 din 30 iunie 1950 au fost încadrate în UM, pe diferite termene, opt persoane aflate în penitenciarul Aiud a căror pedeapsă expirase. Este vorba despre: *Simionescu Petre*, de 30 de ani, avocat din București, a fost încadrat în UM pe timp de 6 luni; *Rusu Vasile*, de 40 de ani, magistrat din Turda, a fost încadrat în UM pe timp de 6 luni; *Ursat Gheorghe*, de 54 de ani, pensionar militar din Arad, a fost încadrat în UM pe timp de 12 luni; *Bistriceanu Irimia*, de 54 de ani, medic din București, a fost încadrat în UM pe timp de 12 luni; *Buruiană Ștefan*, de 43 de ani, învățător din București, a fost încadrat în UM pe timp de 12 luni; *Bădărău Alexandru*, de 51 de ani, inginer din București, a fost încadrat în UM pe timp de 24 luni; *Bobei Gheorghe*, de 42 de ani, funcționar din București, a fost încadrat în UM pe timp de 12 luni; *Doras Ioan*, de 26 de ani, învățător din Târșolț, Satu Mare, a fost încadrat în UM pe timp de 24 luni (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea I, f. 231). Exemplele pot continua.

pedepsei, a însemnat prelungirea controlului autorităților, deoarece în opinia acestora nu prezentau garanție pentru a fi puse în libertate.

Din vara anului 1951, actul normativ în baza căruia persoanele cărora le expirase pedeapsa erau internate în unități de muncă a fost Hotărârea Consiliului de Miniştri nr. 729 din 19 iulie 1951 privitoare la organizarea şi funcționarea Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor şi Unităților de Muncă, unde la articolul 6 prevedea că „în cazul în care s-a aplicat în repetate rânduri unui deținut sancțiuni disciplinare pentru abaterile comise şi până la data expirării pedepsei acesta n-a dat dovezi temeinice de îndreptare, Direcția Generală a Penitenciarelor, Coloniilor şi Unităților de Muncă poate propune Ministerului Afacerilor Interne internarea lui, la data expirării pedepsei, într-o unitate de muncă, în vederea reeducării"[1].

În unități de muncă au ajuns şi persoanele care au comentat nefavorabil reforma bănească din 1952, reținute conform Ordinului DGSS nr. 8/20 din 16 februarie 1952. În baza acestui ordin au fost întocmite 2 676 dosare[2]. În raportul asupra activității Direcției Generale a Securității Statului şi a Miliției din anul 1951 se arăta că „organele securității au luat măsuri represive împotriva lansatorilor şi colportărilor de zvonuri, care căutau prin acțiunile lor să submineze reforma bănească, arestând 2 904 persoane, dintre care: 522 foşti manişti, 544 foşti liberali, 288 foşti legionari, 22 foşti membri PSDI, 25 foşti gogo-cuzişti, 245 de elemente strecurate în PMR şi 22 în UTM, iar 235 membri ai organizațiilor de masă. Dintre arestații care nu au apartenență politică, 545 sunt chiaburi, 291 sunt mici burghezi şi țărani mijlocaşi, iar 149 sunt muncitori şi țărani săraci"[3]. De exemplu, *Butca Ioan*, născut la 11.08.1921 în comuna Berețiu, Bihor, de profesie lăcătuş, a fost încadrat în unitate de muncă pe timp de 6 luni, conform Deciziei MAI nr. 143/1952 pentru că a afirmat referitor la reforma bănească următoarele: „banii pe care-i primesc muncitorii drept salariu, în lei noi, nu sunt suficienți pentru ca aceştia să poată trăi"[4]. *Katona Tiberiu*, născut la 26 decembrie 1907 în Arad, de profesie electrician, a fost încadrat în unitate de muncă pe timp de 6 luni, conform Deciziei MAI nr. 143/1952 pentru că a afirmat că „reforma bănească nu a fost făcută în favoarea muncitorilor, ci din contră, loveşte direct în muncitori"[5]. Exemplele pot continua.

În *UM evidență specială* sau *UMP evidență* specială au fost încadrate, pe baza Ordinului MAI nr. 8/24/ din 14 aprilie 1952, pe timp de 2 ani, diferite persoane care au activat

---

[1] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniştri nr. 729 din 19 iulie 1951 privitoare la organizarea şi funcționarea Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor şi Unităților de Muncă, p. 3.

[2] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 32. Vezi şi Nota sinteză a Direcției Generale a Securității Statului privind starea de spirit şi manifestările duşmănoase în legătură cu zvonul despre o nouă stabilizare monetară în perioada 1 noiembrie-30 decembrie 1951, în ANR, Colecția Consiliul de Miniştri, dosar 72/1951, ff. 1-13.

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 83, f. 6.

[4] *Ibidem*, dosar 55, vol. 53, partea I, f. 24.

[5] *Ibidem*.

în fostele partide politice; foști deputați și senatori; foști prefecți, pretori, și primari de orașe; fii, fiice, soții, frații și surorile foștilor demnitari ai regimului „burghezo-moșieresc"[1]. De pildă, *Popu Grigore*, de 58 de ani, profesor, cu ultimul domiciliu în Oradea, a fost încadrat în UM pe timp de 24 de luni, evidență specială, în baza Ordinului MAI nr. 8/24 din 14 aprilie 1952, pentru că „în 1933 s-a încadrat în Partidul Țărănesc Democrat Dr. Lupu, trecând apoi la fuzionare în PNȚ-Maniu, unde a activat până la dizolvare. În tot acest timp, în PNȚ a fost vicepreședinte județean. La alegerile județene din 1936 a fost ales consilier județean"[2]. *Potoran Coriolan*, de 49 de ani, funcționar, din comuna Voievozi, raionul Marghita, regiunea Bihor, a fost încadrat în UM pe timp de 24 de luni, evidență specială, în baza Ordinului MAI nr. 8/24 din 14 aprilie 1952, pentru că „din anul 1925 a funcționat ca secretar de plasă. Din 1941 a funcționat ca pretor al plășii Caracal, Romanați și plasa Siria-Arad până în 1947. A făcut parte din FRN (*Frontul Renașterii Naționale – n.n.*). A fost comandant premilitar. În anul 1947 a organizat PNL-Tătărescu din plasa Margita, având funcția de președinte de plasă"[3]. De asemenea, *Faina Gheorghe*, fost primar al orașului Blaj, în perioada anilor 1945-1946, din partea PNȚ-Maniu, reținut la data de 15 aprilie 1952, a fost încadrat în UM evidență specială pe timp de 24 de luni[4]. *Stoianovici Nicolae*, în etate de 66 de ani, născut la Iași, fost avocat, a fost reținut la 15 aprilie 1952 și internat 2 ani, „pentru faptul că în timpul guvernării PNL-Brătianu a fost deputat și senator"[5]. *Nicoară Eugen*, în etate de 61 de ani, născut în comuna Petriș, raionul Reghin, Regiunea Autonomă Maghiară, a fost reținut la 15 aprilie 1952 și internat 2 ani, „pentru că în timpul guvernării Goga-Cuza a deținut funcția de prefect al județului Mureș timp de o lună"[6]. *Grigoriu Ioan*, în etate de 70 de ani, născut în orașul Bârlad, fost general, a fost reținut la 15 aprilie 1952 și internat 2 ani, „pentru faptul că între anii 1937 și 1944 a fost primar al orașului Predeal"[7]. *Nițescu Ștefan*, în etate de 29 de ani, născut în orașul Brașov, de profesie medic, a fost reținut la 15 aprilie 1952 și internat 2 ani, „pentru faptul că este fiu de fost demnitar, tatăl său Nițescu Voicu, în prezent arestat, a fost ministru de justiție și ministru al agriculturii, precum și ministru al muncii și deputat în parlament în timpul regimurilor burghezo-moșierești"[8]. *Rădulescu Nicolae*, în

[1] În Raportul asupra activității Direcției Generale a Securității Statului pe anul 1951 se arăta că a fost întocmită o evidență a foștilor deputați, senatori, prefecți, pretori, rude ale foștilor miniștri de gradul I și II, precum și a foștilor primari de orașe, începând din anul 1918 până la 6 martie 1945. Numărul lor se ridica la 4 867 de persoane, dintre care 2 384 se aflau în viață, libere la domiciliu. În același raport se arăta că „în ce privește foștii deputați, senatori, prefecți, pretori, rude ale foștilor miniștri și foști primari de orașe, 321 au fost arestați, iar 801 au domicilii obligatorii în centre neaglomerate" (ANR, fond Consiliul de Miniștri, dosar 102/1952, f. 17).

[2] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 16, f. 117.

[3] *Ibidem*, f. 121.

[4] *Ibidem*, f. 139.

[5] *Ibidem*, vol. 14, f. 31.

[6] *Ibidem*, f. 24.

[7] *Ibidem*, f. 33.

[8] *Ibidem*, f. 25.

etate de 55 de ani, născut la Focşani, de profesie medic, a fost reţinut la 15 aprilie 1952 şi internat 2 ani, „pentru faptul că este frate cu Rădulescu Savel, fost subsecretar de stat la Ministerul de Externe, în perioada 1932-1936, sub ministeriatul lui Nicolae Titulescu, în prezent este arestat"[1]. *Hudiţă Corina*, în etate de 45 de ani, născută în comuna Bogdăneşti, regiunea Suceava, a fost reţinută la 15 aprilie 1952 şi internată 2 ani, „pentru faptul că este sora fostului ministru PNŢ Hudiţă Ioan, în prezent arestat"[2]. *Petrescu Sofia*, în etate de 60 de ani, născută în Bucureşti, a fost reţinută la 15 aprilie 1952 şi internată 2 ani, „pentru faptul că este soţia lui Titel Petrescu, fost preşedinte al PSDI şi fost subsecretar de stat"[3]. Exemplele pot continua. Mare parte dintre persoanele internate administrativ în baza Ordinului nr. 8/24/ din 14 aprilie 1952 au fost eliberate în anul 1954[4].

Documentele din arhiva Securităţii arată că şi organele de miliţie au procedat la internarea unor persoane în unităţi şi colonii de muncă. În *Documentarul referitor la internarea unor persoane prin măsuri administrative în unităţi şi colonii de muncă, în locuri de muncă obligatorii şi stabilirea domiciliului obligatoriu*, întocmit la 18 martie 1968 de către Consiliul Securităţii Statului, referitor la acest aspect, se arătau următoarele: „Şi organele de miliţie au dispus în mod ilegal reţinerea a numeroase persoane în vederea internării lor în colonii de muncă, au ţinut în locurile de detenţie multe persoane peste termenul de executare a măsurii administrative a internării şi au luat în mod neîntemeiat măsura dislocării unor familii"[5].

Cum se proceda la internarea şi eliberarea din unităţile de muncă (UM)

Direcţiile regionale de securitate făceau propuneri Direcţiei Generale a Securităţii Poporului (DGSP) pentru arestarea şi trimiterea în unităţi de muncă a celor care se încadrau în prevederile Ordinului MAI nr. 100 Cabinet din 3 aprilie 1950. Propunerile direcţiilor regionale de securitate se înaintau Direcţiei Generale a Securităţii Poporului pe bază de tabele. La 29 aprilie 1950, DGSP a trimis direcţiilor regionale de securitate, inclusiv Direcţiei Securităţii Capitalei, un model de tabel şi instrucţiuni de cum trebuia completat (*vezi tabelul*):

---

[1] *Ibidem*, f. 35.

[2] *Ibidem*, f. 36.

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 14, f. 38.

[4] Vezi, pe larg, *Raportul nr. 9, din 12 martie 1954, asupra verificărilor elementelor deţinute în cadrul Ordinului nr. 8/24*, în ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 14, ff. 21-39 şi Procesul-verbal nr. 4/1954 al Comisiei Centrale MAI în *Ibidem*, ff. 41-52.

[5] *Ibidem*, vol. 53, f. 192. În raportul asupra activităţii Direcţiei Generale a Securităţii Statului şi a Miliţiei din anul 1951 se arăta scopul acestor instituţii în regimul democrat-popular: „În lupta împotriva duşmanilor patriei noastre organele Securităţii Statului şi Miliţiei au sarcina din partea Partidului şi Guvernului să descopere şi să suprime pe toţi spionii, sabotorii, diversioniştii şi pe toţi duşmanii patriei noastre, apărând regimul nostru de democraţie populară, ordinea şi liniştea necesare construirii socialismului" (*Ibidem*, dosar 83, f. 1).

„Direcţiunea Regională de Securitate...... Data.......... 1950

TABEL
de elemente propuse pentru încadrarea Ordinului Nr. 100 C., UM din raza acestei Direcţiuni

Nr. crt.	Nume şi prenume	Locul şi data naşterii	Domiciliul	Originea socială	Profesiunea	Apartenenţa politică trecută şi prezentă	Motive	Propus ptr. încadr. în UM pe timp de:	Obs.	Aviz
1.	Marinescu Gheorghe	Ploieşti-Prahova 12.2.1900	Ploieşti, Bd. Muncii, nr. 3	burghez	comerciant	fost PNŢ-Maniu. Prez. neîncadrat	Fost comerciant. În prezent se manifestă ostil. Ascultă posturile de radio imperialiste, apoi difuzează în rândul populaţiei zvonuri alarmiste	2 ani		
2.	Predescu Vasile	Satulung-Braşov 15. 8. 1905	Braşov, Bd. Lenin, nr. 53	mic burghez	profes.	PNL-Brătianu	În 1947 a făcut propagandă cu material antisovietic. În prezent se manifestă ostil regimului	1 an		
3.	Ionescu Cristian	Piteşti 22. 3. 1897	Piteşti, Str. Luminii, nr. 24	chiabur	cârciumar	fost PNŢ-Maniu. Prez. neîncadrat	A dus o vie propagandă în favoarea PNŢ-M. Înjură cooperativele şi PMR. Lansează zvonuri alarmiste în rândul populaţiei sărace	6 luni		
4.	Tomescu Constantin	Focşani, Jud. Putna 17. 9. 1899	Putna Seacă, Jud. Putna	ţăran mijlocaş	fost funcţ,, în prezent agricultor	neîncadrat	Duce propagandă reacţionară şi şovină. Este contra măsurilor luate de autorităţi	1 an		

Sursa documentului: ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea 1, f. 58

Cu excepția ultimilor două rubrici (Observații și Aviz), toate rubricile prevăzute în tabel trebuiau completate. Tabelele[1] cu propuneri ale direcțiilor regionale de securitate erau înaintate la Direcția Generală a Securității Poporului (DGSP), în două exemplare, cu mențiunea D 1-UM. Persoanelor propuse pentru trimiterea în unități de muncă li se întocmeau dosare individuale cu tot materialul informativ în dublu exemplar. Se întocmea și o fișă specială individuală, în trei exemplare (fișele erau trimise la direcțiile regionale de către DGSP). Un exemplar din dosarul individual, împreună cu o fișă, erau trimise la DGSP. Al doilea exemplar al dosarului rămânea la Direcția regională de securitate, iar celelalte două fișe îl însoțeau pe arestat până la centrul de triere al unităților de muncă, unde erau predate. Odată cu trimiterea dosarului și a fișei la DGSP se trimiteau și propunerile privind durata internării persoanei în unitatea de muncă, durată care trebuia să fie între 6 luni și 2 ani.[2] Direcțiile regionale de securitate treceau la arestare numai după ce primeau aprobarea de la Direcția Generală a Securității Poporului. Până atunci, cei propuși pentru internare în unități de muncă erau ținuți în supraveghere pe linie informativă[3].

Așadar, reținerile se făceau cu aprobarea prealabilă a Direcției Generale a Securității Poporului, în afară de cazuri excepționale și de flagrant delict. Directorii regionali de securitate răspundeau pentru păstrarea conspirativității acțiunii și de îndeplinirea întocmai a dispozițiilor date.

Propunerile de internare în unitate de muncă trebuiau făcute pe bază de material informativ verificat. Persoanele vizate trebuiau căutate și la arhivele Direcției regionale de securitate. În cazul în care se primea aprobarea pentru ca o persoană să fie încadrată în unitate de muncă și la percheziția domiciliară făcută se descopereau alte puncte de acuzare sau corpuri delicte (deținere ilegală de armament, material subversiv etc.), persoana nu mai era trimisă în unitate de muncă, ci era trimisă în justiție, înștiințându-se Direcția Generală a Securității Poporului (D 1-UM) despre aceasta[4]. Atunci când erau propuși

---

[1] Conform documentelor din arhiva organelor de securitate, persoanelor cuprinse în tabele, li se întocmea decizie de încadrare în UM. După întocmirea deciziei li se făceau dosare tip, care după eliberare erau trimise la AS (arhiva Securității).

[2] Pe site-ul CNSAS au fost postate un număr de dosare din arhiva organelor de securitate care conțin tabele cu persoanele propuse, de diferite direcții regionale de securitate, pentru a fi internate în unități de muncă. Vezi, spre exemplu, ACNSAS, fond Documentar, dosarele: 126, 127, 128, 6 463, 8 179, 8 180, 8 754, 8 755, 8 895, 8 896, 10 335, 11 646, 11 647, 11 650. De asemenea, pe site-ul CNSAS au fost postate dosare care conțin Decizii MAI de trimitere în unitățile de muncă, de prelungire a termenului de reținere în UM și de punere în libertate din UM prin suspendarea pedepsei sau la termen. Vezi, spre exemplu, ACNSAS, fond Documentar, dosarul nr. 55, volumele: 6, 7, 8, 9, 11, 15, 16 și 20.

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, ff. 4-5.

[4] *Ibidem*, f. 15. La 30 aprilie 1950, Direcția Generală a Securității Poporului (DGSP) transmitea direcțiilor regionale de securitate din țară următoarele precizări cu privire la internarea persoanelor în unitățile de muncă: „Este posibil ca primind aprobarea pentru reținerea și trimiterea unui individ în unitățile de muncă – la percheziția făcută să se descopere alte puncte de acuzare sau corpuri delicte (deținere ilegală de armament, material subversiv etc.). În aceste cazuri, individul nu va mai fi trimis

pentru a fi internați membri de partid, aceasta se făcea numai după ce „a fost consultat și s-a căzut de acord cu secretarul județean de partid”[1].

Constatându-se unele lipsuri la întocmirea dosarelor pentru încadrarea în unitate de muncă, în sensul că „multe dosare au fost trimise incomplete și chiar fără dovezi de vinovăție, ceea ce a determinat de multe ori respingerea sau punerea în libertate a celor internați”, în 23 septembrie 1950, Direcția Generală a Securității Poporului a transmis direcțiilor regionale de securitate noi instrucțiuni pentru întocmirea dosarelor. Astfel, dosarele celor propuși pentru a fi reținuți și internați în unități de muncă trebuiau să cuprindă, în mod obligatoriu, pe lângă materialul informativ, declarațiile martorilor și un referat cu propuneri de cercetare directă. Dosarele astfel întocmite trebuiau văzute și semnate de către șeful unității care întocmea dosarul și apoi de directorul de regiune, după care erau trimise la Direcția Generală a Securității Poporului. Se trimiteau la DGSP, atât originalul, cât și copia dosarului, direcția regională urmând a primi înapoi originalul cu rezoluția DGSP. Numai după primirea dosarului cu rezoluția DGSP se putea trece la reținere. După reținere se luau declarații celor reținuți, completându-se astfel dosarele lor și se făcea un nou referat pe baza întregului material, propunându-se termenul de internare. Dosarele astfel completate erau trimise din nou Direcției Generale (numai într-un singur exemplar), care, în urma studierii lui, dădea decizia de internare, comunicând-o în copie Direcției regionale de securitate. Întocmirea dosarelor, a referatelor și a proceselor-verbale o făceau organele de anchetă ale direcției regionale de securitate (S.5)[2].

După reorganizarea Direcției Generale a Securității Poporului (DGSP) în Direcția Generală a Securităţi Statului (DGSS)[3], în baza decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 50 din 30 martie 1951, DGSS a trimis unităților regionale următoarele

---

în UM, ci va fi reținut pentru continuarea cercetărilor și eventuala trimitere în justiție, încunoștiințând însă imediat DGSP (D 1-UM) despre aceasta. Înainte de încheierea dosarelor celor propuși pentru internare, aceștia vor fi căutați și la arhivele direcțiilor regionale. Atragem din nou atenția ca propunerile să fie făcute pe baza materialului informativ verificat. (Din studierea primelor dosare trimise, s-au găsit dosare cu 6-8 note informative, date de unul și acelaşi informator și neverificate). De asemenea, atragem atenția că atunci când sunt propuși pentru a fi internați membri de partid, aceasta se va face numai după ce a fost consultat și s-a căzut de acord cu secretarul județean de partid” (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea 1, f. 175).

[1] *Ibidem*.

[2] *Ibidem*, f. 176.

[3] În baza decretului nr. 50 din 30 martie 1951, Direcția Generală a Securității Poporului (DGSP) din cadrul MAI s-a numit Direcția Generală a Securității Statului (DGSS). Conform art. 2 al decretului, DGSS avea ca îndatoriri „înfăptuirea politicii de apărare a cuceririlor poporului muncitor din Republica Populară Română împotriva claselor exploatatoare răsturnate, care încearcă să reinstaureze în țară regimul burghezo-moșieresc, apărarea teritoriului țării noastre de pătrunderea agenturilor serviciilor de spionaj imperialiste și satelite, inclusiv Iugoslavia titoistă și lichidarea fără crutare a activității dușmănoase a acestora, dusă cu scopul de a submina construirea bazelor socialismului și regimului nostru de democrație populară” (ANR, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 2/1951, f. 124).

directive privind metoda de lucru în legătură cu aplicarea Ordinului MAI nr. 100 Cabinet în ceea ce privea internarea persoanelor în unități de muncă: materialul informativ asupra persoanelor care urmau a fi încadrate în UM se aduna de către unitățile regionale, constituindu-se un dosar „ca la orice suspect supravegheat"[1]. Materialul era trimis la DGSS, însoțit de propunerea pentru reținere. După ce s-a primit de la DGSS dosarul cu materialul informativ și aprobarea de reținere, lucrarea era repartizată Secției 8, care lua măsura de reținere și apoi trecea la cercetări directe[2]. Dosarul constituit cu materialul informativ și rezultatul cercetărilor, atașat la un *dosar-fișă*[3], completat la primele trei

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea 1, f. 178.

[2] La 29 iunie 1951, DGSS a emis Ordinul nr. 8S/412050 către direcțiile regionale de securitate privind întocmirea dosarelor de trimitere în unități de muncă și pentru îmbunătățirea activității Secțiilor 8, întrucât constatase că „în multe dintre dosarele trimise de unele direcții regionale, se mențin greșeli serioase, atât în referatele respective, cât și în declarațiile învinuiților și ale martorilor". DGSS constatase că existau nepotriviri între piesele de la dosar și concluziile pe care le trăgeau organele de cercetare în actele pe care le încheiau (referate, procese-verbale, fișe, sinteze, dări de seamă). În ordin se dădeau și unele exemple: „despre un învinuit se arăta în referat că a fost legionar, în fișe este trecut național-țărănist, iar în declarația sa, reținutul spune că a fost cuzist" sau „în anumite dosare învinuitul apare în propria sa declarație că este țăran sărac, în procesul-verbal din dosar se face mențiunea că este țăran mijlocaș, iar în referat se arată că este chiabur" (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 36). Pentru îmbunătățirea activității Secțiilor 8 și a unităților din subordine, în ordin se prevedea că apartenența politică trebuia stabilită prin declarații, martori, investigații și verificări în arhive. În stabilirea originii și poziției sociale a populației rurale trebuiau aplicate criteriile din rezoluția din 3-6 martie 1949 a CC al PMR, cu privire la transformarea socialistă a agriculturii. De asemenea, în stabilirea originii și a poziției sociale, organele de cercetare nu trebuiau să se limiteze la actele emise de sfaturile populare respective, ci trebuiau completate prin mijloacele care le stăteau la dispoziție (martori, investigații etc.) (*Ibidem*, f. 37 verso). În infracțiunile care constau în insulte sau injurii nu se reproduceau textual injuriile sau insultele, ci se spunea că „a insultat întrebuințând cuvinte triviale". Nu trebuiau să pronunțe numele „tovarășilor din conducere" nici când era vorba de injurii și nici când era vorba de relații pe care învinuiții pretindeau că le-ar fi avut cu „tovarășii din conducere". Se atrăgea atenția în mod deosebit că nu era îngăduit ca „numele Tov. Stalin să fie pronunțat sau să fie trecut în declarațiile date de către dușmanii clasei muncitoare. Este mult prea scump pentru noi numele conducătorului clasei muncitoare din întreaga lume ca să putem permite unui dușman al poporului muncitor să-l pronunțe sau să-l treacă în declarațiile sale" (*Ibidem*, f. 38 verso).

[3] Prin telegrama cifrată nr. 100 din 12 aprilie, 1950 trimisă de către Direcția Generală a Securității Poporului (Cabinet) către toate direcțiile regionale de securitate din țară (personal directorilor generali) s-au dat următoarele îndrumări cu privire la întocmirea fișelor-dosare UM: fișele să fie completate la toate datele de la punctele I și II. La punctul III (motivele internării), cele două exemplare care se trimiteau unității împreună cu individul, trebuiau completate numai în cazul în care directorul regional găsea că este necesar. Când acest punct era completat, nu trebuia să se intre în amănunte, ci motivul trebuia arătat cât mai general. Restul punctelor IV-X nu erau completate de unitățile DGSP (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea 1, f. 174). Parcurgerea dosarelor de UM și CM din arhiva organelor de securitate deținută de CNSAS arată că indicațiile transmise au fost respectate întocmai. În majoritatea fișelor-dosare UM nu este completat motivul internării. În ceea ce privea trimiterea fișelor la DGSP (exemplarul 3), în indicațiile transmise de DGSP către direcțiile regionale de securitate se arăta că aceasta se făcea numai după reținerea individului, „atunci când suntem în posesia

puncte, împreună cu propunerile pentru termenul de încadrare în UM, se trimitea la DGSS (Direcția a VIII-a). Atunci când unitatea regională primea copia de pe decizia de încadrare în UM, întocmea dosarul-fișă al persoanei, în trei exemplare, dintre care două completate numai la punctele 1 și 2 și, fără alt material, se trimitea împreună cu individul la centrul de triere, iar al treilea exemplar era ținut de unitatea regională[1].

Procedura de internare în unitate de muncă este arătată și într-o notă din 1968 a Consiliului Securității Statului, astfel: direcțiile regionale de securitate înaintau dosarul persoanei în cauză cu propuneri privind durata internării în unitate de muncă la Direcția a VIII-a – Biroul Unități de Muncă. Biroul Unități de Muncă întocmea tabele nominale care cuprindeau datele de stare civilă, conținutul pe scurt al materialului existent la dosar și propunerea pentru timpul de internare făcută de direcția regională. Tabelele erau prezentate spre aprobare ministrului adjunct al afacerilor interne Gheorghe Pintilie sau generalului-maior Alexandru Nicolschi, care fixau termenul de internare în unități de muncă pentru fiecare persoană în parte. Pe baza acestor tabele și a ordinului rezolutiv, se întocmeau decizii colective care erau semnate de aceleași persoane. Acest mod de lucru s-a practicat până la apariția HCM nr. 1554 din 22 august 1952, prin care unitățile de muncă au fost transformate în colonii de muncă. Internarea în colonie de muncă se făcea prin decizia unei comisii speciale, înființată în cadrul Ministerului Afacerilor Interne, care lua hotărâri pe baza propunerilor Direcției Generale a Securității Statului și Direcției Generale a Miliției[2].

Persoanele erau internate în unități de muncă pe baza Deciziei MAI, iar Direcția Unităților de Muncă ducea la îndeplinire Decizia MAI[3]. Pentru un exemplu de astfel de decizie vezi, în *anexa documentară*, Decizia MAI nr. 240 din 14 iunie 1951 prin care 12 persoane din diferite localități din țară au fost internate în unități de muncă pe diferite termene. Data începerii pedepsei în unitatea de muncă decurgea de la data emiterii deciziei. În cazul în care anumite persoane nu puteau fi reținute imediat după primirea ordinului, pedeapsa acestora se socotea de când au fost reținute[4]. După reținere, persoanele specificate în Decizia MAI erau înaintate la Centrul de triere[5] al unităților de muncă din comuna Tudor Vladimirescu, jud. Ilfov, pentru a fi îndrumate spre unitățile de muncă.

tuturor datelor și a fotografiei respectivului. Deci la DGSP se trimite fișa-dosar atunci când trimitem și celelalte două exemplare la unitate împreună cu individul. Dosarul întocmit de direcțiile regionale, care se trimit la DGSP, conform ordinului 100, va fi însoțit numai de o fișă simplă (din acelea ce există în fișierele noastre)" (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea 1, f. 174).

[1] *Ibidem*, f. 178. Pentru un exemplu de astfel de dosar-fișă, vezi ACNSAS, fond Penal, dosar 73 806, vol. 2, ff. 183, 187.

[2] *Ibidem*, fond Documentar, dosar 55, vol. 51, partea I, ff. 92-93.

[3] Pentru Decizii MAI din anul 1951 de internare în unități de muncă vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, volumele 9, 11.

[4] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea I, f. 41.

[5] Conform Regulamentului Direcției Generale a Penitenciarelor, Coloniilor și Unităților de Muncă (DGPCUM) din 1952, *Centrele de triere* erau penitenciare care primeau și triau condamnații

La expirarea pedepsei, în funcție de caracterizările făcute, unele persoane erau puse în libertate, iar altora li se prelungea durata internării în unitatea de muncă[1]. Persoanele puse în libertate erau prelucrate, punându-li-se în vedere că dacă pe viitor erau observate că au atitudine dușmănoasă față de Republica Populară Română, nu mai erau trimise în unitate de muncă, ci în justiție. Persoanelor cărora li se prelungea durata internării li se spunea că organele superioare, după ce au cercetat atitudinea lor în timpul șederii în UM și constatând că nu au dorința să se îndrepte, le-a prelungit termenul de internare. De asemenea, și acestora li se punea în vedere că dacă mai aveau „o asemenea atitudine nejustă", erau trimise în justiție și condamnate[2]. De exemplu, în referatul din 15 decembrie 1950 al Direcției Unităților de Muncă se arăta că la 150 de persoane reținute în cadrul UM le expira pedeapsa. Pentru 117 s-a propus punerea în libertate „întrucât, în timpul deținerii lor în UM, au avut o atitudine bună față de muncă, dar și din punct de vedere politic"[3], iar pentru restul s-a propus să se prelungească termenul de internare cu 3 luni „pe motiv că, în general, sunt elemente burgheze și chiabure, care în timpul deținerii în UM, nu numai că nu s-au încadrat în muncă, dar au avut atitudine dușmănoasă față de regim"[4]. Referatul a fost aprobat în data de 21 decembrie 1950.

Prelungirea termenului de internare în unitate de muncă se făcea tot prin decizie a MAI[5]. De asemenea, punerea în libertate din unitatea de muncă, prin suspendarea pedepsei[6] sau la expirarea ei, se făcea tot prin decizie a MAI[7].

și internații primiți de la DGSS și DGM și pe care îi îndruma către penitenciarele de executare a pedepselor, colonii de muncă (Radu Ciuceanu, *Regimul penitenciar din România, 1940-1962*, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2001, p. 180).

[1] Vezi, spre exemplu, tabelele nominale întocmite de către MAI – Direcția Unităților de Muncă. Tabelele cuprindeau internații care aparțineau Direcției Generale a Securității Poporului ce urmau a fi puși în libertate la termen, în lunile noiembrie și decembrie 1950, în ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea I, ff. 93-103; 106-112.

[2] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 12, partea I, f. 115 verso.

[3] *Ibidem*, vol. 13, ff. 46-47.

[4] *Ibidem*.

[5] Pentru Decizii MAI de prelungire a termenului de reținere în UM, din anul 1952, vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 6.

[6] Prin Decizia MAI nr. 53 bis din 10 iunie 1950, semnată de ministrul adjunct al afacerilor interne, Gheorghe Pintilie, un număr de 10 studente și eleve din București internate în UM timp de 6 luni au fost puse în libertate prin suspendarea pedepsei. În cuprinsul deciziei MAI se arăta că „acestea au executat o mare parte din pedeapsă (ținându-se cont și de deținerea preventivă); au avut o comportare bună în acest timp; sunt elemente tinere care promit a merge pe un drum just" (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 8, f. 2). Cele 10 studente și eleve din București internate în UM erau: Cioica I. Marilena; Panaitescu Angela, Fodor Sanda Maria, Lupu Josetti, Marinescu Viorica Violeta, Petrenco Natalia, Der Mardirosean Hilda, Moisi Angela, Niculescu Angela și Botea Cecilia (*Ibidem*).

[7] Pentru Decizii MAI de punere în libertate, din anul 1950, prin suspendarea pedepsei sau la expirarea acesteia, vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 8. Volumul conține și decizii MAI, din anul 1950, de prelungire a termenului de reținere în UM.

La expirarea pedepsei, persoanele reținute în cadrul Ordinelor 18000/1947, 50000/1947 și Ordinului 5 C/1948, erau puse în libertate numai cu avizul Direcției Generale a Securității Poporului (DGSP). La 9 decembrie 1950, Gheorghe Pintilie a pus următoarea rezoluție pe Decizia MAI nr. 198 din 30 noiembrie 1950: „Tov. Birtaș. Toate listele care au fost prezentate până acum în cadrul Ordinului 5/Cabinet, 18000 și 50000 și care trec de la dispoziția DGSP la Dir. UM, vă atrag atenția și penitenciarelor și organelor UM, în același timp, dvs. să urmăriți că după ce vor termina pedeapsa în cadrul UM, conform deciziilor respective, nu pot fi puși în libertate în niciun caz, înainte de a se cere avizul DGSP. Tov. gl. Nicolschi, din când în când, este însărcinat să verifice dacă organele noastre și organele penitenciarelor și UM se conformează dispozițiilor date de Dir. gl. Sec. Statului. 9. XII. 1950"[1].

La eliberarea din unitate de muncă, persoanele dădeau o declarație prin care se angajau că nu vor spune nimănui nimic din tot ce au văzut și au auzit cât au fost reținute de organele securității. În caz contrar, erau pedepsite conform legilor în vigoare ale Republicii Populare Române pentru divulgare de secrete de stat[2]. Prezint mai jos angajamentul semnat de Constantin Adrian, eliberat la 20 septembrie 1952:

„ANGAJAMENT

Subsemnatul Constantin Adrian, născut la data de 27 mai 1897 în comuna Feneșani, jud. Botoșani, de profesiune agricultor, cu ultimul domiciliu în comuna Deleni, raionul Hârlău.

Prin prezenta îmi iau angajamentul ca de la data punerii mele în libertate să nu spun la nimeni nimic din cele ce am văzut cât am fost reținut și să nu discut de organele de securitate de care am fost anchetat.

În caz că nu voi respecta prezentul angajament, cer să fiu aspru sancționat de legile în vigoare ale RPR pentru trădare de secrete de stat.

C. Adrian

20 septembrie 1952".

Sursa documentului: ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, f. 579.

Câte persoane au fost internate în unități de muncă în perioada 1950-1952? În Nota de studiu întocmită la 14 decembrie 1967 de Serviciul „C" din Consiliul Securității Statului privind măsurile administrative luate de către organele Ministerului Afacerilor Interne asupra unor categorii de persoane, în baza unor decrete și hotărâri ale Consiliului de Miniștri, se arată că în perioada 1950-1952 au fost internate administrativ 19 586 de persoane. Pe ani, situația internărilor administrative se prezintă astfel (*vezi tabelul*):

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 20, f. 169.

[2] Pentru o astfel de declarație vezi, spre exemplu, ACNSAS, fond Penal, dosar 73 749, vol. 1, f. 30.

Situația pe ani a internărilor administrative din perioada 1950-1952 conform documentelor din arhiva fostei Securități

Nr. crt.	Anul internării administrative	Numărul persoanelor internate administrativ
1.	1950	5 154
2.	1951	2 519
3.	1952	11 913
TOTAL		**19 586**

Sursa datelor din tabel: ACNSAS, fond Documentar, dosar 53, vol. 30, f. 44.

Observăm că cele mai multe internări administrative au avut loc în anul 1952. În Nota de studiu din 14 decembrie 1967 a Consiliului Securității Statului se arăta că: „Numărul mare de elemente trimise în colonii de muncă (*de fapt unități de muncă – n.n.*) în anul 1952 este format din persoane care au lansat zvonuri alarmiste cu ocazia reformei monetare din acel an, membrii legionari reținuți conform ordinului MAI în perioada 18-19 iulie 1952, persoanele din conducerea fostelor partide burgheze reținute conform ordinului nr. 490/1952 Cabinet și altele"[1]. În unități de muncă au fost internați și mulți țărani pentru nepredarea cotelor și pentru împotrivire la colectivizarea agriculturii[2].

Numărul persoanelor internate în unități de muncă indicat în tabelul de mai sus este cel care se păstrează astăzi în arhivele fostei Securității. Numărul persoanelor internate în unități de muncă în perioada 1950-1952 ar putea fi mult mai mare, deoarece nu s-a ținut o evidență precisă a persoanelor internate. Acest fapt este recunoscut chiar în documentele organelor de securitate.

Persoanele eliberate din unitățile de muncă și închisori au întâmpinat greutăți la angajarea într-un loc de muncă. Pentru că întreprinderile și instituțiile nu voiau să-i primească, la 9 decembrie 1952, Biroul Politic al CC al PMR a aprobat trimiterea unei circulare a Consiliului de Miniștri către toate ministerele și instituțiile, prin care li se cerea să oblige întreprinderile în subordine să-i angajeze. În circulară se arăta că ministerele, instituțiile centrale de stat, UCECOM, Centrocoop, comitetele executive ale sfaturilor populare, întreprinderile economice și unitățile bugetare subordonate, precum și unitățile cooperatiste, erau obligate să-i reprimească pe foștii lor angajați, care după eliberarea din locurile de detenție se prezentau la locul unde au muncit și cereau să fie reprimiți. Reîncadrarea acestora trebuia să se facă potrivit pregătirii lor profesionale, însă cu mențiunea că cei care au avut posturi de conducere nu mai puteau fi folosiți în munci de conducere, ci în funcții subordonate. Persoanele care au avut înainte funcția de gestionari sau contabili puteau fi angajați numai ca muncitori necalificați pe șantierele de

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 53, vol. 30, f. 44.

[2] *Ibidem*, dosar 55, vol. 51, partea I, f. 46.

construcții. Unitățile care reprimeau sau angajau pe cei eliberați trebuiau să le ia o declarație scrisă prin care aceștia își luau angajamentul că se vor îndrepta[1].

Măsura internării cetățenilor în unități de muncă s-a făcut fără sentință judecătorească, prin Decizie a MAI, și a fost luată în baza unor acte normative (decrete ale Prezidiului Marii Adunări Naționale, hotărâri ale Consiliului de Miniștri) care nu au fost publicate în organul oficial al statului, deoarece încălcau prevederile Constituției Republicii Populare Române din 13 aprilie 1948, care prevedea garanții privind libertatea persoanei, inviolabilitatea domiciliului, dreptul la apărare și la petiție. De exemplu, art. 28 din Constituție stipula că „Libertatea individuală a cetățenilor este garantată. Nimeni nu poate fi arestat și deținut mai mult de 48 de ore fără un mandat al parchetului, al organelor de instrucție, stabilite de lege sau autorizarea instanțelor judecătorești, conform prevederilor legii", iar art. 30 stipula că „Nimeni nu poate fi condamnat și ținut a executa o pedeapsă decât în baza hotărârii judecătorești, pronunțate în conformitate cu legea"[2]. Împotriva internărilor în unitate de muncă nu a fost prevăzută nicio cale de atac, „care să verifice legalitatea și temeinicia luării acestor măsuri, ceea ce era în flagrantă contradicție cu prevederile Constituției referitoare la dreptul de apărare"[3].

Caracterul abuziv al internărilor administrative apare chiar în documentele instituțiilor epocii. Procuratura Generală a RPR a constatat încălcări ale legalității săvârșite de organele de securitate și miliție în privința aplicării pedepselor administrative. De exemplu, în raportul din 4 mai 1956 al Procuraturii Principale Militare din Procuratura Generală al RPR, se arăta că: „De regulă dosarul pe baza căruia se lua măsura internării nu cuprindea decât declarația celui în cauză și un scurt referat, uneori nesemnat. Datorită acestui fapt s-a ajuns la situația să fie pedepsite administrativ o serie de persoane, în sarcina cărora în urma cercetărilor nu s-a reținut niciun fapt penal și a căror activitate nu justifica măsura internării"[4]. Tot în raport se arăta că la aplicarea pedepselor administrative „în general, s-a avut în vedere funcția pe care a îndeplinit-o persoana respectivă, fără a fi însă stabilită în mod concret activitatea desfășurată de aceasta, atât înainte de 23 august 1944, cât și ulterior până la data internării și deci fără a rezulta gradul de periculozitate care trebuia să stea la baza măsurii de internare"[5].

Faptul că s-au făcut abuzuri în internările administrative se recunoștea chiar de la nivelul conducerii partidului. În Hotărârea CC al PMR din 22 octombrie 1952 privitoare la arestările făcute de către organele Securității Statului, Miliției și Procuraturii, referitor la internările persoanelor în unități de muncă, se arăta următoarele:

---

[1] ANR, fond CC al PCR – Cancelarie, dosar 111/1952, f. 2, 6, 104 și 104 verso.

[2] *Monitorul Oficial*, din 13 aprilie 1948, nr. 87 bis, p. 3 381.

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 51, partea I, f. 46. Articolul 34 din Constituția Republicii Populare Române din 1948 stipula că „Orice cetățean are dreptul de petiționare, precum și dreptul de a cere organelor prevăzute de legi trimiterea în judecată a oricărui funcționar public, pentru infracțiunile săvârșite în timpul exercitării serviciului" (*Monitorul Oficial*, din 13 aprilie 1948, nr. 87 bis, p. 3 381).

[4] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 51, partea I, f. 201

[5] *Ibidem*, f. 200.

„Comitetul Central constată că în ultimul timp organele Securității Statului, Miliției și ale Procuraturii au avut unele realizări în asigurarea securității statului nostru democrat popular, a bunurilor obștești și ale oamenilor muncii de la orașe și sate. Însă, cu toate realizările obținute de aceste organe, se constată încă în munca lor multă superficialitate, iar anumite elemente datorită insuficientei pregătiri politice, a lipsei de control și de îndrumare permanentă, calcă legile Republicii Populare Române, fac abuzuri, arestând cetățeni fără ca pentru aceasta să existe motive temeinice. Astfel, pe lângă multe elemente criminale, au fost arestați pentru a fi internați în unitățile de muncă și oameni nevinovați, care după o verificare temeinică au fost eliberați, întrucât nu existau contra lor indicii serioase de vinovăție, (...) internaților în unitățile de muncă prin Deciziile Ministerului Afacerilor Interne li se prelungește durata pedepsei, dublându-se și triplându-se uneori durata inițială a internării. Aceasta a avut drept rezultat dispariția oricărui stimulent în munca deținuților, iar elementele criminale și instigatoare folosesc aceasta pentru scopurile lor dușmănoase"[1].

Pentru înlăturarea lipsurilor din activitatea organelor Securității, Miliției și Procuraturii, Comitetul Central al Partidului Muncitoresc Român, în hotărârea din 22 octombrie 1952, referitor la internările administrative ale persoanelor se trasau următoarele sarcini:

„Supravegherea legalității și a condițiunilor de executare a pedepselor este o sarcină a Procuraturii prevăzută prin lege. Ținând cont că unii deținuți au terminat executarea pedepsei și totuși continuă să fie internați, organele Securității Statului, Miliției și Procuraturii vor revedea în termen de 60 de zile toate dosarele deținuților a căror pedeapsă a expirat și ei totuși continuă să fie internați în unitățile de muncă și vor elibera pe aceia împotriva cărora nu sunt motive temeinice pentru a mai rămâne în unitățile de muncă. În vederea eliberării deținuților la termenele de expirare a pedepselor, Direcția Coloniilor de Muncă pentru deținuții condamnați prin hotărâre judecătorească și Direcția Arhivelor din Direcția Generală a Securității Statului pentru cei internați în unitățile de muncă, vor ține o evidență la zi și vor comunica Procuraturii data expirării pedepsei cu 30 de zile înainte"[2].

---

[1] ANR, fond CC al PCR – Secția Administrativ-Politică, dosar 30/1952, ff 1-2. Documentul este publicat și în *Partidul și Securitatea. Istoria unei idile eșuate (1948-1989)*, ed.: Florian Banu, Luminița Banu, Iași, Casa Editorială Demiurg, 2013, documentul nr. 29, pp. 175-178.

[2] ANR, fond CC al PCR – Secția Administrativ-Politică, dosar 30/1952, f. 4. Din stenograma ședinței care a avut loc în 14 noiembrie 1952 cu directorii regiunilor de securitate și miliție aflăm opinia lui Alexandru Drăghici despre prelungirea termenelor internărilor administrative: „În unități de muncă sunt internați deținuții care sunt ținuți peste termen, de multe ori dublându-li-se sau triplându-li-se pedeapsa, contribuind în acest fel la distrugerea oricărui stimulent în muncă, ceea ce face ca acești oameni să devină elemente dezinteresate față de muncă, un fel de elemente sabotoare, care sunt împinși la aceasta de înseși metodele practicate de noi (...). Toți cei care sunt internați în UM și față de care nu sunt motive serioase și chiar foarte serioase și bine documentate pentru a le da o nouă pedeapsă, trebuie puși în libertate, atunci când și-au executat pedeapsa. Prin aceasta noi vom contribui la crearea acelui stimulent în muncă și pe baza normelor date, oamenii să lupte pentru aceste norme, mergând

Se considera că punerea în practică a hotărârii CC al PMR „va duce la îmbunătățirea muncii organelor de stat mai sus-amintite, la creșterea vigilenței și combativității lor în lupta cu dușmanul de clasă și la întărirea încrederii oamenilor muncii în organele de stat chemate să apere cuceririle revoluționare ale clasei noastre muncitoare”[1].

Unitățile de muncă au funcționat în perioada ianuarie 1950-august 1952. Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950, prin care au fost înființate unitățile de muncă, a fost abrogat prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale, nr. 257 din 22 august 1952[2]. Tot în 22 august 1952, a fost emisă Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1554 prin care unitățile de muncă au primit o nouă reglementare juridică, fiind transformate în colonii de muncă, apreciindu-se că prin decretul nr. 6/1950 „au rămas în afara prevederilor legii un număr important de elemente dubioase, care în această perioadă de ascuțire continuă a luptei de clasă uneltesc în diferite feluri, subminează și sabotează regimul nostru și opera de construire a socialismului”[3]. Prin urmare, conform HCM 1554/1952, în coloniile de muncă puteau fi internate și alte categorii de persoane, în afara celor prevăzute în Decretul 6/1950, în primul rând, familiile și rudele deținuților politici și ale celor fugiți peste graniță, iar durata de internare a fost mărită: de la 6 luni până la 5 ani[4]. HCM nr. 1554 din 22 august 1952 înființa și batalioanele de muncă și domiciliul obligatoriu, noi forme de izolare și supraveghere a persoanelor considerate de autorități ostile construirii socialismului de tip sovietic în România.

până la îmbunătățirea hranei care va contribui la crearea acestui stimulent” (ACNSAS, fond Documentar, dosar 13 093, f. 102).

[1] ANR, fond CC al PCR – Secția Administrativ-Politică, dosar 30/1952, f. 5.

[2] *Ibidem*, fond CC al PCR – Cancelarie, dosar 78/1950, f. 19.

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 51, partea I, ff. 80 și 140.

[4] *Ibidem*, ff. 149-153. Durata de internare într-o unitate de muncă era între 6 luni și 2 ani.

Capitolul 2

Internarea persoanelor în coloniile de muncă (august 1952–1954)

Hotărârea Consiliului de Miniştri nr. 1554 din 22 august 1952 pentru înfiinţarea coloniilor de muncă, a domiciliului obligatoriu şi a batalioanelor de muncă

Prin Hotărârea Consiliului de Miniştri nr. 1554 din 22 august 1952 au fost organizate coloniile de muncă, domiciliul obligatoriu şi batalioanele de muncă. De ce au fost constituite aceste forme de represiune aflăm din textul hotărârii semnată de Gheorghe Gheorghiu-Dej, în calitate de preşedinte al Consiliului de Miniştri: „Având în vedere rezistenţa tot mai activă a elementelor duşmănoase şi faptul că acestea încearcă încontinuu să saboteze în mod organizat măsurile guvernului şi partidului îndreptate spre întărirea dictaturii proletariatului şi construirea cu succes a socialismului; pentru a uşura supravegherea activităţii elementelor duşmănoase şi străine de clasa muncitoare, pentru a le atrage la munca de utilitate socială şi pentru a curăţa cele mai importante centre vitale ale ţării de elementele duşmănoase se va admite ca măsură excepţională, provizorie, internarea administrativă pentru efectuarea muncii obligatorii"[1].

Conform HCM nr. 1554/1952, în coloniile de muncă erau reţinute şi internate persoanele care prin faptele sau manifestările lor, direct sau indirect, primejduiau sau încercau să primejduiască regimul de democraţie populară, îngreunau sau încercau să îngreuneze construirea socialismului în Republica Populară Română, precum şi persoanele care defăimau puterea de stat sau organele sale, dacă aceste fapte nu constituiau infracţiuni şi anume:

a) „acei ce lansează sau răspândesc zvonuri alarmiste, tendenţioase, duşmănoase; ascultă şi difuzează propaganda deşănţată a posturilor de radio imperialiste;
b) acei ce aduc injurii Partidului Muncitoresc Român, conducătorilor săi, guvernului, Uniunii Sovietice şi conducătorilor săi şi ţărilor de democraţie populară;

---

[1] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniştri nr. 1554 din 22 august 1952 pentru înfiinţarea coloniilor de muncă, a domiciliului obligatoriu şi a batalioanelor de muncă, p. 1.

c) acei cetățeni români care întrețin legături de prietenie cu legațiile imperialiste, care au frecventat sau frecventează manifestările propagandistice ale legațiilor imperialiste, precum și toți cei ce sunt în relații cu familiile funcționarilor ambasadelor imperialiste, dacă faptele lor nu constituie și nu pot constitui, prin analogie, infracțiuni;

d) acei ce ațâță la manifestări rasiale și șovine;

e) instigatorii la nesupunere sau neexecutare, cei ce duc acțiuni dușmănoase, atât la sat, cât și la oraș, în contra măsurilor guvernului, în special, cu privire la gospodării agricole colective, întovărășiri, colectări, planuri de cultură, comasări etc.; elementele cu un trecut reacționar cunoscut sau foști exploatatori, care ocupă încă în producție posturi de răspundere și care dovedesc continuu, prin atitudinea lor, delăsare gravă, nejustificată prin incapacitatea lor profesională, atitudine care atrage după sine defecțiuni vizibile sau frânare a producției;

f) toți acei care sub masca religioasă fac prozelitism (diferite religii și secte), speculând sentimentele religioase ale cetățenilor, pentru a-i determina la atitudini ostile, dușmănoase regimului (minuni), prelegeri cu substrat dușmănos, șovin etc.;

g) acei care prin corespondență internă sau internațională iau atitudine dușmănoasă, transmit știri tendențioase, alarmiste, dușmănoase, reacționare, instigă;

h) cadre active ale fostelor grupări și partide fasciste și burghezo-moșierești, cum sunt: fostele cadre legionare, cuziste, imrediste, nylasiste, sioniste, partide hitleriste, național-țărăniste (maniste), liberale (brătieniste), titeliste, tătărăsciene, bejeniste;

i) vechea agentură a fostului Serviciu Special de Informații (SSI), vechea agentură a Marelui Stat Major, a siguranței, poliției, agentura germană de spionaj și contraspionaj și maghiară;

j) foștii condamnați pentru trecerea frauduloasă a frontierei, începând din 1945;

k) chiaburii care sabotează măsurile luate de guvern;

l) foștii condamnați pentru sabotaj, începând din 1945;

m) foștii condamnați pentru speculă, începând din 1945, care au avut o condamnare de la 3 ani în sus;

n) rudele trădătorilor de patrie și spioni, care au fugit peste graniță din 1945 (tată și copii majori bărbați);

o) rudele elementelor dușmănoase regimului nostru, care au fugit peste graniță înainte de 1944 (ale fostelor cadre legionare, membri de vază ai fostelor partide burghezo-moșierești, care duc activitate de defăimare a regimului nostru), tată și copii majori bărbați;

p) condamnații pentru infracțiuni împotriva securității Republicii Populare Române, care la expirarea executării pedepsei, prin comportarea lor, nu prezintă încredere de a fi folositori societății;

q) recidiviștii de drept comun care au mai mult de 3 condamnări și care reprezintă un pericol pentru liniștea și asigurarea avutului oamenilor muncii"[1].

---

[1] *Ibidem*, pp. 2-4.

Din referatul din 26 iunie 1952, semnat de Alexandru Drăghici, ministrul afacerilor interne, aflăm de ce a fost abrogat Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă și a fost emisă Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1554 din 22 august 1952 pentru înființarea coloniilor de muncă, a domiciliului obligatoriu și a batalioanelor de muncă:

> „În urma Hotărârii Consiliului de Miniștri din 13 ianuarie 1950, Prezidiul Marii Adunări Naționale al RPR a emis Decretul nr. 6 din 14 ianuarie 1950 pentru înființarea unităților de muncă. Dovedindu-se că prin legea de mai sus au rămas în afara prevederilor legii un număr important de elemente dușmănoase sau dubioase care în această perioadă de ascuțire continuă a luptei de clasă uneltesc în diferite feluri, subminează și sabotează regimul nostru și opera de construire a socialismului cum sunt: o serie de foști condamnați pentru crime politice, rudele directe ale trădătorilor de patrie, fugiți peste graniță, familiile condamnaților pentru crime politice, de trădare de patrie și spionaj. Că din categoriile acestora o mare parte sunt elemente parazitare și speculative care trăiesc pe spinarea oamenilor muncii, fără a aduce niciun aport de muncă, ci din contră, punând piedici în construirea socialismului în țara noastră; că durata de internare este prea limitată (6 luni-2 ani) și că forma de internare nu mai poate acoperi toate aceste categorii de elemente dușmănoase sau dubioase. Pentru a curma existența parazitară a unor categorii de elemente dușmănoase regimului de democrație populară. Pentru a izola aceste elemente contrarevoluționare de centrele populate și muncitorești și a le tăia posibilitatea de a-și duce activitatea lor criminală împotriva păcii, regimului și a construirii socialismului în țara noastră. Pentru a-i obișnui să muncească în folosul obștesc. Consider că este necesară revizuirea și completarea Decretului 6 din 14 ianuarie 1950, pentru înființarea Unităților de Muncă, pentru a i se da un conținut mai larg. Consider că este necesar ca în Hotărâre să fie precizate clar categoriile de elemente ce vor fi incluse în prevederile legii, să fie mărit timpul de internare, pentru ca elementele periculoase să poată fi izolate timp mai îndelungat și în special să fie hotărâte și alte metode de izolare și supraveghere a elementelor dușmănoase, prin înființarea unor forme de izolare cu regim mai sever sau mai puțin sever, în raport cu activitatea și gradul de suspiciune a individului respectiv. În acest scop, vă supun alăturat proiectul de hotărâre al Consiliului de Miniștri privind înființarea coloniilor de muncă, domiciliului obligatoriu, batalioanelor de muncă. De asemenea, vă supun alăturatul proiect de decret pentru abrogarea Decretului nr. 6/1950, privitor la înființarea Unităților de Muncă”[1].

Prin urmare, Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1554 din 22 august 1952 a fost emisă pentru a mări durata de internare, a crea noi forme de represiune (batalioanele de muncă și fixarea de domiciliu obligatoriu) și pentru a interna administrativ și alte categorii de persoane în afara celor prevăzute de Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6/1950, considerate de autoritățile comuniste ca „dușmănoase și parazitare

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 51, partea I, ff. 140-142.

Republicii Populare Române", și anume: persoanele care se opuneau măsurilor economice ale guvernului (colectări, colectivizarea agriculturii etc.); familiile și rudele deținuților politici și ale celor fugiți peste graniță; conducerea și membrii activi ai fostelor partide politice; condamnații pentru speculă și sabotaj, începând din 1945; agentura fostului Serviciu Special de Informații (SSI), agentura Marelui Stat Major, a siguranței, poliției, agentura germană de spionaj și contraspionaj și maghiară; recidiviștii de drept comun cu mai mult de trei condamnări; foștii condamnați pentru trecerea frauduloasă a frontierei, începând din 1945; condamnații pentru infracțiuni împotriva securității Republicii Populare Române, care la expirarea executării pedepsei, prin comportarea lor, nu prezentau încredere de a fi folositori societății. Durata de internare a fost mărită de la 6 luni până la 5 ani, pentru ca aceste categorii de persoane să fie izolate de restul societății un timp mai îndelungat[1]. Trebuie reținut că unele dintre aceste categorii de persoane au fost internate și în unitățile de muncă, chiar dacă nu au fost prevăzute în Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6/1950. Prin HCM nr. 1554/1952 se dădea o bază legală și acestor internări administrative. Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 6 din 14 ianuarie 1950 a fost abrogat prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 257 din 22 august 1952[2].

Articolul 20 al HCM nr. 1554/1952 prevedea că unitățile de muncă, înființate pe baza Decretului nr. 6/1950, se transformau automat în colonii de muncă[3]. Ministerul Afacerilor Interne era autorizat să organizeze colonii de muncă și organul necesar de conducere și coordonare[4].

Internarea în coloniile de muncă se făcea prin decizia unei comisii speciale înființată în cadrul Ministerului Afacerilor Interne (Comisia MAI), care lua hotărâri pe baza propunerilor Direcției Generale a Securității Statului și Direcției Generale a Miliției.

În perioada septembrie 1952- septembrie 1953, deciziile de internare au fost date de Comisia Specială din cadrul Ministerului Securității Statului (Comisia MSS), deoarece prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 324 din 18 septembrie 1952, Ministerul Afacerilor Interne a fost reorganizat, împărțindu-se în două ministere: Ministerul Securității Statului și Ministerul Afacerilor Interne[5]. În cadrul Ministerului Securității Statului se găseau: Direcția Generală a Securității Statului, Direcția Generală a Miliției, trupele de securitate și de grăniceri[6].

Ministerul Securității Statului[7] a funcționat un an de zile (septembrie 1952 – septembrie 1953). În contextul morții lui I.V. Stalin, în martie 1953, a vizitei delegației PCUS în RPR

[1] *Ibidem*, ff. 149-153. Durata de internare într-o unitate de muncă era între 6 luni și 2 ani.

[2] ANR, fond CC al PCR - Cancelarie, dosar 78/1950, f. 19.

[3] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1554 din 22 august 1952, p. 8.

[4] *Ibidem*.

[5] ANR, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 5/1952, f. 184.

[6] ACNSAS, fond Documentar, dosar 13 093, ff. 110-111.

[7] De ce se înființează Ministerul Securității Statului în septembrie 1952? Conducerea Partidului Muncitoresc Român motiva astfel înființarea acestui nou minister: „Ținând seama de intensificarea

din iulie 1953, care a recomandat conducerii Partidului Muncitoresc Român luarea de măsuri pentru creşterea nivelului de trai al populaţiei, are loc şi reorganizarea guvernului Republicii Populare Române prin unificarea unor ministere pentru reducerea cheltuielilor. În şedinţa din 2 septembrie 1953, Biroul Politic al CC al PMR a aprobat unificarea Ministerului Securităţii Statului cu Ministerul Afacerilor Interne şi reducerea cu acest prilej a personalului[1]. În cadrul şedinţei Biroului Politic al CC al PMR din 2 septembrie 1953, Gheorghe Gheorghiu-Dej afirma că prin unificarea Ministerului Securităţii Statului cu Ministerul Afacerilor Interne se făcea „o economie de 520 de milioane lei, 24% , o sumă foarte serioasă"[2]. Tot în această şedinţă, Biroul Politic al CC al PMR a hotărât şi unificarea ministerelor Agriculturii, Gospodăriilor Agricole de Stat şi Gospodăriei Silvice într-un singur minister (Ministerul Agriculturii), precum şi unificarea ministerelor Industriei Alimentare şi Industriei Cărnii, Peştelui şi Laptelui într-un singur minister (Ministerul Industriei Alimentare), urmând ca unificarea celorlalte ministere să se facă treptat. După cum se exprima Gheorghe Gheorghiu-Dej în cadrul

---

activităţii serviciilor de informaţii imperialiste şi a elementelor duşmănoase din interiorul ţării, Biroul Politic al CC al PMR consideră ca necesitate urgentă întărirea muncii de asigurare a securităţii statului şi măsurilor cu caracter obştesc, pentru folosirea cât mai efectivă a criminalilor în muncă. În acest scop: 1. Va fi reorganizat Ministerul Afacerilor Interne. 2. Se vor înfiinţa următoarele ministere: a) Ministerul Securităţii Statului; b) Ministerul Afacerilor Interne" (ANR, fond CC al PCR - Cancelarie, dosar 77/1952, f. 26). În şedinţa din 2 septembrie 1952 a Biroului Politic al CC al PMR, care a aprobat reorganizarea Ministerului Afacerilor Interne în două ministere, Gheorghe Gheorghiu-Dej afirma următoarele: „S-a întocmit un proiect de reorganizare a Ministerului de Interne în sensul scindării în două: Ministerul Securităţii Statului şi Ministerul de Interne cu scopul de a îmbunătăţi activitatea organelor noastre de stat, ca o necesitate, rezultând din ascuţirea luptei împotriva duşmanului de clasă, împotriva încercărilor imperialiştilor din afară, în interesul specializării, ridicării calificării muncii acestor organe, delimitarea funcţiunilor după natura muncii respective. La aceste proiecte de organizare au lucrat tovarăşii de la Ministerul de Interne câteva luni de zile, au studiat experienţa URSS în această privinţă, s-au întocmit două proiecte de organizare care consider că răspund sarcinilor actuale şi perspectivelor ce se pun în munca organelor noastre de stat, a etapei în care ne găsim noi şi profilurile acestor două instituţii corespund cu procesul de dezvoltare a statului nostru, corespund sarcinilor de întărire continuă a puterii statului de democraţie populară în materie de instituţii ale statului şi organe ale sale, ţinând seama de principiile care stau la baza organizării statului socialist pentru a putea realiza sarcinile construcţiei socialiste" (*Ibidem*, f. 18). În cadrul şedinţei, Alexandru Drăghici arăta rolul pe care trebuia să-l aibă Ministerului Securităţii Statului, astfel.: „Ministerului Securităţii îi revine sarcina ca în cadrul organelor sale să-şi dezvolte combativitatea, puterea de lovire în duşman, specificul în ce priveşte adâncirea muncii a agenturilor de informaţii şi a lupta împotriva duşmanului ca toată banda de spioni care mai face greutăţi să fie descoperită" (*Ibidem*, f. 19). Conducerea PMR a aprobat, în 2 septembrie 1952, Regulamentul de atribuţiuni şi schemele de organizare ale Ministerul Securităţii Statului şi a Ministerului Afacerilor Interne (*Ibidem*, f. 26).

[1] ANR, fond CC al PCR - Cancelarie, dosar 47/1953, f. 7. Biroul Politic al CC al PMR a însărcinat cele două ministere să supună Consiliului de Miniştri propuneri cu privire la repartizarea personalului care rămânea disponibil, precum şi a clădirilor ce se eliberau (*Ibidem*).

[2] *Ibidem*, f. 11.

ședinței, unificarea ministerelor „va duce la reducerea aparatului de stat și va aduce și ceva economii"[1] la bugetul statului.

Prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 365 din 7 septembrie 1953, Ministerul Securității Statului a fost contopit cu Ministerul Afacerilor Interne, cu următoarea motivare: „Ținând seama de necesitatea îmbunătățirii muncii de conducere și asigurării unor condiții mai bune de muncă a aparatului, în vederea coordonării mai juste a sarcinilor, precum și pentru realizarea de economii (...), Ministerul Securității Statului și Ministerul Afacerilor Interne se contopesc într-un singur minister, care se va numi Ministerul Afacerilor Interne"[2].

Procedura de internare în coloniile de muncă (CM)

La 25 august 1952, prin Decizia nr. 744 a Ministerului Afacerilor Interne, se înființa Comisia Ministerului Afacerilor Interne care avea sarcina de a lua hotărâri pentru internarea persoanelor în colonii de muncă, în conformitate cu prevederile HCM nr. 1554/1952 și a Decretului Prezidiului Marii Adunări Naționale a RPR nr. 258/1952, pe baza propunerilor Direcției Generale a Securității Statului și a Direcției Generale a Miliției.

Comisia MAI era formată dintr-un președinte și șase membri:
- ministrul adjunct al afacerilor interne, general-locotenent de securitate, Gheorghe Pintilie – *președinte*;
- general-maior de securitate Alexandru Nicolschi – *membru*;
- colonel de securitate Corin Aurel – *membru*;
- locotenent-colonel de miliție Erdei Iosif – *membru*;
- maior de securitate Butika Francisc – *membru*;
- maior de securitate Marin Vintilă – *membru*;
- maior de securitate Einhorn Wilhelm – *membru*.

Direcțiile regionale de securitate trimiteau spre aprobare Comisiei MAI dosarele persoanelor propuse pentru încadrare în colonii de muncă. De pildă, la 17 septembrie 1952, Regiunea Iași a DGSS a trimis Comisiei MAI un număr de 180 de dosare aparținând persoanelor reținute în cadrul Ordinului DGSS nr. 490 Cabinet din 9 august 1952 care erau propuse pentru încadrare în colonie de muncă[3].

Comisia MAI putea lucra și în lipsa președintelui, fiind condusă de unul dintre membrii desemnat de președinte spre a-l înlocui. La art. 4 din această decizie se menționa că Biroul unităților de muncă[4] din cadrul Direcției a VIII-a din Direcția Generală a

[1] *Ibidem*, ff. 7-8, 37.
[2] *Ibidem*, fond Consiliul de Stat. Decrete, dosar 7/1953, f. 135.
[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, f. 117.
[4] Biroul unități de muncă a fost condus de locotenent Drăgănescu Elena și locotenent Mateescu Ella, care prezentau comisiei spre aprobare lucrările referitoare la persoanele ce urmau să fie internate

Securității Statului, urma să fie scos din această direcție și atașat cu întreg personalul pe lângă această comisie, pentru pregătirea și prezentarea materialului și a ținerii evidențelor necesare[1].

În documentele organelor de securitate se arată că, în fapt, Comisia MAI nu a funcționat, în toate cazurile, în componența acelorași membri. Uneori au fost cooptați, ca membri, persoane neprevăzute în decizia MAI, iar în alte cazuri comisia a funcționat cu un număr redus de membri. De exemplu, procesul-verbal nr. 1 din 9 septembrie 1952, prin care s-a dispus internarea în colonii de muncă a unui număr de 101 persoane, a fost semnat de președinte și 5 membri, în loc de 6, printre aceștia figurând ministrul adjunct Alexandru Ioan și general-maior Mazuru Vladimir, care nu erau prevăzuți în decizie. Au fost și cazuri când comisia a funcționat numai cu președintele și 2 membri. De exemplu, procesele-verbale nr. 16 și 17 încheiate în zilele de 27 și 28 octombrie 1952 prin care s-a hotărât internarea în colonii de muncă a unui număr de 131 persoane și respectiv 184 persoane[2]. În alte cazuri, deciziile de internare în colonii de muncă au fost semnate numai de ministrul adjunct al afacerilor interne, Gheorghe Pintilie, fără a le mai prezenta spre aprobare comisiei. Astfel, Porcutan Constantin, Dâmbu Vasile și alții au fost internați în colonii de muncă între 6 și 12 luni, pe baza deciziilor nr. 610, 611, 615 și 616, semnate numai de fostul ministru adjunct Gheorghe Pintilie, în calitate de președinte. Au existat și cazuri când internarea unor persoane în colonii de muncă s-a făcut din ordinul ministrului afacerilor interne Alexandru Drăghici, fără a mai fi supuse spre aprobare comisiei speciale. Astfel, Radu Tabacovici și Iovanovici Mladin au fost internați în colonii de muncă, primul timp de 60 de luni și al doilea timp de 36 de luni[3]. „În mod cu totul arbitrar și fără un criteriu bine determinat, comisia stabilea durata internării"[4].

Deciziile de încadrare în colonii de muncă ale Comisiei MAI[5] constituită în baza HCM nr. 1554 din 22 august 1952 și a Deciziei MAI nr. 744 din 25 august 1952 erau puse în aplicare de către Direcția Lagăre și Colonii de Muncă și Direcția Închisori și Penitenciare.

Direcția Lagăre și Colonii de Muncă (DLCM) a funcționat în perioada noiembrie 1952-septembrie 1954[6]. DLCM avea următoarea structură organizatorică (aparat

---

administrativ (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 51, partea I, f. 93).

[1] *Ibidem*, dosar 53, vol. 30, f. 69.

[2] *Ibidem*, dosar 55, vol. 51, partea I, f. 94.

[3] *Ibidem*, f. 94. Notă privind componența comisiilor și procedura de urmat în vederea internării unor persoane în unități, colonii, locuri de muncă obligatorie și fixarea domiciliului obligatoriu (*Ibidem*, ff. 92-96).

[4] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 186.

[5] Pentru procesele-verbale și deciziile de internare în colonii de muncă din anii 1952 și 1953 ale Comisiei MAI (Comisiei MSS) constituită în baza HCM nr. 1554 din 22 august 1952 și a Deciziei MAI nr. 744 din 25 august 1952 vezi, pe larg, ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 17, 19, 21. Volumele conțin și deciziile MAI de majorare a termenului de internare în CM, precum și pe cele de punere în libertate prin suspendarea pedepsei.

[6] „În noiembrie 1952, DGPCUM s-a divizat în Serviciul Penitenciare și Direcția Lagăre și Colonii de Muncă, ambele dependente de MAI. Odată cu reunificarea MSS cu MAI (în octombrie 1953),

central): Secretariat, Secția Inspecții și 9 Servicii (Pază și Regim, Evidența și Repartizarea Deținuților, Politic, Cadre, Plan financiar, Cultural-educativ, Producție, Administrativ-gospodăresc, Planificare). Direcția Lagăre și Colonii de Muncă (DLCM) a fost condusă de un șef de direcție ajutat de patru locțiitori șefi direcție. În DLCM erau încadrate 5 119 persoane dintre care: 719 ofițeri, 3 975 sergenți și 425 angajați civili[1].

Direcția Lagăre și Colonii de Muncă (DLCM) avea următoarele unități: *lagăre speciale*: Peninsula (categoria I), Aiud (categoria I), Gherla (categoria I), Cernavodă (categoria a II-a), Mislea (categoria a III-a), Nistru (categoria a III-a), Cavnic (categoria a III-a), Baia Sprie (categoria a III-a); *lagăre comune*: Poarta Albă (categoria I), Onești R 10 (categoria I), Borzești (categoria a II-a), Salcia (categoria a II-a), Mărgineni (categoria a III-a), Ișalnița (categoria a III-a), Onești Baraj (Categoria a III-a), Târgșor (categoria a III-a); *colonii (categoria a III-a)*: Simeria, Târnăveni, Chilia, Fântânele, Lucacești, Depozitul Central[2].

Unitățile din subordinea Direcției Lagăre și Colonii de Muncă (DLCM) erau împărțite în trei categorii, după următoarele criterii: efectivele de deținuți, categoria penală și volumul producției[3]. Coloniile de muncă funcționau unele pe lângă diferite penitenciare, iar altele independent de acestea. Indiferent de categoria coloniei de muncă, încarcerarea deținuților se făcea în funcție de periculozitatea socială, de condamnarea pe care o aveau de executat și de caracterul infracțiunii, neadmițându-se încarcerarea deținuților contrarevoluționari la un loc cu cei de drept comun[4].

Serviciul Penitenciare s-a transformat în Direcția Închisori și Penitenciare – UM 0618 București. Aceasta va funcționa separat de Direcția Lagăre și Colonii de Muncă, până la 1 septembrie 1954" (Mihai Burcea, Marius Stan, Mihail Bumbeș, *Dicționarul ofițerilor și angajaților civili ai Direcției Generale a Penitenciarelor. Aparatul central (1948-1989)*, Iași, Editura Polirom, 2009, p. 42). În septembrie 1954, Direcția Închisori și Penitenciare și Direcția Lagăre și Colonii de Muncă au fuzionat formând Direcția Penitenciare, Lagăre și Colonii (DPLC). În vara anului 1956, Direcția Penitenciare, Lagăre și Colonii (DPLC) a fost reorganizată în Direcția Generală a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă (DGPCM) (*Ibidem*, pp. 13-14). „Direcția Generală a Penitenciarelor și Coloniilor de Muncă a funcționat până la 1 august 1967, când coloniile de muncă s-au desființat, iar instituția și-a redobândit denumirea inițială – Direcția Generală a Penitenciarelor (între 1953 și 1 august 1967, DLCM/DPLC/DGPCM a purtat indicativul «Formațiunea 0951 București», iar din 1 august 1967 până în 1990, pe cel de «UM 0400 București»" (*Ibidem*, p. 44).

[1] ACNSAS, fond Ministerul de Interne – DMRU, dosar 7364, vol. 11, f. 268.

[2] Schema de organizare a Direcției Lagăre și Colonii de Muncă poate fi consultată în ACNSAS, fond Ministerul de Interne – DMRU, dosar 7 364, vol. 11, f. 268.

[3] Pentru statele de organizare a coloniilor de muncă de diferite categorii, vezi ACNSAS, fond Ministerul de Interne – DMRU, dosar 7 364, vol. 11; *Ibidem*, dosar 7 368, vol. 9. De exemplu, în anul 1955, formațiunea Peninsula (unitate de categoria I) avea următoarea formă de organizare: comanda, grupa secretariat, biroul pază și regim, biroul pachete și vorbitor, grupa cultural-educativ, grupa evidență deținuți, biroul financiar, biroul administrare și gospodărie, grupa sanitară, grupa producții (ACNSAS, fond Ministerul de Interne – DMRU, dosar 7 364, vol. 11, ff. 88-89).

[4] *Ibidem*, fond Bibliotecă, volum nr. 4046, vol. 2, p. 7.

Părăsirea coloniei de muncă se considera evadare și se pedepsea conform legilor în vigoare[1]. Prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 258 din 22 august 1952, nepublicat, au fost stabilite sancțiuni pentru cei care refuzau să muncească în condițiile și la locul de muncă destinat. Ei se făceau pasibili de pedeapsă cu închisoarea de la 3 la 5 ani. Cetățenii care părăseau domiciliul obligatoriu se făceau pasibili de pedeapsa cu închisoare de la 15 la 20 de ani, iar cei care fugeau din batalioanele de muncă se făceau pasibili de închisoare de la 5 la 10 ani. După executarea pedepsei cetățenii erau trimiși înapoi la domiciliul și locul de muncă de unde au plecat[2].

Studiu de caz: Internarea în coloniile de muncă a persoanelor care au deținut diferite funcții în „fostele partide burgheze", în baza ordinului DGSS nr. 490 Cabinet, din 9 august 1952

Partidele și funcțiile din care trebuiau să se facă reținerile de persoane

În vara anului 1952, autoritățile comuniste au trecut la arestarea persoanelor care au activat și au deținut funcții de răspundere în „fostele partide burgheze". Măsura venea după arestarea conducătorilor partidelor politice și a demnitarilor regimului „burghezo-moșieresc" și a avut drept scop eliminarea din viața socială a elitelor politice ale vechiului regim, reprezentate în mare parte de PNȚ[3], PNL și PSDI.

[1] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 1554 din 22 august 1952, pp. 4-5.

[2] ANR, fond CC al PCR- Cancelarie, dosar 78/1950, f. 21. În referatul din 26 iunie 1952, semnat de Alexandru Drăghici, ministrul afacerilor interne, referitor la stabilirea sancțiunilor pentru cei care încălcau hotărârile guvernului, se arăta: „Având în vedere necesitatea izolării și reeducării unor elemente dușmănoase și parazitare din Republica Populară Română, în colonii de muncă, domiciliu obligatoriu și batalioanele de muncă, pentru a asigura disciplina și executarea în bune condiții a hotărârilor guvernului este necesar a se emite un decret-lege, care să prevadă sancțiunile corespunzătoare pentru cei care nu se vor supune întocmai hotărârilor organelor competente" (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 51, partea I, f. 139).

[3] În 1949, în cadrul operației din noaptea de 15/16 august, a avut loc arestarea unor persoane care au făcut parte din organele de conducere ale fostului Partid Național Țărănesc, fiind acuzate că plănuiau răsturnarea regimului democrat-popular. În documentele organelor de securitate se arată că după dizolvarea PNȚ și arestarea unor fruntași ai acestui partid, o parte dintre foștii membri au trecut la reorganizarea ilegală „începând cu formarea comitetelor de ajutorare a deținuților din închisori, precum și la o acțiune ostilă față de regim prin colportarea de zvonuri alarmiste cu caracter antidemocratic" (ACNSAS, fond Informativ, dosar nr. 1 014, vol. 35, ff. 195-196). Conform Raportului pe anul 1949 al Direcției a V-a (Cercetări) din Direcția Generală a Securității Poporului, „în cursul anului 1949 au fost cercetate 1 275 de elemente PNȚ" (*Ibidem*, fond Documentar, dosar nr. 12 619, ff. 143-164). Vezi și Claudiu Secașiu, *Preliminarii ale asaltului final asupra PNȚ. Contribuția organelor de informații (1945-1947)*, în Anale Sighet 5, *Anul 1947. Căderea Cortinei*. Comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu-Marmației (20-22 iunie 1997), București, Fundația Academia Civică, 1997, pp. 530-543. Pentru amănunte legate de modul de desfășurare al operațiilor din 1949, precum și numărul de rețineri pe regiuni administrative vezi Liviu P. Nițu, *Vieți distruse. O statistică parțială* în „Magaz-

De asemenea, măsura întreprinsă trebuia să lichideze posibilitatea de reorganizare a acestor partide în ilegalitate.

Persoanele reținute în noaptea de 15 spre 16 august 1952, în baza Ordinului Direcției Generale a Securității Statului nr. 490 Cabinet, din 9 august 1952[1], au fost internate în coloniile de muncă pentru activitatea politică din trecut, pentru funcțiile avute în cadrul fostelor partide politice și în aparatul de stat „burghezo-moșieresc", fiind considerate „elemente periculoase regimului de democrație populară"[2]. Unele dintre ele au fost reținute și pentru acțiunile întreprinse după instaurarea regimului democrat-popular în România. Din coraportul din 14 noiembrie 1955 al Direcției a III-a din MAI aflăm de ce a existat acțiunea din 15 spre 16 august 1952:

> „După demascarea PNȚ ca agentură a serviciului de spionaj al țărilor imperialiste, fapt ce a determinat dizolvarea sa, țărăniștii împreună cu elementele liberale, social-democrate de dreapta, legionari, chiaburi etc., și-au continuat activitatea de subminare, de astă dată folosind forme din ce în ce mai conspirative. Prin vigilența organelor de securitate, foarte multe dintre aceste acțiuni au fost demascate, iar elementele implicate deferite justiției. Amintim grupul Pop-Bujoiu, organizațiile teroriste conduse de Ion Robu și Tănase Ion, «Marea Rădescu», «Paladinii Regelui», «Vlad Țepeș II», M.O.D.R., «Legiunea Albastră», «Năsărâmbă» etc.
>
> Activitatea principală a acestor grupări constă în ținerea de ședințe, difuzări de manifeste și chiar punerea la cale a unor acte de teroare în care scop și-au procurat o însemnată cantitate de armament și muniții. Alte elemente au trecut direct în slujba organelor de spionaj imperialiste, apărând ca elemente principale în grupurile Liciu Romanescu, Ștefan Nenițescu etc.
>
> Această activitate criminală a determinat organele de stat să treacă la operațiile din 15-16 august 1952, în cadrul cărora au fost reținute și condamnate administrativ majoritatea elementelor țărăniste, liberale și social-democrate de dreapta, care au deținut funcții până la comitetele organizațiilor de plasă"[3].

Partidele și funcțiile din care urmau să se facă rețineri au fost prevăzute în Ordinul D.III cu nr. 312/54114 din 7 iunie 1952[4]. Deoarece în cadrul Ordinului DGSS nr. 490/Cabinet/1952 s-a trecut la rețineri de persoane fără să se țină cont de prevederile acestui ordin, Direcția Generală a Securității Statului a transmis la 23 septembrie 1952

---

storic", serie nouă, nr. 4 din aprilie 2005, p. 58; *Idem*, *Elita politică istorică 1945-1955*, București, Editura Mica Valahie, 2014, pp. 226-232.

[1] Ordinul DGSS nr. 490 Cabinet din 9 august 1952, referitor la operațiile de reținere a fruntașilor partidelor istorice, semnat de general-locotenent de securitate Gheorghe Pintilie, ministru adjunct al afacerilor interne se poate consulta în ACNSAS, fond MAI. Direcția Generală Juridică, dosar nr. 3 610, ff. 39-47.

[2] *Ibidem*, fond Documentar, dosar nr. 12 455, vol. 7, f. 500.

[3] *Ibidem*, fond Documentar, dosar nr. 189, f. 2.

[4] *Ibidem*, dosar nr. 12 455, vol. 7, f. 185.

un alt ordin (Ordinul 8/36/1952) către direcțiile regionale de securitate, prin care le făcea cunoscut din nou ce partide și funcții se încadrau în Ordinul DGSS nr. 490 Cabinet/1952. Prin urmare, partidele și funcțiile care se încadrau în Ordinul DGSS nr. 490 Cabinet/1952 erau următoarele:

- *Partidele*: PNȚ, PNL, PSDI și LANC (PNC);
- *Funcțiile*: membri ai fostelor conduceri centrale, ai delegațiilor permanente, ai comitetelor județene, ai comitetelor orășenești, ai comitetelor de sector ale orașelor, precum și președinții, vicepreședinții, secretarii și casierii comitetelor de plasă[1].

[1] La 2 octombrie 1952, DGSS – Regiunea Constanța a transmis Direcției Generale a Securității Statului – Comisia CM o adresă semnată de locotenent-colonel de securitate N. Doicaru, prin care cerea lămuriri pentru aplicarea Ordinului DGSS nr. 490/Cabinet și totodată propunea ca în prevederile ordinului să fie încadrați președinții, vicepreședinții, secretarii și casierii din comitetele de sectoare ale Partidului Național Țărănesc, deoarece comitetele de sectoare erau caracteristice numai organizării PNȚ și nu erau cuprinse în prevederile ordinului: „Din materialele originale deținute de această Direcțiune din arhiva partidelor respective, cât și din cercetările făcute cu elementele conducătoare am stabilit că numai la partidele: PNL, PSDI și LANC (PNC) au existat «comitete de plasă». Partidul Național Țărănesc nu a folosit această formă, ci aceea a sectoarelor. Acest fapt rezultă din toate procesele-verbale ale ședințelor comitetului județean al acestui partid ce le deținem în original, cât și din anchetarea conducătorilor. În cuprinsul proceselor-verbale se arată numărul sectoarelor și raza lor. (...) În susținerea celor de mai sus arătăm că, în martie 1934, comitetul județean aproba împărțirea teritoriului fostului județ Constanța în 14 sectoare, iar în noiembrie 1944 reîmparte teritoriul în 18 sectoare. Ținând cont de împărțirea administrativă în 9 plăși, 1 sector avea ca rază teritorială aproximativ 1/2 din raza teritorială a unei plăși. Aceste sectoare erau conduse de un șef de sector pentru membrii maturi ai partidului, un șef de sector pentru organizațiile de tineret, iar în perioada 1936-1938, când PNȚ inspirat de ideologia legionară, organizează formațiunile paramilitare ale gărzilor țărănești, acestea erau conduse de către un șef de sector al gărzilor țărănești. Sectoarele de maturi, tineri și gărzi țărănești nu au avut comitete, ci numai șefi de sectoare. Ținând cont de această împărțire specifică, propunem a fi încadrați în prevederile Ordinului 490 Cabinet șefii de sectoare maturi, șefii de sectoare tineret și comandanții de sectoare ai gărzilor țărănești. Tot asupra formei organizatorice a Partidului Național Țărănesc raportăm că din actele originale găsite în arhiva acestui partid, rezultă că orașul Constanța, în timpul regimului burghez, fiind categorisit orașul municipiu, era împărțit în sectoare orășenești, numărul sectoarelor și raza acestora suferind schimbări în decursul timpului. Astfel, în septembrie 1944 numărul sectoarelor din orașul Constanța era fixat la 14, așa cum rezultă din procesul-verbal al ședinței șefilor de sectoare încheiat la 6 septembrie 1944. Fiecare sector, conform actelor originale, era condus de un președinte, un vicepreședinte, un secretar, un casier și 6 membri. Această împărțire a orașului Constanța în 14 sectoare urma să fie modificată printr-o reîmpărțire în 8 sectoare, lucru ce nu a fost pus în practică. Din comitetele de sectoare ale orașului Constanța, propunem să fie încadrate în prevederile Ordinului 490 Cabinet: președinții, vicepreședinții, secretarii și casierii. Totodată, raportăm că din vechea împărțire administrativă (burghezo-moșierească), rezultă că în regiunea Constanța, au existat următoarele orașe: Constanța (municipiu), Eforie, Techirghiol, Vasile Roaită, Mangalia, Ostrov, Cernavodă, Medgidia, Hârșova, Babadag și Fetești" (ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 53, ff. 34-35). Ca urmare, se propunea încadrarea în Ordinul DGSS nr. 490 Cabinet/1952 și a șefilor de sectoare, șefilor de sectoare tineret și a comandanților de sectoare ai gărzilor țărănești ai PNȚ.

În Ordinul Direcției Generale a Securității Statului nr. 8/36 din 23 septembrie 1952 se arăta că „membrii partidelor național-țărăniste Anton Alexandrescu, Grigore Iunian și dr. N. Gh. Lupu, dacă nu au deținut funcțiile de mai sus în PNȚ-Maniu", nu se încadrau în acest ordin[1].

Ca urmare a Ordinului Direcției Generale a Securității Statului (DGSS) nr. 8/36 din 23 septembrie 1952 către direcțiile regionale de securitate s-a trecut la reverificarea funcțiilor deținute și a partidelor în care au activat persoanele reținute pentru internarea în colonii de muncă. Pentru cele care nu corespundeau categoriilor prevăzute s-a propus punerea în libertate[2]. În arhiva fostei Securități se găsesc documente care arată că au fost puse în libertate persoane care nu se încadrau în Ordinul DGSS nr. 490 Cabinet/1952. De exemplu, Direcția Regională de Securitate Iași transmitea, la 30 septembrie 1952, Direcției Generale a Securității Statului, următoarele: „La ordinele dvs. nr. 8/36 din 23 septembrie 1952 și nr. 61 399/1952, referitor la elementele reținute în cadrul Ordinului 490 Cabinet, raportăm că reverificând funcțiile deținute, precum și partidele care nu se încadrează în sus-numitul ordin, am mai pus în libertate un număr de 27 de elemente ce nu se încadrau, la care vă înaintăm alăturatele tabele pe partide și funcțiile avute"[3]. Persoanele puse în libertate, deoarece nu se încadrau în prevederile Ordinului DGSS nr. 490 Cabinet/1952 erau ținute în supraveghere de organele de securitate prin Direcția a III-a[4].

Au existat și persoane reținute din eroare. De exemplu, Romanescu Constantin, născut la 12 februarie 1914, fiul lui Gheorghe și al Mariei, de profesie învățător, cu ultimul domiciliu în comuna Deleni-Hârlău, a fost reținut din eroare, „făcându-se confuzie cu un unchi al său, anume Romanescu Constantin, care a făcut parte din comitetul județean PNL Botoșani"[5]. Ca urmare, Direcția Regională de Securitate Iași propunea, prin referatul din 28 septembrie 1952, Direcției Generale a Securității Statului (DGSS) punerea în libertate a acestuia[6].

---

[1] *Ibidem*, dosar 12 455, vol. 7, f. 185.

[2] În termen de 5 zile de la primirea Ordinului nr. 8/36/1952, toate persoanele reținute, care nu se încadrau în partidele și funcțiile stabilite, trebuiau să fie puse în libertate, în colaborare cu Sect. III care primiseră ordine pe linia lor în acest sens. Obiectele rezultate din perchezițiile (corporale și domiciliare) urmau a fi predate celor eliberați. Pentru persoanele eliberate trebuia să se întocmească tabele nominale care să conțină date de stare civilă, partidul și funcția avută, urmând a fi înaintate Direcției a VIII-a. Pentru persoanele reținute, tabelele și dosarele trebuiau înaintate la Biroul CM, conform instrucțiunilor anterioare (*Ibidem*. ff. 185-186).

[3] *Ibidem*, f. 187. Tabele nominale cu persoane reținute în cadrul Ordinului DGSS nr. 490 Cabinet/1952, care în urma ordinului primit din partea Direcției a VIII-a au fost reverificate, se pot consulta în ACNSAS fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, ff. 189-191, 193, 545-547. De asemenea, tabele cu persoane reținute în operația din 15/16 august 1952 care au activat în PNȚ și PNL, pentru care s-a propus punerea în libertate se pot consulta în ACNSAS, fond Documentar, dosar 14 493, ff. 205-267.

[4] Tabele cu persoane puse în libertate, care nu se încadrau în prevederile Ordinului 490 Cabinet/1952 se pot consulta în ACNSAS, fond Documentar, dosarele: 14 493 și 15 568.

[5] ACNSAS fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, f. 190.

[6] *Ibidem*, f. 188.

Persoanelor în vârstă și inapte de muncă, reținute în cadrul Ordinului DGSS nr. 490/Cabinet/1952, li s-a fixat domiciliu obligatoriu în alte localități. De exemplu, Nicolae Bejan din Rădăuți, în vârstă de 66 de ani, a fost dislocat în comuna Sângiorgiu de Pădure, Regiunea Autonomă Maghiară „pentru că a fost membru în Partidul Liberal-Tătărăscu"[1]. În urma unui memoriu adresat Comitetului Central al PMR de către soția sa, Olga Bejan, a fost trimis la domiciliul său din Rădăuți pentru a fi îngrijit de soție, fiind bătrân și bolnav. În nota întocmită de MAI se arăta: „De când este dislocat nu a fost semnalat cu manifestări dușmănoase, fiind tot timpul bolnav la pat, neputând să ocupe niciun serviciu"[2]. La 2 noiembrie 1953, Gheorghe Pintilie, ministrul adjunct al afacerilor interne, a aprobat trimiterea sa la vechiul domiciliu, după mai bine de un an de la dislocarea sa.

În colonii de muncă au fost internate nu numai persoanele care au deținut diferite funcții în partidele politice, ci și simpli membri de partid. În arhiva organelor de securitate se găsesc astfel de exemple. De pildă, Coadălată Camen, țăran mijlocaș din comuna Băilești, regiunea Craiova, în vârstă de 55 de ani, a fost internat în CM pe motivul că în perioada 1926-1929 a fost membru în Comitetul de plasă PNȚ-Maniu, deși acesta nu deținuse nicio funcție în PNȚ-Maniu, fiind doar membru în perioada 1928-1929[3]; Constantinescu Timoftei a fost încadrat în CM 60 de luni, la propunerea Regiunii Ploiești, deoarece a candidat pe listele PNL-Bejan în anul 1948, fără a deține o funcție de conducere[4]. Exemplele pot continua[5].

Operațiunea din noaptea de 15 spre 16 august 1952. Ordinul DGSS nr. 490/Cabinet

Operațiunea reținerii persoanelor care au deținut diferite funcții în „fostele partide burgheze" a fost declanșată în noaptea de 15 spre 16 august 1952, imediat după sărbătoarea religioasă de Sfânta Maria, pentru a găsi cât mai multe dintre persoanele vizate acasă. Organizarea operației a fost stabilită de către Direcția Generală a Securității Statului (DGSS), prin ordinul 490/Cabinet, din 9 august 1952[6], fiind semnat de ministrul adjunct al MAI, general-locotenent de securitate, Gheorghe Pintilie.

---

[1] *Ibidem*, dosar 55, vol. 19, f. 301.

[2] *Ibidem*. Popescu Dumitru a fost reținut de organele MAI și cercetat în cadrul Ordinului 490/Cabinet ca făcând parte din conducerea PNȚ. Fiind în etate de 78 de ani, nu a fost încadrat în colonie de muncă, ci i s-a fixat domiciliu obligatoriu (*Ibidem*, f. 184). Un tabel nominal cu persoane inapte de muncă se poate consulta în *Ibidem*, dosar 12 455, vol. 7, ff. 492-494.

[3] *Ibidem*, dosar 55, vol. 5, f. 91.

[4] *Ibidem*, f. 90.

[5] Pentru exemple de astfel de cazuri, vezi, pe larg, *Raportul din 19 septembrie 1953 privind activitatea Comisiilor Speciale de verificarea deținuților și internaților contrarevoluționari din penitenciare, lagăre și colonii de muncă*, în *Ibidem*, ff. 68-97.

[6] Tabele pe probleme (PNȚ, PNL, PSDI, PNC, persoane care au deținut funcții în cadrul curții regale, legionari), cu persoanele reținute în vara anului 1952, în baza Ordinului DGSS nr. 490 Cabinet/1952, se pot consulta în arhiva CNSAS, fond Documentar, dosarele: 14 493, 15 568. Tabele cu

Conform Ordinului DGSS nr. 490 Cabinet/1952, persoanelor prevăzute în tabelele trimise la DGSS de către direcțiile regionale, conform Ordinului 312/54114 din 7 iunie 1952, trebuiau să li se întocmească dosare care să cuprindă: datele de stare civilă ale persoanei în cauză, antecedentele politice, materialele rezultate din arhivele organelor de securitate, materialele rezultate din arhivele fostelor partide care au fost confiscate de organele de securitate, materialul informativ din care reieșea funcția pe care a deținut-o în partid.

Pe baza dosarelor și a materialelor verificate s-au întocmit noi tabele care cuprindeau următoarele rubrici: numele și prenumele persoanei; locul și data nașterii; numele părinților; funcția pe care a avut-o în partid; profesia și locul de muncă; domiciliul. Tabelele trebuiau semnate de șefii direcțiilor regionale de securitate și înaintate, însoțite de raport, până în ziua de 10 august 1952 la DGSS – Direcția a III-a. În cazul în care printre persoanele propuse pentru reținere erau specialiști necesari pentru a fi menținuți în producție, trebuia să se întocmească tabele separate care cuprindeau, în plus, o scurtă caracterizare a lor și felul cum se manifestau în prezent. Reținerea acestora se făcea numai cu aprobarea specială a Direcției Generale a Securității Statului (DGSS). Informatorilor pentru care direcțiile regionale considerau că era necesar să rămână în afara operațiilor, li s-au creat legende pentru rămânerea lor în libertate și nu au fost incluși în tabelele de arestați care au fost înaintate DGSS.

În Ordinul DGSS nr. 490 Cabinet/1952 se arăta că trebuiau luate măsuri „ca acele elemente asupra cărora se posedă material informativ sau sunt bănuieli că activează într-o organizație subversivă, răspândesc manifeste, întreprind acțiuni teroriste sau duc activitate de spionaj, după arestare, să fie oprite la direcțiile regionale de securitate și anchetate imediat asupra activității lor. În cazul când arestul dvs. nu are suficiente locuri, îl veți depune și la penitenciarele locale, așteptând ordin de urmare”[1].

Modul în care se desfășura operația trebuia raportat prin cifru, din 6 în 6 ore la DGSS – Direcția a IV-a, în raport arătându-se și numărul celor arestați. Evenimentele mai importante trebuiau raportate fulger prin cifru.

După ce persoanele aprobate de DGSS au fost reținute, s-au întocmit evidențe cu membrii familiilor de gradul I care locuiau în aceeași localitate cu cel arestat și anume: soția, copii, părinți, frați și surori.

În operație au fost folosite efectivele regiunii de securitate, forțele de miliție (inclusiv școlile de miliție) și trupele de securitate (pază), precum și efective speciale puse la dispoziție. Operația s-a desfășurat sub conducerea și răspunderea organelor de securitate[2].

Pentru fiecare persoană reținută s-a format o echipă din cel puțin 3 membri, iar pentru persoanele cunoscute ca periculoase echipa era formată din 4-5 membri. Echipa era

---

persoanele reținute în cadrul Ordinului DGSS nr. 490/Cabinet din Direcția Generală a Securității Statului – Regiunea Iași se pot consulta în arhiva CNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7.

[1] ACNSAS, fond MAI. Direcția Generală Juridică, dosar 3610, f. 46.

[2] *Ibidem*, f. 40.

condusă de un ofițer sau sergent de securitate. În caz de lipsă de efective, echipele puteau fi conduse de ofițeri de miliție. Echipele au fost dotate cu armament de care se făcea uz numai în cazul în care erau atacate sau când „obiectivul, după ce s-au făcut toate eforturile posibile pentru a fi prins, nesupunându-se somațiilor legale, ar încerca să dispară"[1]. S-a organizat și o echipă sanitară de prim ajutor la sediul regiunii sau a raionului de securitate. În operație au fost folosite toate mijloacele auto, atât ale Direcției Regionale de Securitate, cât și ale Miliției.

Cu două zile înainte de declanșarea operației, la sediul regiunii s-a ținut o ședință la care au participat numai șefii de echipă. În ședință s-a prelucrat importanța operațiilor și s-a arătat că persoanele ce urmau a fi reținute erau „elemente periculoase". De asemenea, li s-a arătat cum să facă perchezițiile[2] la care trebuia să se caute „material subversiv" (documente, armament, valută, aur etc.) și că trebuiau ridicate toate actele personale ale persoanei respective: buletin de identitate, livret militar, certificat de studii, diplome, diferite legitimații etc. În seara operațiilor s-a ținut o ședință cu tot efectivul care urma să participe, în care s-a prelucrat importanța politică a operațiilor și s-au dat instrucțiuni asupra modului cum trebuia să se acționeze.

Înainte de a pleca pe teren, echipele au primit câte un plic care cuprindea: ordinul de misiune[3], ordinul de arestare și percheziție, procesul-verbal de percheziție și nota de depunere. Pe plic era scrisă componența echipei, numărul echipei, precum și numărul obiectivelor pe care le aveau de acoperit. În Ordinul DGSS nr. 490 Cabinet/1952 se arăta că: „Prezența o veți anunța prin bătăi la ușă sau sonerie și, în cazul când obiectivul refuză să deschidă, veți forța intrarea. După pătrundere, toate persoanele din apartamentul vizat vor fi adunate într-o singură cameră și percheziționate, iar după aceea se va proceda la identificarea obiectivului. În cazul în care se vor găsi elemente dubioase sau fără acte și nu se poate justifica prezența lor, vor fi ridicate"[4].

---

[1] *Ibidem*, f. 44.

[2] Cu ocazia percheziției se ridicau următoarele materiale: armament și muniție de toate calibrele; corespondență și caiete notis; mașini de multiplicat fără autorizație; cărți și ziare interzise, apărute până în anul 1944, care aveau caracter politic, aparținând partidelor istorice; aparate emisie și transmisie fără autorizație; ștampile, indigouri și șapilografe; hărți militare, decorații, brevete, cărți militare, referate, materiale de spionaj, clișee, tablouri, portrete cu foștii monarhi și conducători ai partidelor istorice; acte, buletine în alb sau al altor persoane care nu puteau motiva proveniența lor; valute în cantități mari, aur, argint; insigne ale vechilor partide istorice. În cazul când se găseau stocuri de materiale, se făcea un proces-verbal separat, pe care îl semna cel în cauză, iar la întoarcerea din obiectiv se luau măsuri ca ele să fie ridicate de organele de miliție (ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, f. 590). În cazul în care persoana locuia singură, percheziția domiciliară se efectua în prezența ei și apoi se luau măsuri pentru sigilarea apartamentului și darea acestuia în grija unui locatar din imobilul respectiv (*Ibidem*, f. 45).

[3] Ordine de misiune se pot consulta în ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, ff. 580, 598, 601

[4] *Ibidem*, fond MAI. Direcția Generală Juridică, dosar 3610, f. 45.

Persoanele reținute din comună erau depuse la posturile de miliție, dacă nu existau posibilități de transport imediat. De acolo urmau a fi transportate la regiunea sau raionul de securitate. Persoanele cunoscute ca periculoase trebuiau încătușate. Persoanele netransportabile (invalizi, bolnavi grav) nu trebuiau ridicate.

Conform Ordinului DGSS nr. 490/Cabinet, persoanele reținute în noaptea de 15 spre 16 august 1952 aveau dreptul să ia cu ele trei schimburi de rufe, prosop, ciorapi, batiste și palton. Materialele rezultate din percheziții, actele acestora, precum și rapoartele de executare a misiunii trebuiau înaintate odată cu cei reținuți. În comune, locuința rămasă singură a fost dată în grija sfatului popular sau a miliției locale.

La terminarea misiunii, șefii de echipe trebuiau să întocmească rapoarte[1] de executare a misiunii la care să anexeze notele de primire a reținuților, ordinele de misiune și plicul, pe care urmau să le depună la șeful centrului respectiv. Șeful Direcției Regionale de Securitate a răspuns personal de organizarea și executarea întocmai a misiunilor ordonate.

Prezint mai jos un ordin de misiune și două rapoarte despre felul cum a decurs operația din noaptea de 15 spre 16 august 1952, din regiunea Moldovei:

„DIRECȚIUNEA GENERALĂ A SECURITĂȚII STATULUI

ORDIN DE MISIUNE

Tov. Slt. Helman Lupu însoțit de 6 milițieni se va deplasa la locuința numitului Cojocaru Gheorghe din comuna Vaslui, raionul Vaslui, str. Călugăreni, nr. 5 pentru a trece la reținerea sa.

Odată cu reținerea se va efectua și percheziția domiciliară cu scopul de a găsi materiale ce interesează Securitatea Statului.

Operațiile de mai sus se vor efectua conform instrucțiunilor verbale primite și conform legilor în vigoare, iar după terminarea misiunii se va depune un referat de felul cum a decurs operația.

Slt. de securitate
M. Dumitriu"

Sursa documentului: ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, f. 580.

„RAPORT
15 august 1952

Având ordin de a trece la reținerea numitului Sopron Adam din suburbia Bahnari, am trecut la executarea ordinului după cum urmează:

---

[1] Documente despre cum a decurs reținerea persoanelor în noaptea de 15 spre 16 august 1952 se pot consulta în ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7.

M-am deplasat în Suburbia Bahnari, Raionul Vaslui, unde împreună cu 4 tov. de la Miliție am trecut la efectuarea operației, însă cel în cauză auzind mașinile, a încercat să fugă. La prima somație nu a vrut să stea, însă când i s-a făcut a doua somație a stat și a deschis poarta.

În timpul efectuării percheziției domiciliare nu s-au găsit obiecte ce ar prezenta interes pentru Securitatea Statului, însă s-au găsit diferite legitimații din care reiese că a fost membru în PNȚ și primar, de asemenea, s-a mai găsit o decorație pe care o are din războiul din anul 1918.

Milițienii au ascultat și au fost disciplinați.

Slt. de securitate
V. Iordache"

Sursa documentului: ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, f. 604.

„Slt. de securitate
Badiu Costică 16 august 1952

REFERAT

Cu privire la arestarea și perchezițíonarea numitului Stoica Iancu din Huși, str. Ștefan cel Mare, nr. 76, refer următoarele:

În baza ordinului de misiune ce mi-a fost încredințat, m-am deplasat la domiciliul sus-numitului fiind însoțit de tov. Slt. Mititelu Gheorghe și 3 milițieni.

[La] pătrunderea în obiectiv nu a fost nicio rezistență, dar din partea soției a fost scandal pe motivul că țipa tare și strigând că i-am furat un ceas de aur, strigând hoții, constatând până la urmă că a fost o înscenare, cu toate explicațiile date și cu toate lămuririle totuși nu a vrut să înțeleagă strigând încontinuu hoții și alte aspecte din astea.

În timpul percheziției și la plecare a fost numai un țipăt din partea soției sus-numitului.

Operația a început la orele 1,25 și s-a terminat la orele 1,55.

În timpul operației tov. milițieni s-au comportat conform instrucțiunilor date de mine.

Slt. de Securitate
Badiu Costică "

Sursa documentului: ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, f. 607.

După încheierea operației, Direcția Generală a Securității Statului (DGSS) a trimis unităților subordonate câteva ordine cum trebuiau să procedeze cu persoanele reținute în noaptea de 15/16 august 1952. Astfel, în Ordinul nr. 820/1952 al DGSS se arătau următoarele:

„Urmare a Ordinului nostru nr. 490 din 9 august 1952, veți ține seama de următoarele: În timp de maximum 4 zile de la primirea prezentului ordin, ne veți trimite un tabel

cu toate elementele ce au fost reținute de dvs. în cadrul ordinului mai sus-menționat. Acest tabel trebuie să cuprindă toate datele de stare civilă, precum și materialul pe baza căruia ați trecut la arestarea fiecărui element în parte (AS, verificări pe teren, material informativ, evidențe etc.). Tabelele trebuie făcute alfabetic și pe probleme, urmând ca pentru fiecare problemă în parte să ne trimiteți câte un tabel.

Pentru cei care au fost reținuți, fiind ceruți de către alte regiuni, veți lua legătura cu regiunea respectivă, pentru a stabili dacă cei reținuți la cererea lor urmează să fie înaintați regiunii sau DGSS.

În ultima operație s-au întâmplat cazuri când unele regiuni au trimis la DGSS elemente care apoi a trebuit să fie trimise la regiunile care au cerut arestarea lor, întrucât aceste regiuni aveau material pe baza căruia trebuiau să fie cercetate.

În cazul când aceste elemente vor fi înaintate DGSS, veți întocmi un tabel separat în care veți arăta că individul a fost reținut la cererea Regiunii (de ex. Arad), figurând pe tabelul acelei regiuni. Veți ține seama ca pentru toți cei care au fost reținuți de dvs., să aveți materialul necesar.

În ultima operație s-au constatat anumite greșeli la regiunile Mureș, Argeș, Gorj, Buzău, Bârlad etc., care au trimis la DGSS elemente cu situația neclară, deși încă de la reținerea lor la regiune, respectivii nu au recunoscut să fi avut vreo legătură cu problema pentru care au fost arestați.

De la data arestării și până veți primi ordin de transportare a lor la DGSS veți proceda la o identificare amănunțită a fiecărui element în parte, conform datelor ce le posedați.

Veți proceda, de asemenea, la o triere minuțioasă a corpurilor delicte ridicate cu ocazia percheziției, urmând a trimite odată cu arestații respectivi numai acele corpuri delicte care ar putea interesa ancheta, restul urmând a fi distruse de dvs. prin ardere și nu așa cum au procedat unele regiuni când au trimis saci cu materiale care au trebuit să fie arse de noi, neinteresând ancheta și îngreunând astfel transportul și mersul cercetărilor. (...) Corpurile delicte vor fi predate tovarășilor însoțitori, care urmează a le preda odată cu reținuții respectivi.

Data când reținuții din cadrul acestui ordin urmează a fi trimiși la DGSS vi se va comunica la timp. Veți ține seama ca transporturile de reținuți să se efectueze în bune condiții și să fie însoțite de tov. destoinici.

Odată cu aceștia, veți înainta și o copie de pe tabel pentru ca reținuții să poată fi predați conform tabelului"[1].

La 26 august 1952, Direcția Generală a Securității Statului transmitea un alt ordin direcțiilor regionale de securitate prin care le arăta cum să fie cercetați cei reținuți, cum să fie întocmite dosarele și tabelele care erau înaintate Comisiei MAI pentru aprobare și darea deciziei de încadrare în colonie de muncă:

„Urmare la Ordinul nostru nr. 490 din 9 august 1952, veți trece imediat la cercetarea tuturor arestaților din cadrul sus-menționatului ordin, pe baza materialului

[1] *Ibidem*, dosar 15 568, ff. 10-11.

informativ ce posedați, precum și a rezultatului percheziților domiciliare și corporale, urmând a se lua următoarele procese-verbale de interogatoriu:

1. Cu conținut autobiografic în care se va descrie foarte amănunțit perioadele mai importante din viața lui; perioada frontului antisovietic, dacă a funcționat în poliție, SSI, Stat Major, Bir. II, jandarmerie, Gestapo, serviciile de spionaj străine, dacă a fost în străinătate, legăturile cu străinătatea etc. În continuarea interogatoriului se va cerceta, pe bază de chestionar, trebuind a se stabili activitatea sa din trecut (partidele din care a făcut parte, funcția avută, cât timp a activat, în ce loc) și în special cea din prezent (activitatea contrarevoluționară pe linie de spionaj, sabotaj etc., cu cine a avut legătură).

2. Procese-verbale de interogatoriu arătări ale celor arestați pentru elementele cu care a desfășurat activitatea. Declarațiile pentru cei arestați vor fi conexate la dosarele respective, iar cele pentru cei în libertate vor fi predate imediat la S. III pentru a lua măsurile necesare.

Pentru toți arestații din cadrul acestui ordin, se va întocmi câte un dosar, fie pentru justiție, fie tip CM, după caz, care în afară de cele două procese-verbale sus-menționate va conține: proces-verbal de percheziție cu ordinul de percheziție, material informativ, fișă dactiloscopică și fotografie.

Pentru cei care nu-și recunosc activitatea, veți lua urgente măsuri pentru clarificarea situației lor.

După terminarea cercetărilor veți întocmi tabele pe grade și funcții avute în cadrul activității lor politice. Aceste tabele vor conține 2 rubrici: prima (din stânga) va cuprinde numele și prenumele, datele de stare civilă, profesia în trecut și în prezent și ultimul domiciliu; a doua rubrică (în dreapta) va cuprinde, pe scurt, ce i se pune în sarcină (funcția avută și în ce perioadă, în partidele fasciste, profasciste și burgheze, rezultate din declarații) și propunerea de încadrare în colonia de muncă pe perioada de timp.

Propunerile de încadrare în colonia de muncă vor fi făcute conform noilor dispoziții, adică până la 60 de luni.

Se vor face propuneri pentru a fi puși în libertate cei bolnavi grav și infirmi, inapți de muncă, având avizul medicului organelor securității, urmând să fie ținuți numai în supraveghere.

Tabelele împreună cu dosarele respective vor fi înaintate Comisiei MAI și adresate DGSS Cabinet Biroul CM pentru aprobare și darea deciziei de încadrare în colonia de muncă, urmând ca data precisă pentru înaintarea lor să vă fie comunicată ulterior de către DGSS.

Tovarășii directori de regiuni vor controla personal dosarele pentru justiție și cele cu propuneri pentru CM, conform ordinului 626,[1] pe care le vor semna, răspunzând personal de conținutul lor.

Pentru ducerea la îndeplinire întocmai a prezentului ordin, veți folosi lucrători din aparatul regiunii.

---

[1] Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 626 din 23 iulie 1952 conținea măsuri de îmbunătățire a calității anchetelor, deoarece se constatase lipsuri în munca de anchetă a organelor de securitate.

Termenul pentru definitivarea cercetărilor este de 20 de zile de la primirea prezentului ordin.

Ministru adjunct al afacerilor interne,
Pintilie Gheorghe”[1]

Chestionarele indicate în Ordinul DGSS din 26 august 1952 către direcțiile regionale de securitate, prin care trebuia stabilită activitatea desfășurată de persoanele reținute în noaptea de 15 spre 16 august 1952, conțineau următoarele întrebări:

„Chestionar

1. Când te-ai înscris în......, unde anume și de cine ai fost recomandat?
2. Ce activitate ai desfășurat, unde și împreună cu cine?
3. Ce funcții ai îndeplinit?
4. Cu ce elemente din conducerea partidului ai avut legături și în ce au constat aceste legături?
5. Cu ce elemente din conducerea celorlalte partide politice ai întreținut legături și în ce au constat aceste legături?
6. Ce elemente plecate în străinătate cunoști, ce legături ai avut cu acestea, cum ai întreținut legăturile, prin cine ai dus corespondență și cum anume?
7. Pe cine cunoști că ar întreține legături cu persoanele fugite în străinătate și cu cine anume?
8. Cum și prin cine ai ajutat familiile celor închiși, în ce fel?
9. Pe cine ai ajutat?
10. Ce alte persoane cunoști că a ajutat familiile celor închiși?
11. Ce activitate contrarevoluționară ai depus după 23 august 1944?
12. Dacă ți s-a propus, de cine și ce anume propunere ți s-a făcut?
13. Cu cine ai depus această activitate, ce știi despre aceștia și unde se găsesc?

Pentru ducerea cercetărilor s-a fixat următorul termen: „în cazul indivizilor arestați pentru agitație contrarevoluționară, răspândire de zvonuri, încadrări în UM, termenul de anchetare se stabilește la o lună din ziua arestării” (ACNSAS, fond MAI. Direcția Generală Juridică, dosar 3610, f. 53). Prelungirea termenului de anchetare se efectua numai cu avizul DGSS pe bază de referat, cu indicarea motivelor necesității prelungirii termenului. Răspunderea pentru efectuarea arestărilor și starea muncii de anchetă în direcțiile regionale a fost încredințată personal directorilor regionali. În Ordinul 626/1952 se mai arăta că „În organele de securitate mai are loc practica efectuării arestărilor pe baza materialelor neîntemeiate, neînsemnate și neverificate, de asemenea, și fără efectuarea unei documentări prealabile asupra activității criminale a indivizilor ce urmează a fi arestați. Ca rezultat al unei asemenea lipse de răspundere în problema arestărilor a fost aceea că au avut loc o serie întreagă de arestări a cetățenilor cu totul nevinovați, iar uneori din mediul social apropiat nouă, ceea ce a pricinuit prejudicii politice cauzei construirii socialismului la noi în țară și a subminat autoritatea regimului de democrație populară, precum și a organelor de securitate. Asemenea cazuri au avut loc în direcțiunile regionale Stalin, Mureș, Putna și altele” (*Ibidem*, f. 48). Vezi, pe larg, Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 626 din 23 iulie 1952 în *Ibidem*, ff. 48-56.

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 15 568, ff. 13-15, dosar 12 455, vol. 7, ff. 66-67 .

14. Ce participare ai avut la alegerile din 1946, 1948?
15. În ce partide ai mai activat, de când, până când, cu cine, ce activitate ai depus și ce funcții ai avut?".

„Chestionar

1. Când ai intrat în Poliție, cu ce grad și în ce localitate?
2. Ce funcții ai îndeplinit pe perioade și localități?
3. Cine ți-au fost șefii și subalternii în localitățile unde ai funcționat?
4. Ce organizații comuniste și muncitorești au fost descoperite în timpul cât ai funcționat în Poliție?
5. Ce persoane au fost arestate cu ocazia descoperirii organizațiilor arătate mai sus?
6. Cine a condus cercetările asupra acestor persoane, cine a încheiat actele și ce soluții a dat asupra acestora (punere în libertate sau trimitere în justiție)?
7. Ce informatori ai cunoscut în timpul cât ai funcționat în Poliție și în ce problemă a lucrat fiecare? Unde se găsesc în prezent?
8. Cu ce sumă de bani au fost retribuiți acești informatori pentru informațiile furnizate?
9. Ce alte avantaje li s-au creat informatorilor, în schimbul informațiilor furnizate?
10. Unde se găsesc informatorii cunoscuți de dumneata?".

„Chestionar

1. Când ai intrat în organizația legionară?
2. De cine ai fost recomandat?
3. În ce cuib ai activat?
4. Cine mai făcea parte din acest cuib?
5. Ce activitate ai depus în cadrul organizației (ședințe, cotizații, participare la excursii, colecte, ajutoare legionarilor arestați și familiilor lor?
6. Ce funcții ai îndeplinit în organizația legionară?
7. Ce participare ai avut la rebeliunea din ianuarie 1941?
8. Ce activitate ai avut în cadrul organizației legionare după 23 august 1944?
9. Cu cine ai activat?
10. Ce legături ai avut?
11. Ce ajutor ai dat după 23 august pentru legionarii condamnați și familiile lor?
12. Pe cine cunoști că ar fi ajutat pe legionarii condamnați sau familiile lor?
13. Care din legionari cunoști că ar fi desfășurat activitate după 23 august 1944 și care mai desfășoară și în prezent?".

„Chestionar

1. În interogatoriul din.....ai arătat că în cadrul organizației legionare ai avut legătură sau ai cunoscut pe X. De când îl cunoști pe acesta sau prin cine l-ai cunoscut?
2. În ce împrejurări l-ai cunoscut pe X?

3. Ce legături ai avut cu el?
4. Ce activitate comună ați avut în organizația legionară?
5. Ce activitate a avut X în organizația legionară, când și-a desfășurat-o și cu cine anume?
6. Ce funcții a îndeplinit în cadrul organizației legionare?
7. Ce participare a avut la rebeliune?
8. Ce cunoști din activitatea sa de după 23 August 1944?
9. Cum și prin cine a ajutat pe legionarii din închisoare sau familiile lor?
10. De unde știi aceasta?
11. Cine ar mai putea da relații asupra activității legionare a lui X?
12. Ce mai ai de declarat în legătură cu X (persoană sau organizație)?"

Sursa chestionarelor: ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, ff. 68-71

Conform ordinelor transmise direcțiilor regionale de securitate de către Direcția Generală a Securității Statului, celor internați administrativ trebuiau să li se întocmească dosare personale care să cuprindă materialul informativ obținut de la fosta jandarmerie, poliție sau organele de securitate, procesul-verbal de percheziție cu ordinul de percheziție, procesul-verbal de interogatoriu încheiat la reținerea lor, declarații ale martorilor, fișa dactiloscopică și fotografie. În practică, nu toți cei internați administrativ aveau întocmite dosare. Majoritatea celor internați au fost trimiși în coloniile de muncă pe bază de tabele nominale[1]. De pildă, la 1 martie 1953, din cele 3 210 persoane internate administrativ la Peninsula Valea Neagră, 2 293 persoane nu aveau dosare întocmite și ca urmare nu se cunoștea durata internării[2].

În documentele organelor de securitate se arată multe nereguli în anchetarea persoanelor internate în colonii de muncă în baza Ordinului DGSS nr. 490 Cabinet/1952. De exemplu, în *Raportul din 19 septembrie 1953 privind activitatea Comisiilor Speciale de verificarea deținuților și internaților contrarevoluționari din penitenciare, lagăre și colonii de muncă,* se afirmă că ancheta, în numeroase cazuri, s-a făcut într-un mod superficial[3],

[1] Vezi în anexa documentară a volumului exemple de astfel de tabele nominale. Tabelele erau înaintate la Direcția Generală a Securității Statului (DGSS) de către direcțiile regionale de securitate cu persoanele reținute în cadrul Ordinului 490 Cabinet/1952 și conțineau datele de stare civilă și materialul pe baza căruia s-a trecut la reținerea persoanei. Tabelele erau întocmite alfabetic și pe probleme (PNȚ, PNL, PSDI, PNC).

[2] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5, f. 217.

[3] În raportul din 19 septembrie 1953 se arăta că anchetatorul punea în mod mecanic întrebările din chestionar, indiferent dacă unele erau anulate prin răspunsurile anterioare. În raport se dă exemplu interogatoriului care a fost luat cu ocazia cercetărilor internatului Grigorescu Dumitru la Centrul de Triere Rahova: „Acesta declară la începutul anchetei că «nu recunoaște că a fost legionar, ci că a făcut politică PNȚ-Maniu din 1923 până în 1947». Totuși, organul anchetator continuă cu întrebările: «De cine ai fost recomandat în mișcarea legionară?» la care i se răspunde că «nu a fost recomandat de nimeni, întrucât nu a fost legionar». În continuare, anchetatorul pune următoarea întrebare: «Cine mai

că dosarele erau incomplete, deoarece nu se arăta data reținerii, decizia pe baza căreia au fost încadrați în coloniile de muncă, durata internării, apartenența politică sau funcția avută[1]; că s-a procedat în mod abuziv la anchetarea celor reținuți; că unii dintre cei internați au fost forțați să semneze declarații al căror conținut nu-l cunoșteau. Anchetatorii au făcut abuzuri în timpul anchetei folosind diferite metode (bătaia, promisiuni că dacă vor semna procesul-verbal vor fi eliberați etc.) pentru a smulge declarații de la cei reținuți, imputându-le diferite învinuiri nereale, ca aceea că au făcut parte din conducerea fostelor partide politice[2].

În ordinele transmise direcțiilor regionale de securitate de către Direcția Generală a Securității Statului se stipula că faptele persoanelor reținute trebuiau consemnate în procesele-verbale de interogatoriu și întărite prin declarațiile martorilor și materialul informativ existent la dosar. Însă, în practică, dosarele persoanelor reținute nu conțineau toate materialele indicate în ordinele transmise referitoare la întocmirea dosarelor. Dosarele de anchetă au fost întocmite fără probe concludente. În unele dosare nu exista materialul probatoriu din care să rezulte funcțiile avute în mișcarea legionară sau partidele politice, iar în altele exista contradicție între materialul informativ, fișa personală, raportul de investigații și procesul-verbal de interogatoriu, în sensul că în fiecare din acestea se arătau diferite funcții, neputându-se trage o concluzie care din ele era cea reală[3]. Astfel s-a ajuns ca printre cei reținuți să fie persoane care n-au deținut funcții în partidele politice și în mișcarea legionară sau nu au fost legionari[4]. De exemplu, într-un raport din 1953 se arăta că în lagărul special Peninsula Valea Neagră, majoritatea covârșitoare a dosarelor care priveau pe internații politici nu aveau „probe evidente pentru stabilirea funcției ce au deținut în partidele contrarevoluționare"[5]. Cele mai multe dosare conțineau doar un proces-verbal de anchetă întocmit în timpul cercetărilor[6] sau doar o fișă personală semnată.

În rapoartele organelor de securitate se arată că s-a ajuns la această situație deoarece nu s-a efectuat niciun control asupra dosarelor de anchetă încheiate de către anchetatorii de la regiuni, că aceste dosare au fost înaintate la MAI/MSS, vizate în mod formal de unii directori regionali, care nu au controlat dacă la dosare exista materialul probatoriu

---

făcea parte din acel cuib?»", întrebare care nu mai avea niciun sens, întrucât anchetatul declarase de la început că nu a făcut parte din mișcarea legionară. Anchetatorul continuă apoi până la sfârșit numai cu întrebări în genul acestora" (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5, ff. 91-92).

[1] Pentru exemple vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5. ff. 214-215.

[2] *Ibidem*, ff. 73 și 93.

[3] *Ibidem*, ff. 191-192.

[4] *Ibidem*, f. 212. Pentru exemple, vezi pe larg, ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5, ff. 73-92; 208-212.

[5] *Ibidem*, f. 219. Pentru întocmirea dosarelor de internare administrativă vezi și raportul Procuraturii Generale a RPR din 7 august 1953 în *Ibidem*, vol. 51, partea I, ff. 203-207.

[6] În documentele organelor de securitate se arată că multe procese-verbale de interogatoriu au fost întocmite superficial, deoarece din conținutul lor nu rezulta activitatea celui anchetat (*Ibidem*, vol. 5. f. 94).

împotriva celor învinuiți[1]. „Că dacă ar fi fost verificate aceste dosare de anchetă, tov. directori regionali ar fi observat în ele adăugiri, nepotriviri, confuzii sau lipsa de pricepere a unor anchetatori și s-ar fi putut remedia prin măsuri luate pe loc, metodele nepermise folosite în anchetă, mai ales în acele cazuri în care anchetatorul din lipsa unui material probatoriu prealabil a trecut la anchetarea pe baza unei evidențe neprecise. Acest fapt a atras după sine arestarea unor persoane în locul altora și forțarea de către anchetator de a fi recunoscute unele fapte nereale, dându-se prin aceasta un caracter că s-a urmărit să se pună în mod forțat în concordanță obiectivul cu evidența neprecisă și neclară"[2]. În raportul din 19 septembrie 1953 se arăta că din această cauză „în acest ordin au fost încadrate multe elemente simple de la țară și de la orașe, care n-au jucat în mod efectiv un rol conducător în partidele istorice, ci au fost eventual ca simpli figuranți"[3]. Astfel, au fost internate administrativ multe persoane care nu se încadrau în prevederile Ordinului 490 Cabinet/1952 (simpli membri de partid sau simpatizanți ai acestor partide), fiind private de libertate câțiva ani din viața lor.

Exemple de persoane reținute în cadrul operațiunii din 15/16 august 1952

Persoanele care au deținut funcții importante și în aparatul de stat „burghezo-moșieresc", pe lângă funcțiile pe care le-au avut în partidul din care au făcut parte, au fost propuse la pedepse administrative mari, timp de 50-60 de luni[4]. Prezentăm mai jos exemple de persoane reținute cu ocazia operațiilor din 15/16 august 1952, care au deținut diferite funcții în PNȚ, PNL, PSDI, PNC și la fosta Casă Regală, propuse a fi internate în colonii de muncă (CM) timp de 5 ani:

Persoane reținute din Partidul Național-Țărănesc (PNȚ), cu ocazia operațiilor din 15/16 august 1952, propuse a fi internate în CM pe timp de 5 ani:

- *Rădulescu I. Virgil*, născut la 1 noiembrie 1908, în comuna Voinești, regiunea Prahova, fost avocat. „Din materialul informativ rezultă că a fost membru în Comitetul Județean PNȚ. În declarațiile sale arată că s-a înscris în PNȚ, în 1937, în Târgoviște. A fost membru în Comitetul Județean Dâmbovița și membru în delegația permanentă a orașului Târgoviște. Din anul 1946 până în 1948 a deținut aceste funcții"[5].

---

[1] *Ibidem*, f. 94.

[2] *Ibidem*, f. 95.

[3] *Ibidem*.

[4] *Ibidem*, dosar 12 455, vol. 7, f. 504. În raportul asupra activității Direcției Generale a Securității Statului pe anul 1951 se arăta că „în problema fostelor partide istorice și a elementelor care au fost în jurul fostei familii regale s-a făcut evidența unui număr de 47 491 persoane. S-a stabilit situația tuturor foștilor conducători ai partidelor istorice, aflați în libertate, foști membri ai comitetelor centrale și delegațiilor permanente, ai comitetelor județene, de plasă, orășenești și de sectoare și președinții de organizații comunale, numărul total al acestora ridicându-se la 6360. A fost făcută evidența fostei secții militare PNȚ, fiind identificați 620 de ofițeri și subofițeri" (ANR, fond Consiliul de Miniștri, dosar 102/1952, f. 13).

[5] ACNSAS, fond Documentar, dosar 15 568, f. 232.

- *Chițu Petre*, născut la 25 noiembrie 1901, în comuna Peretu, Teleorman, fost învățător. „Din materialul informativ rezultă că a fost membru în Comitetul Județean Teleorman. În declarațiile sale arată că s-a înscris în PNȚ în 1934. A organizat și ținut ședințe și întruniri țărăniste. Din 1934 până în 1945 a fost președinte al Organizației PNȚ din comuna Peretu. Din 1945 până în 1946 a fost șef de sector în comuna Peretu și Albești și membru în Comitetul Județean Teleorman"[1].
- *Radoslav Ion,* născut la 13 octombrie 1891, în Giurgiu, fost comerciant. „Din materialul informativ rezultă că a fost membru în Comitetul PNȚ județul Vlașca. În declarațiile sale arată că s-a înscris în PNȚ în 1926, în Giurgiu, având funcția de membru în Comitetul Județean Vlașca din 1946 până în 1947"[2].
- *Corina Hudiță*, născută la 25 mai 1909, sora lui Ion Hudiță, fost ministru în perioada guvernării PNȚ, în anul 1952 a fost încadrată în colonie de muncă pe timp de 24 de luni, „pentru simplul fapt că era sora lui Hudiță"[3]. Exemplele pot continua.

Persoane reținute din Partidul Național Liberal (PNL), cu ocazia operațiilor din 15/16 august 1952, propuse a fi internate în CM pe timp de 5 ani:

- *Vasilescu Zenovie*, născut la 30 octombrie 1905, în Craiova, de profesie medic. „Din materialul informativ rezultă că a fost secretar general al organizației PNL-Tătărescu. În declarațiile sale arată că s-a înscris în PNL, în 1945, în Craiova. A fost secretar al organizației PNL pe județul Dolj din 1946 până în 1947. În această perioadă a fost și deputat PNL. A participat la ședințe de comitet. A organizat întruniri în Craiova, a făcut propagandă PNL"[4].
- *Meila N. Nicolae*, născut la 2 septembrie 1896, în București, de profesie tâmplar. „În declarațiile sale arată că s-a înscris în PNL în 1928 și că a fost simplu membru până în 1945 în Circ. 16, iar din 1945 a fost vicepreședinte al Circ. 16 până în 1948. A participat la ședințe și întruniri, la cuvântări ale lui Brătianu și a plătit cotizația"[5].
- *Predescu Traian*, născut la 15 aprilie 1899, în Giurgiu, de profesie contabil. „În declarațiile sale arată că s-a înscris în PNL în 1932, în Giurgiu. Din 1932 până în 1939 a fost membru în Comitetul Orășenesc PNL Giurgiu. A luat parte la ședințe, întruniri și manifestări liberale. A făcut propagandă electorală liberală"[6].
- *Bujila Gheorghe*, născut la 18 decembrie 1901, de profesie învățător. „Din materialul informativ, rezultă că a fost membru în Comitetul Comunal PNL din comuna Titu

[1] *Ibidem*, f. 233.
[2] *Ibidem*, f. 230.
[3] *Ibidem*, dosar 55, vol. 60, f. 10.
[4] *Ibidem*, dosar 15 568, f. 259.
[5] *Ibidem*, f. 266.
[6] *Ibidem*, f. 267.

Gară. În declarațiile sale arată că s-a înscris în PNL în 1927 în comuna Titu Gară. Din 1927 până în 1935 a fost simplu membru în organizația PNL din comuna Titu Gară. Din 1935-1937 a fost membru în Comitetul Comunal PNL din comuna Titu Gară. Din 1938-1945 nu a mai dus niciun fel de activitate politică. Din 1945-1947 a fost înscris în PNL-Tătărescu, fiind membru în Comitetul Comunal și delegat la secția de votare la alegerile din 1946"[1].

- *Răducanu I. Teodor Florian*, născut la 5 aprilie 1908 în Roșiorii de Vede. „Din materialul informativ rezultă că a fost secretar al organizația PNL-Bejan în Roșiorii de Vede. În declarațiile sale arată că s-a înscris în PNL în 1945 în Roșiorii de Vede. Din 1945 până în 1948 a fost secretar al organizația PNL Roșiorii de Vede. A participat la ședințe, a plătit cotizația. A participat la ședințele PNL județene"[2].
- *Maria Tătărescu*, născută la 28 septembrie 1893, cumnata lui Gheorghe Tătărescu, în anul 1952 a fost încadrată în colonie de muncă pe timp de 24 de luni, pentru faptul că în urma naționalizării averii și arestării soțului ei (fratele lui Gheorghe Tătărescu) „s-a manifestat nemulțumită în cadrul familiei"[3]. Exemplele pot continua.

Persoane reținute din Partidul Social Democrat Independent (PSDI), cu ocazia operațiilor din 15/16 august 1952, propuse a fi internate în CM pe timp de 5 ani:

- *Apostol Ion*, născut la 10 martie 1915, în Galați, de profesie operator geolog. „Din materialul informativ rezultă că a fost membru în Comitetul organizației PSDI Giurgiu. În declarațiile sale arată că s-a înscris în PSD în 1945, în orașul Giurgiu. A participat la ședințe și a plătit cotizații. Nu a avut nicio funcție în cadrul organizației orășenești. După 10 martie 1946 a trecut în PSDI, fiind secretar al Comit. PSDI din orașul Giurgiu"[4].
- *Șelaru Radu*, născut la 25 septembrie 1882, în comuna Stoinești-Ilfov, de profesie cizmar. „Din materialul informativ rezultă că a fost membru în CC al PSDI. În declarațiile sale arată că s-a înscris în PSD în 1902, unde a activat până la 10 martie 1946. După 10 martie 1946 s-a încadrat în PSDI, având funcția de membru în CC al PSDI. În 1946 a fost candidat PSDI pe județul Ilfov"[5].
- *Turcu Ioan*, născut la 17 noiembrie 1920, în comuna Bășești-Bacău, de profesie medic. „Din materialul informativ rezultă că a fost membru în Comit. Sect. III. În declarațiile sale arată că s-a înscris în PSDI în iulie 1946, la Circ. 21. A fost secretar și casier al organizației PSDI din Circ. 21 din nov. 1946 până în martie 1947"[6]. Exemplele pot continua.

---

[1] *Ibidem*, f. 271.
[2] *Ibidem*, f. 266.
[3] *Ibidem*, dosar 55, vol. 60, f. 10.
[4] *Ibidem*, dosar 15 568, f. 303.
[5] *Ibidem*, f. 306.
[6] *Ibidem*, f. 308.

În nota Consiliului Securității Statului nr. C/00516470 din 08.09.1971, care privea situația foștilor social-democrați încadrați în colonii de muncă, se arăta că: „Din datele existente în evidențele Consiliului Securității Statului, rezultă că au fost încadrați în colonii de muncă un număr de 266 foști social-democrați. Dintre aceștia, 33 sunt cunoscuți că au făcut parte și din alte partide, desfășurând activitate pe linia acestora”[1].

Persoane reținute din Partidul Național Creștin (PNC), cu ocazia operațiilor din 15/16 august 1952, propuse a fi internate în CM pe timp de 5 ani:

- *Cojocaru Grigore*, născut la 2 ianuarie 1905, fost cârciumar, a fost propus să fie încadrat în CM pe timp de 60 de luni pentru că „s-a înscris în anul 1930 în PNC și în urma activității depuse a fost ales membru în Comitetul județean Vaslui în cadrul PNC”[2];
- *Marievici Vlad*, născut la 24 aprilie 1903, funcționar, a fost propus pentru a fi încadrat în CM pe timp de 60 de luni pentru că „s-a înscris în LANC în anul 1928. A fost numit secretar al organizației județene LANC Iași”[3];
- *Chițoveanu Octav*, născut la 12 iunie 1914 în comuna Manoleasa, profesor, a fost propus pentru a fi încadrat în CM pe timp de 60 de luni pentru că „în anul 1934 s-a înscris în LANC și în urma fuzionării cu PNC a fost numit secretar și președinte al acestui partid, funcție ce a deținut-o până la desființarea partidului”[4]. Exemplele pot continua.

Persoane care au deținut funcții de răspundere la fosta Casă Regală reținute cu ocazia operațiilor din 15/16 august 1952 pentru care se propunea încadrarea în CM pe timp de 5 ani:

- *Mihăilescu M. Mihai*, născut la 8 octombrie 1897 în Tg. Jiu, la acea dată pensionar militar, a fost propus pentru încadrarea în colonie de muncă, pe timp de 5 ani, pentru că a fost adjutant regal. În documentele din arhiva fostei securități se arată că: „din materialul informativ rezultă că a fost adjutant regal. În declarațiile sale arată că a intrat în serviciul Casei Regale în 1937, în București, cu funcția de aghiotant regal, funcție pe care a deținut-o din 1937 până în 1940”[5].

[1] *Ibidem*, dosar 15 901, vol. 11, f. 114. În nota din 1971 a Consiliului Securității Statului se arată că: „Verificările efectuate la Direcția Evidenței Populației arată că un număr de 62 de persoane din categoria menționată au decedat, 4 au emigrat, 168 se află în viață, iar 32 nu au fost identificate, urmând a se face investigații pentru stabilirea situației lor. Cercetându-se documentele Oficiului pentru primirea, evidența și urmărirea rezolvării reclamațiilor, sesizărilor și propunerilor cetățenilor, reiese că din cele 266 persoane din categoria menționată, numai 68 au solicitat – și li s-au eliberat – adeverințe pe perioada cât au fost reținute în colonii de muncă” (*Ibidem*).

[2] *Ibidem*, dosar 12 455, vol. 7, f. 225.

[3] *Ibidem*.

[4] *Ibidem*.

[5] *Ibidem*, dosar 15 568, f. 334.

- *Stavăr Gheorghe*, născut la 17 ianuarie 1890, în comuna Cotnari-Iași, fost secretar general al Casei Regale. „Din materialul informativ rezultă că a fost prefect și secretar general al Casei Regale. În declarațiile sale arată că a intrat în serviciul Casei Regale în 1933 cu funcția de prefect al Palatului Regal. În 1935 a fost numit ofițer de ordonanță la Palatul Regal, iar în 1938 secretar general al Casei Regale. A fost administratorul bunurilor fostului rege Carol al II-lea"[1].
- *Marinescu Florian,* născut la 17 aprilie 1888 în comuna Lidza-Stoenești-Ialomița, fost inspector al Domeniilor Regale. „Din materialul informativ rezultă că a fost casier administrativ și inspector la domeniile regale. În declarațiile sale arată că a intrat în serviciul Casei Regale în 1918, fiind numit contabil. În 1920 a fost numit casier, în 1925 șef contabil, în 1927 director de casierie, în 1930 administrator peste contabilități și inspector al Domeniilor Coroanei"[2].
- *Grigorescu E. Traian*, născut la 27 mai 1887, în București, fost general de divizie. „Din materialul informativ rezultă că a fost aghiotant la casa militară regală. În declarațiile sale arată că a intrat în serviciul fostei Case Regale în 1930. A fost pedagog și instructor al fostului rege Mihai și director al școlii militare"[3]. Exemplele pot continua.

În referatele organelor de securitate prin care se propunea încadrarea în colonie de muncă (CM), pe timp de 5 ani, măsura luată asupra acestor persoane era motivată astfel: „Toți aceștia lăsați în stare de libertate, prezintă un pericol permanent de a trece la acțiuni contrarevoluționare"[4].

În toamna anului 1952, conducerea Partidului Muncitoresc Român s-a pronunțat asupra arestării șefilor de cuib legionari. Gheorghe Gheorghiu-Dej opina în cadrul ședinței Biroului Politic al CC al PMR, din 4 septembrie 1952, că trebuia lucrat împotriva dușmanilor regimului democrat-popular nu numai prin măsuri represive, ci și politice „pentru a-i apropia de regimul de democrație populară". Prezint mai jos poziția conducerii Partidului Muncitoresc Român în privința legionarilor și a luptei cu „contrarevoluționarii":

„*Tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej*:

„La ordinea de zi avem să ne pronunțăm asupra unor propuneri făcute de Ministerul de Interne privind șefii de cuib legionari din țară. Este aici un scurt referat și alături un tabel. Tabelul este semnificativ. Referatul nu poate să cuprindă dosarele voluminoase care se găsesc la Ministerul de Interne în legătură cu toți acești șefi de cuib, peste 12 mii de oameni din toată țara. Sunt puși pe regiuni, pe categorii sociale, profesiuni (citește).

[1] *Ibidem*, f. 156.
[2] *Ibidem*.
[3] *Ibidem*, f. 157.
[4] *Ibidem*, f. 154.

Ministerul de Interne a întocmit această lucrare la indicațiile date de mine mai de mult pentru a avea o evidență asupra rețelei fostei mișcări legionare, a șefilor de cuib, un studiu asupra însăși a acestei organizații, cu scopul de a antrena aparatul Ministerului de Interne în a se preocupa de această problemă și a o studia pentru a combate mai bine aceste elemente contrarevoluționare care își desfășoară activitatea, care n-au încetat activitatea lor, în ultimul timp se simte o întețire; la aceasta se mai adaugă și acțiunea claselor izgonite de la putere, activiști ai partidelor burgheze «democrate» Maniu, Brătianu, în principal național-țărăniști, tot ce este contrarevoluționar în țara noastră. Ei se mișcă, fac câte ceva, unii mai mult, alții mai puțin. Până în prezent n-am reușit să depistăm firele unei organizații, să ajungem la conducerea operativă în țară, nu e greu de știut de unde primesc ei dispoziții și cum își întrețin legăturile lor în afară, însă până acum n-au reușit organele noastre de stat să ajungă la cap. Combatem deocamdată dincolo, dincoace, uneori are această acțiune aspect de apărare mai mult decât ofensiv și în general se observă abia după ce săvârșesc acte, abia atunci constatăm că au făcut cutare și cutare. (...)

Ce este de făcut? Sunt 12 600. Aproape 2 divizii, o armată. Însă între aceștia sunt țărani săraci, țărani mijlocași, muncitori și tehnicieni (...) Caracteristic pentru munca politică în această privință sunt măsurile în Germania Democrată, acolo se știe cine a fost în Hitlerjugend și partidul național-socialist, foarte mulți, majoritatea. Ce fac ei? Îi arestează pe toți? Dacă este dispus să lucreze cinstit poate să lucreze și poate să se reabiliteze. Cred că și la noi va trebui să luăm curs de a ne ocupa de oamenii care au fost în mișcarea legionară, elemente de jos, de a sta de vorbă cu ei, de a-i dezintoxica, de a-i apropia de regimul nostru de democrație populară, în sensul de a lucra cinstit. La cei la care avem dovezi că desfășoară activitate, sunt dușmani, cu toate că s-a discutat cu ei și li se spune, știu ce trebuie făcut. Noi știm, am stat cu ei în închisoare la Jilava și în alte părți, am reușit chiar să rupem de la ei, să provocăm între dânșii păruială. Sigur, încredere nu poți avea în ei. Mi se pare că ar fi mai just așa. Față de elementele active, la care avem dovezi că desfășoară activitate nici vorbă nu poate fi, îi pui bine. De judecat și după poziția lui socială. Dacă e țăran sărac numai pentru că a fost șef de cuib însă n-a desfășurat activitate și nu ai dovezi, la fel, cu mijlocașii e altceva. Noi putem să mergem și să-i luăm pe toți, îi punem în țarc, la fiecare dintre aceștia mai trebuie să numărăm încă 3 suflete în medie și să mai adăugăm aici rubedenii. Este o problemă foarte serioasă. Este sigur o măsură radicală, însă nu știu dacă va da rezultatul dorit, dacă n-ar fi mai oportun partidul să ia curs în sensul arătat, pe baza unui plan de activitate cunoscând acele elemente unde au fost, apropiindu-se în sensul de a discuta cu ei deschis și a le determina poziția, ca ei înșiși să ia atitudine publică față de legionari în comună, regiune, în orașul respectiv. (...).

Trebuie judecați după poziția lor actuală, lucrează sau nu lucrează, avem nevoie de ei într-un loc sau altul, li se poate pune în față chestiunea: ori-ori. Iar o parte care

nicicum nu putem să-i lăsăm, despre care sunt fapte că desfășoară activitate, să-i folosim în mod organizat tot la muncă, tratați după felul cum și ei se poartă. Mie mi se pare că așa e mai cuminte să punem chestiunea. Referatul este făcut de direcția corespunzătoare. Am oarecare motive să fiu prudent și din acest punct de vedere. Va trebui să discutăm însăși problema cu chiaburii și cu elementele mijlocașe care s-au ridicat, au avut manifestări împotriva cotelor obligatorii, au mârâit, au înjurat dar până la urmă au dat. Au fost forțați să dea. Și alții și-au luat traista fiind stăpâniți de iluzia că în curând o să vină războiul și o să scape și o să fie bine văzuți pentru că s-au luptat cu regimul. Este cea mai ușoară treabă să arestezi pe cineva. Este mai greu să stai de vorbă, să muncești, să lămurești, să nu îndepărtezi, ci să apropii. Dacă mergem așa se înțelege că toată această treabă trebuie să fie făcută, să frângem rezistența numai prin acțiunile organelor de stat, prin metoda arestărilor, în curând va trebui să alocăm sume speciale pentru a construi noi închisori, mai multe decât au fost la burghezie și aceasta nici principial nu este just, ar fi fundamental greșit. Pentru că sub regimul de democrație populară neapărat trebuie să se creeze acele condiții care dau bază, putere acestui regim al puterii populare, se sprijină pe cele mai largi mase populare. Noi uneori lovim în efectele dușmanului, uneori lovim în victimele dușmanului, pentru că și un țăran muncitor este o victimă. Dușman este chiaburul pentru că el în mod activ își desfășoară munca lui de complot și subminare a regimului, care slăbește încrederea în regim (...).

Sunt asemenea fapte diverse care arată că mai mult apărăm prin măsuri administrative, prin organele represive. Activiștii de partid se obișnuiesc să aștepte și ridică problema că Securitatea, Miliția n-au luat măsuri pentru că unul a zis cutare sau că a înjurat. Dar tu de ce n-ai zis, de ce n-ai strâns oamenii să-l izolezi? Poate să fie om cinstit care influențat de cineva să spună și el ceva și gata îi fac dosar. Va trebui să analizăm foarte serios lucrurile acestea și consider că partidul nostru va avea succes dacă nu imediat, probabil însă va avea succese politice foarte serioase pe tărâmul luptei cu contrarevoluționarii.

Ai dușmani activi care se dedau la acte de călcarea legilor, la acte de călcarea dispozițiilor și hotărârilor guvernului, la acte de violență și teroare, la aceștia se răspunde la violență, cu violență, la teroare cu teroare. Nu noi provocăm pe ei, ei ne provoacă pe noi. Noi nu ne-am fi atins de ei dacă ei nu ar fi ridicat piatra să azvârle în noi și noi ridicăm atunci măciuca și îl lovim și atunci fiecare cetățean poate să spună: dar cine l-a pus să lovească în stat, să calce legea? Așa trebuie cred privite lucrurile. Iar concret v-aș ruga să vă spuneți părerea dacă mergem la arestarea tuturor acestor 12 mii sau ne orientăm după cele ce am spus, adică: elementele la care avem dovezi temeinice că au activitatea lor, se manifestă în fel și chip și prezintă un pericol, care în trecut a fost în poliția legionară, se dedă la acte de violență este și element turbulent să îi ridicăm pe aceștia, indiferent dacă este țăran sărac sau mijlocaș, muncitor, tehnician sau inginer. În ce privește pe chiaburi, elemente capitaliste,

moşieri, funcţionari, popi, e clar. La învăţători trebuie băgat de seamă. Aceste măsuri ar trebui să le luăm. Ce ziceţi?

Tov. Miron Constantinescu:
Eu sunt complet de acord cu această orientare.
Tov. Gh. Apostol:
Şi eu sunt de acord.
Tov. Chivu:
Şi cu completarea de a intensifica munca cu ei.
Tov. Moghioroş:
Noi avem foarte mulţi şefi de garnizoană descoperiţi în partid. Aşa un şef de garnizoană comandă 10 cuiburi.
Tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej:
Aceştia sigur trebuie ridicaţi, dacă n-au fost încă arestaţi. Ce ziceţi deci? (*Tovarăşii sunt de acord*). Am să transmit Ministerului de Interne în acest sens poziţia conducerii partidului"[1].

În şedinţa Biroului Politic al CC al PMR din 4 septembrie 1952 au fost stabilite următoarele măsuri în legătură cu foştii şefi de cuib legionari: să fie ridicaţi toţi şefii de cuib legionari despre care existau dovezi că desfăşurau activitate duşmănoasă, indiferent de categoria lor socială; toţi foştii şefi de cuib legionari, chiaburi sau aparţinând „fostelor clase exploatatoare", chiar dacă nu existau dovezi că desfăşurau activitate duşmănoasă; toţi foştii şefi de garnizoană (comandanţi legionari); foştii şefi de cuib legionari muncitori, ţărani săraci sau mijlocaşi, tehnicieni, ingineri nu trebuiau ridicaţi dacă nu existau dovezi că desfăşurau vreo activitate duşmănoasă. Organizaţiile de partid trebuiau să ducă cu aceste persoane „o muncă de reeducare, determinându-i prin discuţii să ia poziţie faţă de activitatea lor legionară din trecut"[2].

Cele mai multe dintre persoanele care au deţinut diferite funcţii în „fostele partide burgheze" au fost internate în lagărele de muncă de la Canalul Dunăre-Marea Neagră. De exemplu, în lagărul special de internaţi şi deţinuţi politici Peninsula Valea Neagră, la 18 decembrie 1952, se aflau 5521 persoane dintre care 2293 deţinuţi politici, condamnaţi prin hotărâre judecătorească[3] şi 3228 internaţi administrativ.

---

[1] ANR, fond CC al PCR-Cancelarie, dosar 79/1952, ff. 6-12.

[2] *Ibidem*, f. 3. În raportul asupra activităţii Direcţiei Generale a Securităţii Statului pe anul 1951, se arăta că în evidenţa problemei legionare, pe întreaga ţară, se aflau 48 800 persoane şi că în cursul anului 1951 a fost întocmită evidenţa „elementelor legionare care au avut funcţii începând de la şef de cuib şi grade începând de la instructor legionar, numărul lor ajungând la 12 400" (ANR, fond Consiliul de Miniştri, dosar 102/1952, f. 13).

[3] Cele 2293 persoane condamnate penal aflate, la 18 decembrie 1952, la Peninsula Valea Neagră, erau: 563-legionari, 451-criminali de război, 1 279-diferite infracţiuni politice (răspândire de publicaţii interzise, uneltire contra ordinii sociale, uzurpare constituţională, trecerea frauduloasă a frontierei etc.) (ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5. f. 204).

Prezint mai jos cele 3228 persoane internate administrativ la Peninsula Valea Neagră, pe categorii politice, sociale și vârstă (*vezi tabelul*):

Persoanele internate administrativ aflate, la 18 decembrie 1952, la Peninsula Valea Neagră, pe categorii politice, sociale și vârstă

Internații administrativ pe categorii politice	
Legionari	1 716
PNL	457
PNȚ	488
PSDI	62
PNC	54
Polițiști	270
Alte partide contrarevoluționare	181
Total	3 228
Internații administrativ pe categorii sociale	
Țărani săraci	429
Țărani mijlocași	862
Chiaburi	589
Muncitori	439
Mici burghezi	572
Burghezi	337
Total	3 228
Internații administrativ pe categorii de vârstă	
De la 20 la 40 de ani	1 897
De la 40 la 60 de ani	899
Peste 60 de ani	432
Total	**3 228**

Sursa documentului: ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5, ff. 205-206.

Datele din tabelul de mai sus arată că la Peninsula Valea Neagră, la 18 decembrie 1952, din punct de vedere al categoriei politice cele mai multe persoane internate administrativ erau legionari (1716), fiind urmate de cele din PNȚ (488), PNL (457), PSDI (62), PNC (54). Din punct de vedere al categoriei sociale, majoritatea erau țărani (săraci și mijlocași – 1291) și burghezi (909). Din punct de vedere al vârstei mai mult de jumătate dintre persoanele internate aveau vârsta cuprinsă între 20 și 40 de ani (1897).

În documentele organelor de securitate se arată că internații administrativi de la Peninsula Valea Neagră au fost reținuți în două etape și pe două probleme. Prima etapă a avut drept obiect problema legionară (operațiunile din 18/19 iulie 1952)[1], când au fost

[1] Ordinul din 10 iulie 1952 către șefii direcțiilor regionale de securitate privind modul de organizare a operațiunilor de arestare a foștilor polițiști și a legionarilor poate fi consultat în Marius Oprea,

arestați foștii legionari care au deținut funcții de la șef de garnizoană în sus și care au avut funcții în aparatul burghezo-moșieresc, ca foști polițiști, demnitari etc. A doua etapă a avut drept obiect problema fostelor partide istorice (operația din 15/16 august 1952), când au fost arestate persoanele care au deținut diferite funcții în partide și în aparatul de stat[1].

Persoanele internate administrativ erau cazate în barăci supraaglomerate, în care cazarmamentul nu prea exista. Condițiile de deținere erau foarte grele, fapt arătat chiar în documentele organelor de securitate: „Cazarea în unele lagăre de muncă, ca Peninsula, lasă de dorit, neexistând paturi și nici pături suficiente pentru care motiv unii internați dorm pe scândură și se învelesc cu îmbrăcămintea lor proprie"[2]. Internații administrativ de la Canalul Dunăre-Marea Neagră munceau 12 ore pe zi. Timpul de odihnă le era redus deoarece la orele de muncă prestate se adăuga drumul lung, pe jos, până la locul de muncă și înapoi, numărătoarea la care trebuiau să stea, diferitele corvezi[3].

Multe dintre persoanele internate administrativ, în perioada 1950-1953, au muncit la Canalul Dunăre-Marea Neagră. La 18 decembrie 1952, din cele 13 818 persoane lipsite de libertate care munceau la Canal, 8 296 (60,04%) erau internate administrativ, iar 5 522 (39,96%) erau condamnate penal prin hotărâre judecătorească. Repartizarea pe lagăre și colonii de muncă de la Canalul Dunăre-Marea Neagră a celor 8 296 persoane internate administrativ era următoarea: *Capul Midia* – 2 142; *Peninsula* – 3 228; *Galeșul* – 792; *Castelul* – 515; *Poarta Albă* – 5; *UM 3 Cernavodă* – 1 614[4].

La Canalul Dunăre-Marea Neagră s-a lucrat cu „muncitori liberi, militari și deținuți". Însă din totalul forței de muncă de la canal, în anii 1951 și 1952, numărul deținuților (politici și de drept comun) a fost cel mai mare. Această problemă este tratată pe larg într-un capitol distinct al acestui volum dedicat realizării Canalului Dunăre-Marea Neagră.

Banalitatea răului. O istorie a Securității în documente (1949-1989), studiu introductiv de Dennis Deletant, Iași, Editura Polirom, 2002, documentul nr. 15, pp. 236-240.

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5. f. 206.

[2] *Ibidem*, ff. 198-199. Pentru regimul de detenție din coloniile de muncă, vezi și mărturiile persoanelor care au trecut printr-o astfel de formă de represiune: Constantin Cesianu, *Salvat din infern*, București, Editura Humanitas, 1992; Ion Cârja, *Canalul morții*, București, Editura Cartea Românească, 1993; Gheorghe Bâgu, *Mărturisiri din întuneric*, București, Editura Tehnică, 1993; Toma Virgiliu, *Mărturii acuzatoare privind regimul de exterminare în lagărul de la Salcia*, în Anale Sighet 8, *Anii 1954-1960: fluxurile și refluxurile stalinismului*, comunicări prezentate la Simpozionul de la Sighetu Marmației (2-4 iulie 2000), ed. Romulus Rusan, Fundația Academia Civică, 2000, pp. 443-453; Alexandru Mihalcea, *Salcia, un lagăr al morții*, Constanța, Editura Ex Ponto, 2009.

[3] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5, f. 198.

[4] *Ibidem*, f. 185. Pentru organizarea și funcționarea lagărelor de la Canalul Dunăre-Marea Neagră, precum și pentru munca, abuzurile, regimul de detenție din aceste lagăre vezi, pe larg, *Dicționarul penitenciarelor din România comunistă (1945-1967)*, Andrei Muraru (coord.), Clara Mareș, Dumitru Lăcătușu, Cristina Roman, Marius Stan, Constantin Petre, Sorin Cucerai, studiu introductiv de Cristina Roman, prefață de Marius Oprea, Iași Editura Polirom, 2008, pp. 199-224; 228-252.

Numărul persoanelor internate în coloniile de muncă (CM) din rândul demnitarilor și a celor care au avut diferite funcții în „fostele partide burgheze", conform documentelor organelor de securitate

Câte persoane au fost internate în coloniile de muncă (CM) din rândul demnitarilor și a celor care au avut diferite funcții în partidele politice? În arhiva fostelor organe de securitate se păstrează o *Situație numerică a elementelor care au fost pedepsite administrativ în coloniile de muncă*, întocmită, la 2 aprilie 1956, de Serviciul „C" din Ministerul Afacerilor Interne, fiind semnată de către șeful Serviciul „C", locotenent-colonel, Einhorn Wilhelm. Situația statistică se referă la persoanele internate administrativ în coloniile de muncă din rândul demnitarilor regimului „burghezo-moșieresc", al persoanelor care au ocupat diferite funcții în cadrul partidelor politice și în „organele de represiune burgheze". Situația arată și durata internării administrative (*vezi tabelele*):

Situație a persoanelor care au fost internate în coloniile de muncă din rândul demnitarilor și a celor care au avut diferite funcții în partidele politice și în „organele de represiune burgheze", întocmită la 2 aprilie 1956, de Serviciul „C" din Ministerul Afacerilor Interne

Denumirea categoriilor	DINTRE - CARE						TOTAL
	6 luni	12 luni	24 luni	36 luni	48 luni	60 luni	
Demnitari	1	42	40	17	5	79	184
Organe de represiune burgheze	8	84	446	28	18	64	648
Legionari	47	394	2243	126	146	333	3 289
PN-Cuzist	10	13	14	27	19	105	188
PNȚ-Maniu	11	64	203	154	101	868	1 401
PNL-Brătianu	5	38	91	99	51	597	881
PNL-Tătărescu	1	6	28	43	20	164	262
PSDI	2	7	32	23	18	151	233
Alte partide și organizații naționaliste	39	114	159	120	56	176	664
Diverse	1 538	4 227	1 933	375	210	639	8 922
TOTAL	**1 662**	**4 989**	**5 189**	**1 012**	**644**	**3176**	**16 672**

Sursa tabelului: ACNSAS, fond Documentar, dosar 53, vol. 1, partea I, f. 11.

Denumirea categoriilor	FUNCȚIA	DINTRE - CARE						TOTAL
		6 luni	12 luni	24 luni	36 luni	48 luni	60 luni	
Demnitari	Diferite	1	42	40	17	5	79	184
Organe de represiune burgheze	Polițiști	2	12	192	14	6	39	265
	SSI	3	66	243	9	9	21	351
	Jandarmi	3	6	11	5	3	4	32

Denumirea categoriilor	FUNCȚIA	DINTRE – CARE						TOTAL
		6 luni	12 luni	24 luni	36 luni	48 luni	60 luni	
Legionari	Până la șef de cuib	45	372	1274	93	90	123	1 997
	Șef de garnizoană	-	16	795	20	37	139	1 007
	Șef de sector	1	4	162	11	16	60	254
	Șef de corp	1	2	12	2	3	11	31
PNȚ Maniu	Comitet de plasă	6	42	94	72	49	283	546
	Comitet județean	4	19	95	77	48	527	770
	Comitet executiv	1	3	14	5	4	58	85
PNL Brătianu	Comitet de plasă	3	17	42	41	17	190	310
	Comitet județean	2	9	46	57	33	383	530
	Comitet executiv	-	12	3	1	1	24	41
PNL Tătărescu	Comitet de plasă	-	3	11	13	5	45	77
	Comitet județean	-	3	16	29	15	103	166
	Comitet executiv	1	-	1	1	-	16	19
PSDI	Comitet de plasă	1	4	15	14	3	27	64
	Comitet județean	-	1	15	9	15	116	156
	Comitet executiv	1	2	2	-	-	8	13
Cuziști	Diferite	10	13	14	27	19	105	188
Alte partide și organizații naționaliste	PNSG	4	7	8	6	3	11	39
	GEG	4	41	31	26	18	52	172
	Part. Ard. Maghiar	23	52	105	79	28	76	363
	Sioniști	6	9	8	4	4	23	54
	Altele	2	5	7	5	3	14	36
Diverse	Diferite	1 538	4 227	1 933	375	210	639	8 922
TOTAL		**1 662**	**4 989**	**5 189**	**1 012**	**644**	**3 176**	**16 672**

Sursa tabelului: ACNSAS, fond Documentar, dosar 53, vol. 1, partea I, f. 11.

Cele 16 672 de persoane din tabelul de mai sus au fost internate în coloniile de muncă pentru convingerile politice, pentru activitatea politică din trecut, pentru faptul că au avut funcții în aparatul de stat „burghezo-moșieresc". În documentele organelor de securitate se arată că ele au fost reținute deoarece „prin trecutul lor prezintă pericol pentru securitatea statului"[1]. Referitor la aplicarea măsurilor administrative, în raportul din 4 mai 1956 al Procuraturii Generale a RPR, se arăta că „s-a avut în vedere funcția pe care

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 12 455, vol. 7, f. 542.

îndeplinit-o persoana respectivă, fără a fi stabilită în mod concret activitatea desfășurată de aceasta, atât înainte de 23 august 1944 cât și ulterior până la data internării și deci fără a rezulta gradul de periculozitate care trebuia să stea la baza măsurii de internare"[1].

Ca și în cazul internării în unitățile de muncă, internarea persoanelor în coloniile de muncă încălca prevederile Constituției Republicii Populare Române, care garanta inviolabilitatea persoanei și a domiciliului cetățenilor. Astfel, articolul 87 stipula că „Cetățenilor Republicii Populare Române le este garantată inviolabilitatea persoanei. Nimeni nu poate fi arestat decât pe baza hotărârii tribunalului sau a procurorului, conform prevederilor legii", iar articolul 88 prevedea că „inviolabilitatea domiciliului cetățenilor și secretul corespondenței sunt ocrotite de lege"[2].

Caracterul arbitrar și abuziv al internării cetățenilor români în coloniile de muncă este arătat chiar în documentele organelor de securitate. De exemplu, în *Documentarul întocmit la 18 martie 1968 de către Consiliul Securității Statului privind internarea unor persoane prin măsuri administrative în unități de muncă, colonii de muncă, locuri de muncă obligatorie și stabilirea domiciliului obligatoriu*[3], se arăta: „ușurința gravă cu care se decidea, într-o singură zi, soarta a sute de oameni prin decizii discreționare, nesupuse niciunui control. (...). Din studiul efectuat de Procuratura Generală în anul 1953 aproape în toate penitenciarele și coloniile de muncă se găseau persoane deținute fără forme legale, numai pe bază de adrese și tabele nominale[4]. Astfel, la 21.III.1953 în

---

[1] *Ibidem*, dosar 55, vol. 51, partea I, f. 200.

[2] „Buletinul Oficial al Marii Adunări Naționale a Republicii Populare Române", nr. 1 din 27 septembrie 1952, p. 7.

[3] Vezi, pe larg, *Documentarul întocmit la 18 martie 1968 de către Consiliul Securității Statului privind internarea unor persoane prin măsuri administrative în unități de muncă, colonii de muncă, locuri de muncă obligatorie și stabilirea domiciliului obligatoriu*, în ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 33, ff. 177-194.

[4] Într-o notă-raport comună a Direcției Lagăre și Colonii de Muncă (DLCM) și Direcției Închisori și Penitenciare (DIP), din 29 octombrie 1953, adresată ministrului Afacerilor Interne, se arăta că multe persoane au fost internate fără forme legale și că multe persoane au rămas reținute și după expirarea duratei internării deoarece DGSS nu trimitea la timp comunicările de eliberare la expirarea pedepselor: „În formațiunile Direcțiilor Penitenciare, Lagăre și Colonii de Muncă există internați DGSS și DGM care au fost depuși fără forme la data internării lor. Astfel există în Lagăre și Colonii de Muncă 1065 internați DGSS care nu au dosare de internare. Alteori chiar dacă au dosar nu au trecut în el toate datele necesare (motivul internării, date de stare civilă etc). Se trimit decizii de internare în care nu se trec datele de stare civilă sau să se indice și alte porecle sau nume (...) la eliberări de internați DGSS și DGM se pot crea confuzii primejdioase, eliberându-se un internat în locul altuia din cauza lipsei dosarului sau a datelor insuficiente de stare civilă din dosar sau decizie" (Mihai Burcea, Marius Stan, Mihail Bumbeș, *Dicționarul ofițerilor și angajaților civili ai Direcției Generale a Penitenciarelor. Aparatul central (1948-1989)*, Iași, Editura Polirom, 2009, p. 415). În nota-raport din octombrie 1953 se făceau și propuneri pentru înlăturarea deficiențelor. Astfel, trebuia să se dea „ordin organelor DGSS și DGM ca în viitor să nu execute internări în penitenciare și lagăre decât numai cu respectarea strictă a formelor de internare, adică dosar complet în care să existe copie după decizia de internare. (...) În problema eliberărilor din Penitenciare și Lagăre și Colonii a deținuților și internaților contrarevoluționari cu

penitenciarul din Timișoara se găseau în această situație 44 de persoane, în ianuari 1953 la Colonia de muncă Peninsula se aflau 400, iar în martie același an 2 293 persoane. La 20 iulie 1953, în toate coloniile de muncă se găseau 402 internați al căror termen de reținere expirase, fiind în continuare privați de libertate. În penitenciare, la aceeași dată, se găseau 1 199 persoane deținute ilegal, din care 259 cu termene de reținere expirate, iar 940 la dispoziția organelor MAI, fără mandate sau decizii de internare (...). Ilustrativ este următorul fapt. La 1 iulie 1954 din aproximativ 22 000 de persoane internate administrativ, numai pentru 1 600 cazuri procuratura a emis mandate de arestare și a început ancheta penală împotriva lor. Rezultă deci că dovezi de vinovăție s-au găsit numai pentru aceste persoane. De altfel, în urma efectuării cercetărilor penale care s-au încheiat în februarie 1956, numai 509 învinuiți au fost trimiși în judecată, iar restul au fost puși în libertate, cazurile fiind clasate"[1].

Abuzurile efectuate de către Ministerul Afacerilor Interne sunt recunoscute în epocă chiar de către cel care conducea acest minister. Astfel, la ședința care s-a ținut în zilele de 10-11 aprilie 1956 cu activul de partid al MAI, în contextul prezentării *Raportului delegației PMR cu privire la lucrările Congresului al XX-lea al PCUS*, Alexandru Drăghici, avea să spună următoarele: „Mult timp au existat la noi comisiile acestea de internări în colonii de muncă. Mult timp la noi s-a lucrat cu foarte mare superficialitate în ceea ce privește problema legalității socialiste. Ne-am molipsit de felul acesta de a nu respecta legile, de a considera că acestea sunt făcute pentru alții și nicidecum pentru noi. Mult timp, sub motivul arestării și punerii în imposibilitate a elementelor dușmănoase de a mai lovi în regimul nostru, s-au făcut arestări și de elemente cinstite ori insuficient de vinovate. Mult timp, organele din regiune și chiar cele care lucrează în centrală foloseau metoda că ceea ce nu mergea în justiție și putea în felul acesta să fie pus în libertate, ori tot ceea ce nu constituiau fapte penale, se trimitea în colonii de muncă. (...) să nu se lucreze omul numai pe bază că în trecut a avut legături cu cutare și cutare. Problema se pune acum să se lucreze omul pe bază de fapte concrete, despre activitatea lui actuală (...) Dușmani avem suficienți, așa că nu este necesar să-i inventăm. De multe ori s-a mers pe linia de a inventa în unele cazuri dușmanul, de a judeca oamenii numai după trecut"[2].

În 1956, în contextul denunțării de către Nikita Hrușciov a cultului personalității lui Stalin[3] și a crimelor comise în timpul acestuia în URSS, sunt recunoscute și abuzurile

---

pedepsele expirate pentru a evita în viitor deținerea fără forme legale, cauzate de faptul că DGSS nu trimite comunicările de eliberare la expirarea pedepselor, propunem: deținuții și internații contrarevoluționari, precum și internații DGM cu caracterizările trimise DGSS și DGM pentru care nu s-a primit comunicarea de eliberare să fie eliberați la data expirării pedepsei, fără alte forme, prin Regiunea de Securitate respectivă în care se află Penitenciarul sau Colonia" (*Ibidem*, p. 416).

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 186.

[2] Dan Cătănuș, *Ecouri ale Raportului Hrușciov din 1956 în Ministerul Afacerilor Interne*, în „Arhivele Totalitarismului", Anul VII, nr. 22-23, 1-2/1999, pp. 124-127.

[3] Raportul prezentat de Nikita Sergheevici Hrușciov, prim secretar al CC al PCUS, la cel de al XX-lea congres al Partidului Comunist al Uniunii Sovietice, la 25 februarie 1956, poate fi consultat în

organelor de securitate din Republica Populară Română în documentele de partid. Astfel, în *Raportul delegației PMR cu privire la lucrările Congresului al XX-lea al PCUS*, prezentat de Gheorghe Gheorghiu-Dej la plenara lărgită a CC al PMR din 23-25 martie 1956, se arăta că: „Trebuie să spunem deschis că în trecut au avut loc grave încălcări ale legalității populare din partea unor organe ale securității de stat. (...) Deosebit de grav este faptul că între 1950-1954 au funcționat în cadrul Ministerului de Interne așa numitele tribunale pentru condamnări administrative[1], care trimiteau în închisori sau în lagăre de muncă cetățeni arestați și judecați fără respectarea normelor juridice obișnuite și fără ca inculpatul să poată lua cunoștință de dosar, să se poată apăra sau să-și poată angaja apărător. Aceste tribunale au condamnat un număr mare de oameni, fără a fi supuse controlului vreunei instanțe superioare juridice de stat (...). În urma hotărârii Biroului Politic al CC al PMR și a Consiliului de Miniștri, tribunalele pentru condamnări administrative au fost lichidate în anul 1954"[2].

Majoritatea persoanelor internate administrativ au fost eliberate din coloniile de muncă în anul 1954, în contextul morții lui I.V. Stalin și a instalării la Kremlin a unei noi conduceri. La 11 martie 1954, Consiliul de Miniștri a emis o hotărâre care a abrogat HCM nr. 1554/1952. Prin Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 337 din 11 martie 1954 a fost desființată pedeapsa administrativă a internării persoanelor în coloniile de muncă și batalioanele de muncă, însă s-a menținut stabilirea domiciliului obligatoriu pentru anumite categorii de persoane[3]. Eliberarea persoanelor din coloniile de muncă este tratată într-un capitol separat din acest volum.

Doina Jela, V. Tismăneanu (coordonatori), *Ungaria 1956: revolta minților și sfârșitul mitului comunist*, București, Editura Curtea Veche, 2006, pp. 7-82. Pentru efectele lui în România vezi, pe larg, Elisabeta Neagoe, *Raportul secret al lui Nikita Hrușciov și consecințele sale în România*, în „Analele Universității Dunărea de Jos din Galați", tom II, Galați, University Press, 2003, pp. 135-158.

[1] De fapt este vorba despre Comisia Specială prevăzută de HCM nr. 1554 din 22 august 1952, la art. 4, și înființată în cadrul MAI la 25 august 1952, care emitea decizii pentru internarea administrativă a persoanelor pe baza propunerilor Direcției Generale a Securității Statului și a Direcției Generale a Miliției.

[2] ANR, fond CC al PCR-Cancelarie, dosar 27/1956, ff. 258-259.

[3] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri al Republicii Populare Române, nr. 337 din 11 martie 1954, pp. 1-2, 9-12.

Capitolul 3

Internările administrative efectuate de organele de miliție

Internările în unitățile de muncă și coloniile de muncă efectuate de Miliție

Documentele din arhiva fostei securități arată că și organele de miliție au procedat la internarea unor persoane în unități și colonii de muncă. În *Documentarul referitor la internarea unor persoane prin măsuri administrative în unități de muncă, colonii de muncă și locuri de muncă obligatorii și stabilirea domiciliului obligatoriu* întocmit, la 18 martie 1968, de către Consiliul Securității Statului, se arătau următoarele: „Și organele de miliție au dispus în mod ilegal, reținerea a numeroase persoane în vederea internării lor în colonii de muncă, au ținut în locurile de detenție multe persoane peste termenul de executare a măsurii administrative a internării și au luat în mod neîntemeiat măsura dislocării unor familii"[1].

Referitor la internările administrative efectuate de organele de miliție, în raportul Procuraturii Generale a Republicii Populare Române din 7 august 1953, se afirma:

> „Direcția Generală a Miliției face, de asemenea, numeroase internări în CM, pe baza Ordinului 01000, care de asemenea, nu este cunoscut Procuraturii Generale a RPR. DGM la cererea noastră, cu adresa nr. 100397 din 19 ianuarie 1953, a refuzat trimiterea lui. În prezent am reînnoit cererea de a se trimite copie de pe acest ordin. Deși n-am primit ordinul, suntem informați că el a fost emis în vara anului 1952, înlocuind vechiul ordin 60400. Cerându-se la DGM relații în legătură cu internările în CM în urma reclamațiilor depuse la Procuratura Generală ni s-a răspuns cu adresele nr. 526 din 18 II. 1953, 101487 din 16 februarie 1953, 101491 din 16 februarie 1953 și 101416 din 16 februarie 1953 că «nu se pot da niciun fel de date». Din iulie 1953, DGM nu mai răspunde la cererile noastre de acest fel, nici sub forma de mai sus, iar verbal generalul-maior Drăgan a comunicat că DGM nu mai dă în scris nici chiar răspunsuri negative. În aplicarea ordinului 0100 se comit, de asemenea, unele abuzuri"[2].

---

[1] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 192.

[2] *Ibidem*, vol. 51, partea I, f. 210.

Ordinul Direcției Generale a Miliției nr. 0100/1952 despre care se vorbea în raportul din 7 august 1953 al Procuraturii Generale a Republicii Populare Române sunt, de fapt, Instrucțiunile nr. 0100 din 1 septembrie 1952 ale Direcției Generale a Miliției-Cabinet pentru aplicarea HCM nr. 1544/1952 privind înființarea coloniilor de muncă, a domiciliilor obligatorii și a batalioanelor de muncă și se află astăzi în arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS)[1].

În Instrucțiunile nr. 0100 din 1 septembrie 1952 ale Direcției Generale a Miliției pentru aplicarea HCM nr. 1544/1952 se arăta că guvernul a hotărât admiterea ca măsură excepțională, provizorie, internarea administrativă pentru efectuarea muncii obligatorii[2]. În acest scop au fost organizate: colonii de muncă, domiciliul obligatoriu și batalioanele de muncă.

Organelor de miliție, în vederea aplicării HCM nr. 1544/1952 privind înființarea coloniilor de muncă, a domiciliilor obligatorii și a batalioanelor de muncă, le reveneau următoarele sarcini:

- depistarea și cercetarea elementelor dușmănoase, afaceriste, dubioase și în general a tuturor elementelor foste exploatatoare care prin activitatea lor submina regimul de democrație populară;
- întocmirea formelor de trimitere a acestora în colonii de muncă, la domicilii obligatorii și în batalioane de muncă[3].

Conform HCM 1544/1952, în colonii de muncă erau internați toți acei care prin faptele sau manifestările lor, direct sau indirect primejduiau sau încercau să primejduiască regimul de democrație populară; îngreunau sau încercau să îngreuneze construirea socialismului, precum și aceia care în același mod defăimau puterea de stat sau organele sale, dacă aceste fapte nu constituiau sau nu puteau constitui prin analogie infracțiuni. Această sarcină se executa de către formațiunile de miliție astfel:

Miliția economică reținea și întocmea forme de internare pentru:

- persoanele care lansau sau răspândeau zvonuri alarmiste, tendențioase și dușmănoase cu privire la producția, circulația și desfacerea mărfurilor, precum și cu privire la reforma bănească;
- persoanele care instigau la nesupunere sau neexecutarea măsurilor guvernului, atât la sate cât și la orașe, și în special cu privire la GAC, GAS, întovărășiri, colectări, planuri de cultură, comasări, SMT, cooperative meșteșugărești, trusturi alimentare, șantiere de construcții etc:

[1] Instrucțiunile nr. 0100 din 1 septembrie 1952 ale Direcției Generale a Miliției pentru aplicarea HCM nr. 1544/1952 privind înființarea coloniilor de muncă, a domiciliilor obligatorii și a batalioanelor de muncă pot fi consultate în ACNSAS, fond Documentar, dosar nr. 55, vol. 53, ff. 130-138.

[2] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 132.

[3] *Ibidem*, ff. 132 și 132 verso.

- foştii exploatatori care ocupau încă posturi de răspundere în producţie şi care dovedeau încontinuu prin atitudinea lor delăsare gravă, nejustificată prin incapacitatea lor profesională, atitudini care atrăgeau după sine defecţiuni sau frânarea producţiei;
- chiaburii care sabotau măsurile luate de guvern cu privire la însămânţări, colectări, părăsirea pământurilor etc;
- foştii condamnaţi pentru sabotaj, începând din anul 1945;
- foştii condamnaţi pentru speculă începând din anul 1945, care au avut o condamnare de la trei ani în sus;
- falsificatorii de bancnote şi monede care au suferit cel puţin trei condamnări[1].

Miliţia judiciară reţinea şi întocmea forme de internare pentru:

- persoanele care lansau sau răspândeau zvonuri alarmiste, tendenţioase şi duşmănoase cu privire la acţiunile bandiţilor şi fugarilor;
- infractorii recidivişti de drept comun, de exemplu: criminalii, tâlharii, hoţii, escrocii, incendiatorii, deţinătorii clandestini de armament, tăinuitorii şi gazdele acestora care au suferit cel puţin trei condamnări;

Miliţia Pază şi Ordine şi celelalte formaţiuni de miliţie nu efectuau reţineri şi forme de internare în colonii de muncă, însă sprijineau organele miliţiei economice şi judiciare în executarea sarcinilor internărilor administrative prin semnalarea cazurilor ce intrau în aceste categorii şi prin predarea materialului informativ obţinut[2].

În Instrucţiunile date de Direcţia Generală a Miliţiei formaţiunilor din subordinea sa, organele miliţiei trebuiau „să-şi îndrepte atenţia asupra infractorilor care nu erau încadraţi în câmpul muncii"[3].

Conform Instrucţiunilor nr. 0100 din 1 septembrie 1952 ale Direcţiei Generale a Miliţiei pentru aplicarea HCM nr. 1544/1952, dosarele întocmite de organele de miliţie pentru internarea în colonii de muncă şi batalioane de muncă trebuiau să conţină următoarele piese:

- o fişă informativă care cuprindea datele de stare civilă, antecedentele politice şi penale, date asupra activităţii ilicite din trecut şi prezent;
- copie de pe cazierul judiciar;
- un proces-verbal şi dovezile ce le avea miliţia din care rezulta ocupaţia din trecut, averea ce a posedat, precum şi legea în baza căreia a fost naţionalizat sau expropriat (atunci când era cazul);
- adeverinţa de la întreprinderea sau instituţia unde lucra, în cazul când persoana respectivă era încadrată în câmpul muncii, în care se arăta comportarea şi atitudinea faţă de muncă;

---

[1] *Ibidem*, ff. 132 verso-133.
[2] *Ibidem*, f. 133.
[3] *Ibidem*, f. 142 verso.

- foștii exploatatori care ocupau încă posturi de răspundere în producție și care dovedeau încontinuu prin atitudinea lor delăsare gravă, nejustificată prin incapacitatea lor profesională, atitudini care atrăgeau după sine defecțiuni sau frânarea producției;
- chiaburii care sabotau măsurile luate de guvern cu privire la însămânțări, colectări, părăsirea pământurilor etc;
- foștii condamnați pentru sabotaj, începând din anul 1945;
- foștii condamnați pentru speculă începând din anul 1945, care au avut o condamnare de la trei ani în sus;
- falsificatorii de bancnote și monede care au suferit cel puțin trei condamnări[1].

Miliția judiciară reținea și întocmea forme de internare pentru:

- persoanele care lansau sau răspândeau zvonuri alarmiste, tendențioase și dușmănoase cu privire la acțiunile bandiților și fugarilor;
- infractorii recidiviști de drept comun, de exemplu: criminalii, tâlharii, hoții, escrocii, incendiatorii, deținătorii clandestini de armament, tăinuitorii și gazdele acestora care au suferit cel puțin trei condamnări;

Miliția Pază și Ordine și celelalte formațiuni de miliție nu efectuau rețineri și forme de internare în colonii de muncă, însă sprijineau organele miliției economice și judiciare în executarea sarcinilor internărilor administrative prin semnalarea cazurilor ce intrau în aceste categorii și prin predarea materialului informativ obținut[2].

În Instrucțiunile date de Direcția Generală a Miliției formațiunilor din subordinea sa, organele miliției trebuiau „să-și îndrepte atenția asupra infractorilor care nu erau încadrați în câmpul muncii"[3].

Conform Instrucțiunilor nr. 0100 din 1 septembrie 1952 ale Direcției Generale a Miliției pentru aplicarea HCM nr. 1544/1952, dosarele întocmite de organele de miliție pentru internarea în colonii de muncă și batalioane de muncă trebuiau să conțină următoarele piese:

- o fișă informativă care cuprindea datele de stare civilă, antecedentele politice și penale, date asupra activității ilicite din trecut și prezent;
- copie de pe cazierul judiciar;
- un proces-verbal și dovezile ce le avea miliția din care rezulta ocupația din trecut, averea ce a posedat, precum și legea în baza căreia a fost naționalizat sau expropriat (atunci când era cazul);
- adeverința de la întreprinderea sau instituția unde lucra, în cazul când persoana respectivă era încadrată în câmpul muncii, în care se arăta comportarea și atitudinea față de muncă;

---

[1] *Ibidem*, ff. 132 verso-133.

[2] *Ibidem*, f. 133.

[3] *Ibidem*, f. 142 verso.

- note informative bine verificate;
- scrisori anonime (denunțuri), temeinic verificate;
- rapoarte informative documentare;
- declarații în care să se arate fapte concrete cu privire la activitatea ilicită a persoanei pentru care se întocmea dosarul. Declarațiile trebuiau scrise de persoanele audiate. Numai în cazul neștiutorilor de carte acestea puteau fi scrise de organele miliției și semnate prin punere de deget. Declarațiile trebuiau să cuprindă: date precise și concrete asupra activității persoanei vizate;
- procesul-verbal în care se concretiza materialul cuprins în dosar[1].

Dosarul astfel întocmit se prezenta directorului miliției regiunii, care după consultare dispunea, după caz fie trimiterea lui la Serviciul Anchete pentru verificare și definitivare, fie restituirea la formațiunea de miliție care l-a întocmit, pentru refacere și completare.

În cazul în care Serviciul Anchete constata că dosarul cuprindea piese suficiente și nu existau contraziceri între acestea, întocmea un referat cu propuneri de internare în colonie de muncă sau trimitere în batalioane de muncă. Pentru internarea în colonie de muncă se propunea și durata internării, care putea fi de la 6 luni la 5 ani.[2]

La raioanele de miliție și la mlițiile orășenești dosarele se întocmeau în aceleași condiții de către organele Miliției Judiciare, Economice, Pază și Ordine, Înscrierea și Evidența Populației și Anchete, după care comandantul dispunea înaintarea lor la Serviciul Anchete, de la regiune, care le verifica și le prezenta directorului[3].

Dosarele cu propuneri de internare în colonii de muncă se înaintau la Direcția Generală a Miliției – Direcția Anchete, care întocmea un proces-verbal de propuneri de internare, specificând durata, după care dosarul era înaintat Comisiei Centrale a MAI[4].

Deoarece în aplicarea Instrucțiunilor Direcției Generale a Miliției nr. 01000 din 1 septembrie 1952 se constatase unele lipsuri la întocmirea dosarelor, aproximativ două luni mai târziu, au fost emise alte instrucțiuni (Instrucțiunile Generale a Miliției Nr. 01000 bis din 23 octombrie 1952)[5] menite să le îmbunătățească.

În noile instrucțiuni se arăta că „materialul informativ furnizat era foarte slab, în sensul că cei care furnizează acest material, arată la rândul lor că au auzit întâmplător anumite fapte"[6]. Se constatase că organele de conducere ale regiunilor nu analizau suficient

---

[1] *Ibidem*, ff. 135 verso-136.

[2] *Ibidem*, ff. 136-136 verso.

[3] *Ibidem*, f. 136 verso.

[4] *Ibidem*. Pentru decizii de trimitere în colonii de muncă (CM), domiciliu obligatoriu (DO) sau batalioane de muncă vezi ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, volumele: 17, 19, 21. Volumele sunt postate și pe site-ul CNSAS.

[5] Instrucțiunile Direcției Generale a Miliției Nr. 01000 bis din 23 octombrie 1952 se pot consulta în ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, ff. 140-142.

[6] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 141.

fiecare caz în parte și nu rezulta în mod hotărât opinia comandanților[1]. Prin urmare, se indica, ca pe viitor, pe baza materialului informativ cules de organele operative (judiciare și economice), comandanții să ordone reținerea infractorilor și cercetarea lor de către organele de anchetă, care definitivau dosarul. Trebuia luată declarația celui în cauză, care constituia piesa de bază a dosarului „întrucât practica cercetărilor dovedește la fiecare pas că nu poate exista infractor care pus în fața unor probe concrete să nu recunoască activitatea sa. Din declarația celui în cauză să rezulte în mod concret faptele comise de acesta în trecut și prezent, precum și dacă este sau nu în câmpul muncii"[2].

Persoanele care afirmau că sunt suferinde trebuiau supuse vizitei medicale în cabinetele de pe lângă DMR, care le elibera un certificat medical din care să rezulte capacitatea sau incapacitatea lor de muncă. În instrucțiunile din octombrie 1952 se trăgea atenția ca asupra incapacității de muncă să se procedeze de la caz la caz, „iar atunci când cel propus deși este suferind, totuși prezintă un pericol social, va fi reținut și i se va întocmi formele de internare, urmând ca, Comisia Centrală a MSS să hotărască dacă va fi internat în colonie de muncă sau i se fixează domiciliu obligatoriu"[3].

Deoarece se constatase deficiențe în ordinea aranjării pieselor din dosar, se indica organelor de anchetă următoarea ordine a acestora:

1. Referatul (întocmit de organele de anchetă);
2. Referatul cu aprobarea de reținere (întocmit de organele judiciare și economice);
3. Procesul-verbal (întocmit de organele judiciare sau economice);
4. Fișa informativă (întocmită de organele judiciare sau economice);
5. Fișa politico-socială (întocmită de organele de anchetă);
6. Declarația celui propus (luată de organele de anchetă);
7. Declarația celorlalte persoane (luată de organele judiciare sau economice);
8. Note informative (luate de organele judiciare sau economice);
9. Rapoarte informative (luate de organele judiciare sau economice);
10. Copia de pe cazierul judiciar;
11. Certificatul medical (luat de organele de anchetă);
12. Foaia personală prevăzută cu fotografie și cu viza biroului evidenței operative, precum că au fost căutați la fișe și S.I.E.P. (întocmită de organele de anchetă);
13. Fișa dactiloscopică[4].

Dosarul astfel întocmit se înainta la Direcția Generală a Miliției-Direcția Anchete, iar cei în cauză rămâneau reținuți în arest până primeau rezultatul[5]. În Instrucțiunile DGM din 23 octombrie 1952 se atrăgea atenția ca „organele Miliției, în primul rând, să-și

[1] *Ibidem*, f. 141 verso.
[2] *Ibidem*.
[3] *Ibidem*.
[4] *Ibidem*, f. 142.
[5] Ibidem.

îndrepte atenția asupra infractorilor care nu sunt încadrați în câmpul muncii. Această categorie de infractori dacă sunt periculoși, chiar dacă nu au suferit 3 condamnări și prezintă prin activitatea lor infracționistă un pericol social, tovarășii comandanți pot aprecia pe baza materialului concret cules la întocmirea dosarelor pentru internarea în colonii de muncă. Dosarele acestora trebuie bine documentate cu probele administrate la dosar din care să rezulte periculozitatea pe care o prezintă"[1]. Nu se întocmeau dosare de internare în colonii de muncă pentru cei care au suferit condamnări pentru contravenții și delicte simple: beție, scandal, injurii, loviri simple, amenzi etc[2]. Comandanții de regiuni și raioane răspundeau pentru exactitatea tuturor datelor cuprinse în dosarele ce se întocmeau[3].

În practică, organele de miliție, ca și în cazul organelor de securitate, au procedat, în marea majoritate a cazurilor, la reținerea persoanei după care au întocmit formele de internare. Asemenea rețineri se făceau fără aprobarea procurorului. Reținerile durau uneori și luni de zile. În raportul Procuraturii Generale a RPR se arăta că „la 23 ianuarie 1953, organele procuraturii făcând un control în aresturile Direcției Miliției Capitalei au găsit 66 de persoane reținute în vederea internărilor. Efectuându-se și la data de 27. II.1953, un control asemănător s-au găsit în aresturile DMC un număr de 57 persoane reținute tot pentru internare"[4].

Miliția a internat în colonii de muncă persoanele care aveau cazier (pentru furt, practicarea prostituției etc). În raportul Procuraturii Generale a RPR din 7 august 1953 se prezentau cazurile de abuz ale miliției: De exemplu „Rotaru Dina din București a fost internată de organele miliției pe timp de 12 luni, fiind bănuită că «ar practica prostituția» deși în dosar nu era nicio dovadă în acest sens. Adevăratul motiv al arestării și internării ei a fost acela că un ofițer de miliție a urmărit să-i ia locuința. După ce și-a executat pedeapsa administrativă și a fost pusă în libertate la începutul anului 1953, prezentându-se la domiciliul său cu copilul mic pe care-l avea, a constat că locuința sa era ocupată de către un ofițer de miliție. Disperată pentru că nu mai avea unde locui, s-a reintors la Penitenciarul Văcărești unde a rugat conducerea penitenciarului să fie primită înapoi la închisoare întrucât nu mai avea unde locui"[5]. Pastui Nicolae a fost internat în CM pe timp de 12 luni fără motive temeinice, întrucât din dosar nu rezulta decât că a suferit o condamnare pentru accident de circulație, fiind șofer[6]. Exemplele pot continua.

În documentele MAI se arată că organele de cercetare ale miliției au întocmit dosare care nu cuprindeau suficiente probe de vinovăție, iar altele nu conțineau declarația

[1] *Ibidem*, f. 142 verso. În întocmirea dosarelor, raioanele și mililițiile orășenești procedau conform instrucțiunilor nr. 01000 din 1 septembrie 1952

[2] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 53, f. 142 verso.

[3] *Ibidem*, f. 137.

[4] *Ibidem*, vol. 51, partea I, ff. 210-211.

[5] *Ibidem*, ff. 212-213.

[6] *Ibidem*, f. 212.

internatului. În unele cazuri, persoanele internate în colonii de muncă nu aveau întocmite dosare personale care să conțină materialul informativ și de anchetă în baza căruia au fost internați[1].

Organele de miliție internau persoanele în CM și pentru refuzul de a construi locuințe la locul de dislocare, pentru părăsirea localității în care li s-a fixat domiciliu obligatoriu. În raportul din 13 mai 1953 privind activitatea subcomisiei care a reverificat eliberările unor persoane de drept comun din coloniile Pipera Roșie, Popești Leordeni și Penitenciarul Giurgiu, se arăta că: „Lipsuri s-au mai constatat și în dosarele întocmite de Regiunea Constanța la elementele ce au fost încadrate în CM pentru faptul că nu și-au construit casele la locul de dislocare. Astfel de cazuri sunt: Lache Ion, Busatovici Urosi și Morisescu Gh. Dosarele sunt întocmite superficial, în sensul că nu se arată dacă aceștia au avut materialul necesar, dacă a avut timp suficient, dacă au fost apți pentru muncă sau dacă din rea voință nu au construit casele și totuși ei au fost încadrați în CM pe timp de 24 luni"[2].

Persoanele internate administrativ erau reținute în coloniile de muncă peste termenul de executare a pedepsei, deoarece Direcția Generală a Miliției nu comunica la timp avizul cerut de colonii pentru eliberare, deși biroul grefei le cerea avizul cu cel puțin 2 luni de zile înainte de expirarea pedepsei[3]. De exemplu, Cristea Vasilica a fost internată în CM pe timp de 24 luni după care i s-a redus pedeapsa la 12 luni, însă din cauză că nu s-a comunicat coloniei reducerea pedepsei a fost eliberată cu o întârziere de 6 luni[4].

Abuzurile organelor de miliție erau cunoscute de conducerea MAI. În Ordinul ministrului afacerilor interne nr. 780 din 17 septembrie 1952 se arăta că unele organe de miliție nu respectau legile Republicii Populare Române, se abăteau de la regulamentele și instrucțiunile Ministerului Afacerilor Interne[5]. „Din motive neîntemeiate și fără nicio bază legală, anumite organe de miliție interpretând mecanic dispozițiile sfaturilor populare, au procedat la evacuarea din locuințe a unor cetățeni, precum și rețineri sub stare de arest a unor persoane. Unele organe de miliție au confiscat bunurile anumitor cetățeni pe baza așa ziselor ordine ale sfaturilor populare, fără ca să existe vreo hotărâre judecătorească și fără ca acestea să facă obiectul vreunei infracțiuni. S-a constatat, de asemenea, că unii milițieni, sergenți și ofițeri de miliție, în mod abuziv ocupă anumite locuințe fără să îndeplinească formele legale, iar alții prin comportarea lor umbrește demnitatea de cadru al Miliției populare"[6].

---

[1] *Ibidem*, vol. 5, f. 101. Vezi, pe larg, *Raportul din 13 mai 1953 privind activitatea subcomisiei de reverificare a eliberărilor unor elemente de drept comun ce au fost eliberate de prima comisie din coloniile Pipera Roșie, Popești-Leordeni și Penitenciarul Giurgiu*, în ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5, ff. 98-102.

[2] ACNSAS, fond Documentar, dosar 55, vol. 5, f. 102.

[3] *Ibidem*, vol. 51, partea I, f. 213.

[4] *Ibidem*, f. 214.

[5] *Ibidem*, dosar 90, f. 337.

[6] *Ibidem*.

Deoarece aceste abateri aduceau „grave prejudicii" regimului democrat-popular, ministrul afacerilor interne, Alexandru Drăghici a ordonat, la 17 septembrie 1952, luarea următoarelor măsuri: directorii și locțiitorii politici trebuiau să ia măsuri ca milițienii, sergenții și ofițerii să fie pregătiți în cunoașterea legilor Republicii Populare Române, a ordinelor și instrucțiunilor date de Ministerul Afacerilor Interne și Direcția Generală a Miliției și numai în conformitate cu ele să-și execute atribuțiile; participarea organelor de miliție la acțiunile întreprinse de către organele puterii locale de stat trebuia să se facă numai dacă era prevăzut în lege sau în baza ordinelor și instrucțiunilor Ministerului Afacerilor Interne sau ale Direcției Generale a Miliției; să fie sancționat orice milițian, sergent și ofițer care încălca legile Republicii Populare Române, ordinele și instrucțiunile Ministerului Afacerilor Interne și ale Direcției Generale a Miliției[1].

Gheorghe Pintilie, adjunct al ministrului afacerilor interne, în ședința Biroului Politic al CC al PMR din 8 septembrie 1953, care avut pe ordinea de zi discutarea raportului Prezidiului Marii Adunări Naționale de la prima sesiune până la 1 iulie 1953, recunoștea abuzurile efectuate de organele de securitate și miliție, însă acestea erau puse pe seama deviatorilor de dreapta din Partidul Muncitoresc Român: „Abuzurile și ilegalitățile săvârșite de organele securității de stat și ale Miliției ne aparțin nouă. Noi am sesizat guvernul acum 7-8 luni de toate abuzurile care le-au săvârșit organele Securității și ale Miliției, printr-un memoriu semnat de tov. Drăghici, Pavel Ștefan și Jianu. Aceste abuzuri și ilegalități sunt rămășițe puternice ale devierii de dreapta, ale politicii duse în minister de Teohari Georgescu, infiltrate puternic în organele de miliție și Securitate și am să arăt că sunt mult mai multe cazuri decât cele arătate de tov. Președinte. Nici Procuratura[2] nu știa pentru ce este arestat câte un cetățean și stă ani de zile fără să știe nimeni pentru ce. Acesta este adevărul. (...) În legătură cu abuzurile am adus un material, dar cred că nu este necesar să-l citesc acum. Am fost împinși spre aceste abuzuri, mai ales Miliția care este răspândită pe tot teritoriul țării în unități foarte mici. Aici nu ei sunt de vină, ci noi. După devierea de dreapta n-am știut să lichidăm imediat. Acest sistem s-a încurajat ani de zile, oameni care au săvârșit asemenea abuzuri au fost primiți de Teohari Georgescu și premiați cu ceasuri, au mai primit și scrisori personale"[3].

Câte persoane au fost internate administrativ de către organele de miliție? Conform raportului despre activitatea Direcției Generale a Miliției din anul 1951, organele de

[1] *Ibidem*, f. 338.

[2] Tot în cadrul ședinței Biroului Politic al CC al PMR din 8 septembrie 1953, Gheorghe Pintilie afirma că deși exista procuratura, în practică, aceasta nu și-a intrat în drepturi de la început: „Înainte nu s-a pomenit ca tovarășii de la Procuratură să intre în clădirea Ministerului Securității Statului ori a Miliției și să vadă vreun arestat sau dosarele lor. Așa ceva nici nu au putut visa. Acum procurorul are dreptul să vină de câte ori are nevoie și se uită nu numai în hârtii dar stă de vorbă și cu deținutul. Desigur mai sunt cazuri, ici pe acolo, de nerespectare a acestui drept. Trebuie să luptăm încă mult ca să lichidăm aceste rămășițe. Sigur, nu e un lucru ușor, nu se poate șterge cu buretele. Cu ajutorul conducerii eu sunt convins că o să reușim" (ANR, fond CC al PCR-Cancelarie, dosar 49/1953, f. 41).

[3] ANR, fond CC al PCR-Cancelarie, dosar 49/1953, ff. 38-41.

Cuprins

Capitolul 7

Realizarea Canalului Dunăre-Marea Neagră

Cine a luat decizia de construire a Canalului Dunăre-Marea Neagră

Construirea Canalului Dunăre-Marea Neagră i-a fost impusă lui Gheorghe Gheorghiu-Dej de către I.V. Stalin și a avut la bază rațiuni mai mult politice decât economice. Informația apare în memoriile persoanelor care s-au aflat în apropierea secretarului general al CC al PMR, Gheorghe Gheorghiu-Dej.

Ion Gheorghe Maurer, în convorbirile cu Lavinia Betea, de la mijlocul anilor 1990, afirma următoarele în legătură cu decizia construirii canalului și a scopului acestuia:

> „Canalul Dunăre-Marea Neagră s-a construit pentru că așa i-a cerut Stalin lui Dej. Era și aceasta o politică după model rusesc. Era o modă a construcției de canale în URSS determinată nu atât de necesități economice, cât politice. Ca să elimini orice împotrivire, trebuia să sperii oamenii, iar pentru asta era bine să-i închizi pe cât mai mulți. Dar unde să-i duci și ce să faci cu ei, a fost întrebarea care s-a pus. Atunci sovieticii au construit canalul Belomor cu țăranii ce se împotriveau colectivizării. Ce știam eu despre ce se întâmpla la noi?...Auzeam spunându-se că deținuții sunt duși la Canal...că acolo se lucrează cu deținuți...Eu am stat de vorbă cu niște specialiști francezi care mi-au spus că din punct de vedere al eficienței, canalul e o greșeală. I-am spus și lui Dej ce zic ei, dar Dej a spus că nu poate face altfel de cum i-a cerut Stalin. Și era evident că lucrurile nu mergeau bine. A fost și un proces, după care s-au abandonat lucrările și nu s-a mai vorbit de canal. Până în timpul lui Ceaușescu care l-a construit fără poruncă”[1].

Faptul că hotărârea referitoare la construcția Canalului Dunăre-Marea Neagră a fost luată de I.V. Stalin apare și în memoriile lui Paul Sfetcu, fostul șef de cabinet al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Acesta afirmă că Gheorghe Gheorghiu-Dej i-a spus cum a fost generată hotărârea de a construi canalul. Paul Sfetcu scrie în memoriile sale că după naționalizarea mijloacelor de producție din iunie 1948, o delegație de partid și de stat din

---

[1] Lavinia Betea, *Maurer și lumea de ieri. Mărturii despre stalinizarea României*, Arad, Editura Ioan Slavici, 1995, p. 97.

Republica Populară Română s-a deplasat la Moscova „pentru a pune bazele unei cooperări economice" și că atunci I.V. Stalin i-a sugerat lui Gheorghiu-Dej începerea lucrărilor la Canalul Dunăre-Marea Neagră:

„Am prezentat conducerii sovietice potențialul industriei noastre naționalizate și măsurile pe care conducerea României le considera necesare de aplicat în vederea valorificării depline a acestui potențial, precum și a asigurării continue a dezvoltării schimburilor comerciale româno-sovietice. Stalin, ca și când n-ar fi auzit ce-am spus, a întrebat:

– Are cunoștință conducerea României de un proiect întocmit de englezi, pe la începutul secolului al XX-lea, pentru construirea unui canal navigabil între Dunăre și Marea Neagră?

– Am rămas înmărmurit și totodată înspăimântat de perspectiva ca în loc de dezvoltarea industriei – obiectiv cu care venisem la Moscova – să ne alegem cu o gaură în pământ. I-am răspuns lui Stalin că nu avem cunoștință de asemenea proiect, însă cum ne vom întoarce în România vom pune să se scotocească arhivele și dacă-l vom găsi, îl vom prezenta. Stalin sigur pe ele, a replicat:

– Proiectul nu mai trebuie să-l căutați.

– A apăsat pe un buton de pe masa de ședință și după câteva secunde în biroul său de lucru a intrat un individ care probabil așteptase chemarea cu o hartă în mână pe care a pus-o în fața noastră pe masă. Stalin a arătat harta și a spus:

– Iată, pe harta României, cum este trasat drumul acestui canal!

– Am privit și am văzut o linie groasă, roșie, care unea localitățile Cernavodă și Năvodari, traseul așa-zisului viitor canal. După ce ne-a lăsat câteva minute să admirăm «miracolul», Stalin ne-a recomandat:

– Canalul trebuie realizat în România în vederea asigurării unor condiții mai favorabile transporturilor fluviale pe Dunăre și a economiei noastre [voastre] naționale.

Îngrozit de perspectiva nenorocită ce se profila, am explicat că România nu este pregătită, încă, pentru o asemenea lucrare de mare amploare, că nu dispune de fondurile necesare. Stalin, însă, a intervenit:

– Fondurile vor fi găsite dacă tovarășii români vor să realizeze o lucrare așa măreață.

Am adus și alte argumente și în principal că ne lipsesc fondurile, utilajele de excavație și mijloacele de transport. De aceea, am propus ca România să organizeze mai întâi fabricația acestora și apoi să ne apucăm de realizarea canalului. Dar totul a fost în zadar căci Stalin, neînduplecat, a zis fără a ne da posibilitatea de replică:

– Uniunea Sovietică va livra României utilajele de excavație și mijloacele de transport necesare dacă românii sunt hotărâți să se apuce de o lucrare atât de importantă și de necesară.

Astfel, s-a întors delegația română de la Moscova «împroprietărită» cu o hartă pe care era trasat drumul viitorului canal Dunăre-Marea Neagră. Presa scrisă și radioul au făcut cunoscut țării, poporului român, vestea cea mare, fericirea ce a căzut pe capul

nostru, fără să se spună, bineînțeles, a cui fusese ideea genială. Pentru a se masca acest adevăr și pentru a se da proiectului un «caracter național» a fost adoptată și o hotărâre a Biroului Politic al CC al PMR în acest sens"[1].

Dacă decizia de a construi, în anii 1950, canalul Dunăre-Marea Neagră i-a fost impusă lui Gheorghe Gheorghiu-Dej de către I.V. Stalin, ideea construirii unui canal între Dunăre și Marea Neagră, prin ținutul Dobrogei, are „o veche și interesantă istorie"[2] în România. În secolul al XIX-lea, în România au fost întocmite mai multe proiecte de a construi canalul, care aveau la bază rațiuni economice sau de apărare a țării[3]. Astfel, „Ion Ionescu de la Brad în lucrarea «Excursion agricole dans la plaine de la Dobrogea» (1850) sublinia «avantajele imense pe care Europa Centrală le-ar avea de la navigația pe acest braț (artificial - n.n.) al Dunării, beneficiile imediate care ar rezulta din aceasta pentru comerț și industrie, în general» (...) În primele decenii ale secolului XX, problema construirii unui Canal între Dunăre și Marea Neagră a fost tratată de inginerii Jean Stoenescu-Dunăre, Virgil Cotovu, Pompiliu Nicolau, Aurel Bărglăzan și Octavian Smigelschi, comandorul Alexandru Dumitrescu sau Gheorghe Popescu, un timp director general al porturilor și comunicațiilor pe apă. În schimbul de păreri pe marginea acestui incitant subiect s-au regăsit toate considerentele de natură economică, strategico-militară sau ecologică, pe care s-ar fi putut întemeia construcția canalului. Până și posibilitatea muncii forțate a fost prezentă în dezbaterile proiectatului obiectiv. Astfel, comandorul Alexandru Dumitrescu, comandantul Apărării Fixe Maritime, analizând un proiect germano-austro-ungar din anul 1917, afirma într-un articol din septembrie 1938 că «germanii (...) socotind Dunărea fluviu german au avut un proiect de tăiere a canalului care s-ar fi putut efectua cu prizonierii de război» (...) În cadrul propunerilor Serviciului Hidrografic al Marinei Militare din acea vreme s-au regăsit avantajele pe care le-ar fi putut oferi construirea unui canal fluvio-maritim în Dobrogea, acestea conținând argumente de natură economică sau de apărare a țării"[4].

---

[1] Fragment din volumul memorialistic al lui Paul Sfetcu, *13 ani în anticamera lui Dej*, selecție, introducere și note Lavinia Betea, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, pp. 269-272, în Dan Cătănuș, Vasile Buga (editori), *Gh. Gheorghiu-Dej la Stalin. Stenograme, note de convorbire, memorii 1944-1952*, cuvânt-înainte de acad. Florin Constantiniu, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2012, pp. 116-118.

[2] Marian Cojoc, *Istoria Dobrogei în secolul XX. I. Canalul Dunăre-Marea Neagră, 1949-1953*, București, Editura Mica Valahie, 2001, p. 8.

[3] Pentru o trecere în revistă a acestor proiecte vezi, pe larg, Paul Cernovodeanu, *Românii și primele proiecte de construire a Canalului Dunăre-Marea Neagră (1838-1856)*, în „Revista de Istorie", tom 29, nr. 2, februarie 1976, pp. 189-209; Stoica Gh. Lascu, *Mărturii documentare privind elaborarea unor proiecte ale Canalului Dunăre-Marea Neagră*, în „Revista de Istorie", tom 37, nr. 6, iunie 1984 pp. 534-555; Marian Cojoc, *op. cit.*, pp. 7-12; Alecsandru C. Sobaru, Gabriel I. Năstase, Chiriac Avădanei, *Artera navigabilă Dunăre-Main-Rhin. Strategii europene orizont 2020*, Editura Economică, 1998, pp. 127-129; Oana Ilie, *Canalul Dunăre-Marea Neagră în presa anilor 1949-1953*, în „Arhivele Totalitarismului", Anul IX, nr. 30-31, 1-2/2001, p. 79.

[4] Marian Cojoc, *op. cit.*, pp. 8-10.

La recomandarea lui I.V. Stalin, în luna mai a anului 1949, conducerea Partidului Muncitoresc Român a hotărât construirea Canalului Dunăre-Marea Neagră. Biroul Politic al CC al PMR, în ședința din 25 mai 1949, a fost de acord cu începerea lucrărilor pregătitoare și cu numirea lui Gheorghe Hossu ca director general al lucrărilor. Biroul Politic a însărcinat Secretariatul CC al PMR să întocmească un plan de acțiune privind toate liniile de activitate a partidului pentru sprijinirea acestor lucrări[1].

Modul cum au decurs discuțiile în cadrul ședinței Biroului Politic al CC al PMR[2] din 25 mai 1949 arată că hotărârea de construire a canalului a fost luată în URSS, de către I.V. Stalin, și că Biroul Politic al CC al PMR a fost de acord cu această decizie, trecând la realizarea ei. Gheorghe Gheorghiu-Dej, secretarul general al CC al PMR deja vorbea în ședință despre ajutorul pe care avea să-l primească Republica Populară Română în construirea canalului de la URSS. Iată cum au decurs discuțiile:

> „*Tov. Gheorghiu*: arată că problema este cunoscută Biroului și punctul de vedere al partidului a fost exprimat încă în timpul Conferinței Naționale, unde cu privire la sarcinile de reconstrucție economică era trecută și sarcina electrificării și începerea unor campanii de lucrări, amenajări de cursuri de apă, irigații etc. Problema construirii canalului a preocupat anumite cercuri legate de vechile regimuri, dar au rămas simple deziderate, pentru că sistemul capitalist nu îngăduia lucrări mari, care nu aveau în vedere profiturile, și îmbunătățirea situației maselor muncitoare. Nu au fost elaborate niciun fel de lucrări, ci numai niște schițe care însă nu s-au dovedit de folos nici pentru studiul problemei.
>
> Lucrarea aceasta face parte din programul de reconstrucție economică a țării, din programul de construire a socialismului în țara noastră. Nu este vorba numai de a lega Dunărea de Marea Neagră printr-un canal, ci de un volum de lucrări care să ducă la transformarea radicală a regiunii respective. Este vorba de 3 centrale electrice, de cel puțin 25 000 kW pentru satisfacerea nevoilor economice și culturale din acea parte a țării. Va fi, de asemenea, nevoie de lărgirea considerabilă a traficului feroviar, de înmulțire a șoselelor spre porturile ce se vor crea, de mărirea orașelor Cernavodă și Medgidia și probabil de crearea unui oraș nou lângă Tașaul. La canal vor intra în lucru, în mod treptat, până la 100-150 000 oameni, plus membrii lor de familie.

---

[1] ANR, fond CC al PCR-Cancelarie, dosar 53/1949, f. 3.

[2] Ședința Biroului Politic al CC al PMR, din 25 mai 1949, a fost deschisă la ora 19,30 și s-a încheiat la ora 21,30. Ea a fost prezidată de Gheorghe Gheorghiu-Dej. La ședință au participat următoarele persoane: Teohari Georgescu, L. Rădăceanu, I Chișinevschi, Al. Moghioroș, Gh. Apostol, M. Constantinescu, T. Iordăchescu, Gh. Vasilichi, Șt. Voitec, Chivu Stoica, M. Moraru, I. Rangheț și V. Vaida. Ședința a avut trei puncte pe ordinea de zi: 1) construirea Canalului Dunăre-Marea Neagră; 2) sărbătorirea zilei de naștere a lui I.V. Stalin (se împlineau 70 de ani de la nașterea lui I.V. Stalin); 3) informare din partea delegației înapoiată din Cehoslovacia și Ungaria cu privire la preluarea unor comenzi iugoslave (*Ibidem*, ff. 3-4).

Este vorba de un complex de lucrări cum nu se mai fac în alte părți și ne-am inspirat din experiența Un. Sov., având totodată și ajutorul ei, fără de care nu am putea executa aceste lucrări. La cererea noastră, guvernul Un. Sov. ne-a trimis un grup din cei mai buni constructori de canale, care să ne ajute la proiectare, la stabilirea liniei canalului, la toate lucrările. În fruntea grupului este un tovarăș cu experiență bogată. Față de ei s-a văzut lipsa de pregătire a specialiștilor noștri, deși unii din ei și-au dat doctoratul în legătură cu un asemenea proiect de canal.

Va trebui ca partidul ns. să îndrepte cele mai bune forțe, să mobilizeze întregul partid și toate mijloacele pentru această lucrare. Va trebui să dăm ca indicație principalelor direcții ale partidului, Organizatoric, Propagandă etc., să întocmească un plan de lucru pentru mobilizarea organizațiilor de partid din regiunea respectivă. Aceste organizații vor arăta capacitatea de muncă și de organizare a lor și secretarii vor trebui să țină contact permanent operativ cu conducerea lucrărilor. În focul acestei bătălii se vor crea cadre noi, călite. Pentru Direcția Propagandă trebuie date sarcini privind mobilizarea prin presă, radio, munca culturală ce se va desfășura acolo, munca de agitație, căci trebuie să ținem seama că vor lucra mase mari.

Problema a fost enunțată mai de mult, partidul a luat poziția principială și acum a venit la ordinea zilei, astfel că Bir. Pol. trebuie să-și dea aprobarea. Trebuie, de asemenea, să ne gândim și la efectuarea mai târziu a altor lucrări, dar nu vom putea ataca mai multe deodată. Va trebui de aceea să creăm cadre și pe măsura eliberării forțelor de pe acest șantier să treacă pe baza unui plan la alte lucrări.

În ceea ce privește organizarea va fi un organ central legat direct de Consiliul de Miniștri. Ca director general al șantierului îl propunem pe tov. Hossu, un tovarăș tânăr, cu spirit de organizare și care cunoaște și probleme de hidrologie, are spirit analitic și nu se pripește. Cum acest organ este pus sub directa supraveghere a Consiliului de Miniștri, a fost făcută propunerea ca tov. Gheorghiu să aibă legătura cu această lucrare. Cere ca Bir. Pol. să-și dea aprobarea principială. (...).

Tov. Chivu Stoica: arată că lucrarea are o importanță istorică și practic, construirea socialismului se face prin construcții de asemenea anvergură, care schimbă nu numai înfățișarea economică a regiunii, dar și mentalitatea oamenilor, pentru că acest șantier va fi un laborator, unde se vor crea cadre, se vor face școli de pregătire tehnică etc. Este una din posibilitățile prin care partidul nostru poate crea cadrele de care avem nevoie. Pentru a îndeplini această sarcină, va trebui să muncim, să creăm nu numai în acea regiune un climat prielnic, ci să mobilizăm în întreaga țară toate forțele în jurul acestei lucrări, să ne considerăm obligați pentru a crea climatul prielnic ca aceste lucrări să se poată îndeplini, să fim gata să sprijinim cu orice este nevoie această lucrare, pentru că va trebui concentrat utilaj și toate ministerele vor trebui să sprijine aceste nevoi. Nu este îngăduit ca lucrările să meargă prost, să fie dezorganizate sau să lipsească ceea ce este nevoie. (...).

Tov. Moghioroș: arată că partidul va trebui să dea tot ce poate pentru reușita acestei construcții și propune ca Biroul Politic să dea mandat Secretariatului să întocmească

un plan concret de organizare a aparatului politic, a distribuirii cadrelor și pentru mobilizarea forțelor tineretului și sindicatelor. (...).

Tov. Gheorghiu: arată că 50% din reușită se asigură prin organizare. Va trebui să alcătuim un plan concret, să mobilizăm partidul, presa, radio, dar să avem grijă ca aceasta să nu se facă în mod demagogic. În ceea ce privește acțiunea dușmanului, desigur că ea va exista și va trebui să ducem o muncă de lămurire, să arătăm practic populației ce înseamnă canalul, că îi va scăpa de malarie și le va îmbunătăți starea materială. În ceea ce privește măsurile de administrație, de conducere tehnică, tov. Hossu va propune pe ceilalți membri ai conducerii centrale a canalului.

Tov. Miron: mai propune ca în afară de munca salariată să se creeze un curent pentru munca voluntară. (...)

Tov. Vasilichi propune că întrucât este vorba de o aprobare de principiu, să se dea sarcină Secretariatului să facă cele necesare pentru aplicarea în practică a acestei hotărâri.

Tov. Gheorghiu: arată că se poate considera că Bir. Pol. aprobă hotărârea de a începe lucrările pentru construcția canalului și lucrările în legătură cu canalul și lasă Secretariatului sarcina de a întocmi un plan de acțiune privind toate liniile de activitate a partidului pentru sprijinirea lucrărilor acestui canal.

Tov. Miron: propune să se dea un comunicat din partea conducerii partidului care să arate că lucrarea este inițiată de partidul ns. pentru că aceasta va mobiliza organizațiile de partid"[1].

Conducerea Partidului Muncitoresc Român a aprobat să se publice o scurtă hotărâre în care să se arate că în ședința din 25 mai 1949, după ce a ascultat raportul lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, Biroul Politic al CC al PMR a hotărât să pună în fața Consiliului de Miniștri[2] proiectul pentru începerea imediată a lucrărilor pregătitoare de construire a

[1] ANR, fond CC al PCR-Cancelarie, dosar 53/1949, ff. 5-8.

[2] Tot la 25 mai 1949, Consiliul de Miniștri a ținut o ședință care a avut pe ordinea de zi construcția Canalului Dunăre-Marea Neagră. În cadrul ședinței, Emil Bodnăraș a propus ca Gheorghe Gheorghiu-Dej, în calitate de prim vicepreședinte al guvernului, să fie însărcinat să se ocupe în numele Consiliului de Miniștri, în mod permanent, de această lucrare (ANR, fond Președinția Consiliului de Miniștri-Stenograme, dosar 4/1949, f. 54). În aceeași ședință Gheorghe Gheorghiu-Dej a vorbit astfel despre publicarea în presă a hotărârii guvernului: „Cu toate măsurile luate de noi de a nu cotcodăci înainte de vreme despre canalul acesta, totuși oamenii vorbesc. Am vrut să rămână un lucru secret. A început să-și facă loc în public și cred că se poate publica hotărârea Consiliului de Miniștri pentru a nu se da loc la diverse interpretări, că avem ceva de ascuns. Decizia este astfel redactată că ar putea să fie dată publicității, eventual cu unele omisiuni. Vom vedea ce anume publicăm și ce nu" (*Ibidem*, f. 61).

canalului. Însă proiectul de hotărârea a Consiliului de Miniștri era deja pregătit și a fost citit în cadrul ședinței Biroului Politic de către Iosif Chișinevschi[1]. Hotărârea Biroului Politic al CC al PMR privind începerea lucrărilor la canalul Dunăre-Marea Neagră a apărut a doua zi în „Scânteia", organul oficial al Partidului Muncitoresc Român, pe prima pagină, împreună cu hotărârea Consiliului de Miniștri și avea următorul conținut: „Biroul Politic al CC al PMR în ședința sa din 25 mai a.c., ascultând raportul tov. Gheorghe Gheorghiu-Dej asupra proiectului de construire a canalului Dunărea-Marea Neagră și de dezvoltare economică și culturală a regiunii înconjurătoare, considerând că această mare lucrare face parte din opera de construire a socialismului în țara noastră hotărăște să fie pus în fața Consiliului de Miniștri proiectul pentru începerea imediată a lucrărilor pregătitoare ale construirii acestui canal"[2].

Paul Sfetcu, fostul șef de cabinet al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, afirmă în memoriile sale că Gheorghiu-Dej „nu a vorbit public niciodată despre paternitatea ideii construirii canalului și nici despre modul în care i-a fost impusă lucrarea. De câte ori își aducea aminte de felul în care a fost «convins» și apoi stăpânit de «euforia» realizării canalului, manifesta o mare jenă. Era aproape sigur că nu i s-ar fi putut opune lui Stalin"[3].

1949. Începerea lucrărilor la canal. Organizarea și funcționarea Direcției Generale a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră

Oficial, prin hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 505 din 26 mai 1949 s-a hotărât să se înceapă lucrările pregătitoare pentru construirea Canalului Dunăre-Marea Neagră în a doua jumătate a anului 1949, *în scopul* „asigurării transportului celui mai ieftin și mai scurt pe apă spre Marea Neagră; industrializarea regiunii de sud-est a țării și a dezvoltării sale economice și culturale; creării condițiilor pentru îmbunătățirea agriculturii și ridicarea nivelului de trai al țărănimii muncitoare; combaterii secetei care amenință

---

[1] Gheorghe Gheorghiu-Dej a propus ca Miron Constantinescu să întocmească pe loc un proiect de comunicat al hotărârii Biroului Politic al CC al PMR referitor la construirea canalului Dunăre-Marea Neagră. Biroul Politic al CC al PMR, cu modificările făcute în ședință, a aprobat textul comunicatului și a hotărât să apară a doua zi în presă, odată cu hotărârea Consiliului de Miniștri (ANR, fond CC al PCR-Cancelarie, dosar 53/1949, ff. 8-10).

[2] „Scânteia", nr. 1435 din 26 mai 1949, p. 1. Pentru modul cum au fost reflectate în presă lucrările Canalului Dunăre-Marea Neagră vezi, pe larg, Oana Ilie, *Canalul Dunăre-Marea Neagră în presa anilor 1949-1953*, în „Arhivele Totalitarismului", Anul IX, nr. 30-31 (1-2/2001), pp. 79-93. Pentru reflectarea canalului în literatura anilor 1949-1953, vezi *Idem*, *Canalul Dunăre-Marea Neagră în literatura anilor 1948-1953*, în „Arhivele Totalitarismului", Anul IX, nr. 32-33 (3-4/2001), pp. 80-96.

[3] Fragment din volumul memorialistic al lui Paul Sfetcu, *13 ani în anticamera lui Dej*, selecție, introducere și note Lavin a Betea, București, Editura Fundației Culturale Române, 2000, pp. 269-272, în Dan Cătănuș, Vasile Buga (editori), *Gh. Gheorghiu-Dej la Stalin. Stenograme, note de convorbire, memorii 1944-1952*, cuvânt-înainte de acad. Florin Constantiniu, București, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, 2012, p. 119.

continuu acest ţinut; asanării văii Carasu, astăzi plină de bălţi şi însănătoşirii populaţiei acestei regiuni bântuită de malarie”[1].

Potrivit HCM nr. 505/1949 pentru executarea tuturor lucrărilor de proiectare (studii şi de construcţii) privind construirea canalului, a porturilor fluviale şi maritime, se înfiinţa o direcţie specială a lucrărilor care se numea „Direcţia Generală a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră”, care era subordonată direct Consiliului de Miniştri al Republicii Populare Române. Direcţia Generală a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră era condusă de un director general ajutat de un inginer şef ca prim director adjunct, de doi directori adjuncţi, de doi ingineri şefi adjuncţi şi un mecanic şef[2]. Directorul general trebuia să prezinte Consiliului de Miniştri, până la 15 iunie 1949, planul lucrărilor de proiectare – studii şi al celor ajutătoare, ce urmau a fi executate în a doua jumătate a anului 1949, precum şi proiectul de reglementare a muncii[3].

Aşa cum se decisese în Biroul Politic al CC al PMR, Gheorghe Hossu a fost numit director general al Direcţiei Generale a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră. El a condus această direcţie în perioada 1949-1951, fiind urmat la conducerea direcţiei de către Mayer Grunberg (1951-1952) şi Vasile Posteucă (1952-1953)[4].

În şedinţa din 25 mai 1949 a Consiliului de Miniştri, care a avut pe ordinea de zi începerea lucrărilor la Canalul Dunăre-Marea Neagră, Gheorghe Gheorghiu-Dej vorbea astfel despre sprijinul cu specialişti pe care avea să ni-l acorde Uniunea Sovietică în construirea canalului: „În ceea ce priveşte fondul, trebuie să vă spun că întregul material este bazat pe experienţa unei scurte perioade de lucru şi în principal pe contribuţia efectivă şi aş spune hotărâtoare a grupului de consilieri sovietici în frunte cu tov. Zapoşnicov, care este preşedintele acestui grup de specialişti. Atât preşedintele grupului de specialişti sovietici, cât şi ceilalţi colaboratori ai săi, nu numai că au luat parte la întocmirea proiectelor de plan, la nenumăratele canale care leagă principalele centre economice, politice şi administrative ale Uniunii Sovietice[5], dar a lucrat efectiv la construirea acestor canale.

[1] „Buletinul Oficial al Republicii Populare Române”, nr. 33 din 26 mai 1949, p. 228 (HCM nr. 505 din 26 mai 1949 privind începerea lucrărilor pregătitoare pentru construirea Canalului Dunăre-Marea Neagră).

[2] *Ibidem*. Tot prin HCM nr. 505/1949 a fost aprobată schema de organizare, regulamentul de funcţionare şi propunerile pentru încadrarea personalului de conducere al Direcţiei Generale a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră, înregistrate la Consiliul de Miniştri sub nr. 5 787 din 25 mai 1949 (*Ibidem*).

[3] Un raport de activitate al Direcţiei Generale a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră din perioada 24 iunie-15 septembrie 1949 a făcut obiectul discuţiei membrilor Secretariatului CC al PMR în şedinţa din 22 septembrie 1949 (ANR, fond CC al PCR-Cancelarie, dosar 81/1949, ff. 2-22).

[4] Marian Cojoc, *Istoria Dobrogei în secolul XX. I. Canalul Dunăre-Marea Neagră, 1949-1953*, Bucureşti, Editura Mica Valahie, 2001, p. 17.

[5] „În URSS existau antecedente. Se construiseră deja sau erau în curs de finalizare Canalul Volga-Marea Baltică, încă din vremea lui Petru cel Mare, Canalul Moscova-Volga, construit între anii 1932-1937, Canalul Volga-Don, botezat «V.I. Lenin», terminat în 1952” (Octavian Roske, coordonator,

De aceea, guvernul sovietic ne-a trimis în ajutor pe cei mai experimentați, cei mai buni constructori ai Uniunii Sovietice"[1].

Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 505 din 26 mai 1949 anunța că ministerelor din Republica Populară Română urmau a li se atribuie părți importante din lucrările Canalului Dunăre-Marea Neagră avându-se „în vedere complexitatea, volumul și însemnătatea excepțională a lucrărilor Canalului"[2].

Aproximativ o lună de zile mai târziu de la hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 505 care a hotărât începerea lucrărilor canalului, prin HCM nr. 613, din 22 iunie 1949, a fost aprobat memoriul tehnico-economic prezentat de către Comisia URSS și Comisia RPR, acesta fiind luat ca bază pentru proiectarea și construirea Canalului Dunăre Marea Neagră[3]. Traseul canalului se fixa de la Cernavodă, prin Valea Carasu-Lacul Siutghiol cu ieșire la mare în portul de la Capul Midia. Canalul era deschis și urma să aibă două ecluze: ecluza de intrare lângă orașul Cernavodă și ecluza de ieșire de lângă lacul Siutghiol. Portul fluvial era construit în orașul Cernavodă și portul maritim la capul Midia[4].

Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 613 a fost aprobată în ședința de guvern din 22 iunie 1949. Ședința s-a ținut sub președinția lui Petru Groza, președintele Consiliului de Miniștri. La ședință a luat parte și președintele Comisiei URSS de studiere a Canalului Dunăre-Marea Neagră și ing. Gheorghe Hossu, președintele Comisiei RPR de studiere a canalului. În cadrul ședinței, Gheorghe Gheorghiu-Dej a prezentat o sinteză asupra raportului economic și tehnic al canalului după care au urmat discuții legate de pregătirea cadrelor tehnice, salarii, norme, însemnătatea canalului. La întrebarea lui I. Vintze: „Ce efecte va avea asupra Deltei și celorlalte brațe ale Dunării acest Canal ?", Petru Groza a spus că „Le concurează", înregistrându-se ilaritate în sală[5] .

În aceeași ședință, Gheorghiu-Dej afirma: „Raportul tehnic și economic al proiectului Canalului Dunăre-Marea Neagră este gata și el cuprinde lucrările efectuate sub conducerea Comisiunii Sovietice și Române, care sunt conținute în opt tomuri. Este vorba de o lucrare foarte însemnată. Trebuie subliniat – și să recunoaștem aici – că cele câteva schițe obținute de la specialiștii noștri nu a însemnat aproape nimic. S-a făcut, deci, o muncă foarte serioasă și cu rezultatele obținute s-a întocmit o sinteză pe care o voi citi și după citire vor urma întrebări și răspunsuri"[6]. În anexele raportului erau prevăzute

România 1945-1989. Enciclopedia regimului comunist. Represiunea, A-E, Institutul Național pentru Studiul Totalitarismului, București, 2011, p. 241).

[1] ANR, fond PCM-Stenograme, dosar 4/1949, f. 54

[2] *Ibidem.* Ministerele trebuiau să împuternicească un delegat pe lângă Direcția Generală a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră pentru coordonarea și rezolvarea la timpul fixat a tuturor problemelor în legătură cu construirea canalului (*Ibidem*).

[3] Vezi, pe larg, ședința Consiliului de Miniștri din 22 iunie 1949 la ANR, fond PCM-Stenograme, dosar 5/1949, ff. 67-81.

[4] Arhiva Guvernului României, Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 613 din 22 iunie 1949, f. 1.

[5] ANR, fond PCM-Stenograme, dosar 5/1949, f. 70.

[6] *Ibidem*, f. 67.

sarcini pentru fiecare departament din Republica Populară Română. Președintele Comisiei URSS a vorbit despre o metodă tehnică nouă în construcția canalelor și anume hidromecanizarea și despre formarea de specialiști care să stăpânească această tehnică. El a spus că acest canal se începe „în condiții cu totul favorabile, când tehnica construcțiilor este foarte puternic dezvoltată. Există mecanisme perfecționate, mecanisme puternice cu randament mare, mecanisme la care constructorii de altă dată visau numai la ele. Astăzi, sunt mijloace complet noi de executare a lucrărilor pe care înainte tehnica construcțiilor nu le cunoștea. Spre, exemplu, hidromecanizarea (...). Mijloacele acestea bune vor trebui puse să lucreze la acest canal. Mașinile nu vor putea face nimic. Trebuie să existe oameni care să le stăpânească, să stăpânească această tehnică înainte. Această sarcină trebuie considerată ca o sarcină principală. Sarcina principală este de a crea cadre pe deplin capabile în folosirea acestei tehnici.(...) În anul 1932 nici noi nu ne pricepeam să facem canale. Dar am luat un curs politic just, am organizat această educare a lor și formarea lor și astfel am făcut față acestei organizări. Ne-am însușit întreaga mecanizațiune a hidro-monitoarelor și cum vă este cunoscut, exact la 1 mai 1937, am dat canalul gata, exact după cinci ani"[1]. Era vorba despre Canalul Moscova-Volga, construit între anii 1932-1937. Președintele Comisiei URSS de studiere a Canalului Dunăre-Marea Neagră a dat indicații de cum trebuiau salarizați specialiștii și muncitorii, realizarea normelor, sistemul de premiere. Tot el a spus că trebuia creată o stare de spirit din care să rezulte sentimentul că fiecare construiește canalul: „Pe canalul nostru Moscova-Volga – era o lozincă: «Canalul se construiește de întreaga țară». Și în măsura în care această lozincă a fost introdusă în viață a depins realizarea construcției"[2]. La finalul ședinței Gheorghe Gheorghiu-Dej a supus aprobării Consiliului de Miniștri un proiect de hotărâre de guvern[3] în legătură cu măsurile necesare pentru construcția canalului, însoțit de anexe cu sarcinile pe care le aveau de îndeplinit ministerele din Republica Populară Română. Era vorba despre HCM nr. 613 din 22 iunie 1949.

Prin HCM nr. 613 din 22 iunie 1949 a fost aprobat planul lucrărilor de construcție, de proiectare și de cercetări al Direcției Generale a Lucrărilor Canalului[4], care conținea

[1] *Ibidem*, ff. 71, 73.

[2] *Ibidem*, f. 72.

[3] Proiectul de hotărâre a Consiliului de Miniștri a fost înmânat miniștrilor chiar în ziua de 22 iunie 1949, având doar posibilitatea să-l citească înainte de a fi aprobat. Vasile Luca, ministrul Finanțelor se pronunța astfel în ședința de guvern: „Ministerul de Finanțe a căpătat anumite sarcini în ceea ce privește impozitele și cifra de afaceri. Dacă Direcțiunea Canalului organizează întreprinderi proprii care va produce numai pentru canal, atunci se poate desființa impozitul pe cifra de afaceri pentru că nu comercializează, ci totul rămâne în interior. Natural că, dacă asemenea întreprinderi produc și alte lucruri care merg în afară de șantierul canalului, natural că pentru asemenea produse se va plăti impozitul pe cifra de afaceri. Cu această formă, deși o văd pentru prima dată, sunt de acord" (*Ibidem*, f. 78).

[4] Prin HCM nr. 613 din 22 iunie 1949 a fost aprobată și salarizarea muncitorilor, a personalului tehnic și administrativ de la lucrările canalului, precum și premierea acestora pentru îndeplinirea și depășirea normelor, a sarcinilor și planurilor de producție (Arhiva Guvernului României, Hotărâre

lucrări pregătitoare auxiliare (proiectări-studii, locuințe, ateliere, uzine, fabrici, comunicații-căi ferate, și poduri, telecomunicații, alimentare cu apă etc); *canalul propriu-zis* (terasamente în uscat-excavări de pământ și stâncă, pereuri); *ecluza Cernavodă* (terasamente, betonări, porți metalice); *ecluza Siutghiol* (terasamente, betonări, porți metalice; porți de siguranță (betonări, porți metalice); *porți de siguranță* (betonări, porți metalice); *portul fluvial Cernavodă* (dragaje, umpluturi, anrocamente, betonări, saltele fascine); *portul maritim Tașaul Midia* (diguri, cheuri, dragaje)[1].

Ministerul de Finanțe trebuia să pună la dispoziția Direcției Generale a Lucrărilor Canalului, prin Banca de Investiții, în anul 1949, suma de 8 500 000 000 lei, pentru lucrările de proiectare, de cercetare și de construcție, precum și pentru procurarea utilajului de construcție, a mijloacelor de transport, a sculelor, materialelor, inventarului, produselor industriale și alimentare necesare pentru executarea planului prevăzut în 1949. Comisia de Stat a Planificării trebuia să ia măsuri pentru programarea și repartizarea utilajului de construcție a mijloacelor de transport, al sculelor și inventarului, materialelor, produselor industriale și alimentare necesare executării canalului[2].

Conform HCM nr. 613/1949, ministerele trebuiau să execute pentru construirea canalului următoarele lucrări[3]:

- *Ministerul Industriei* executa studiile și proiectele construcțiilor centralelor termoelectrice care asigura o putere de vârf de 25 000 KW, precum și a 65 km de linie de transport de înaltă tensiune (390 000 000 lei); utilarea atelierelor de întreținere regională de la Alacap, Tașaul, precum și a unui atelier mobil (250 000 000 lei)[4];
- *Ministerul Minelor și Petrolului* executa toate lucrările de foraj cerute de Direcția Generală a Lucrărilor Canalului;
- *Ministerul Comerțului Exterior* trebuia să furnizeze din import Direcției Generale a Lucrărilor Canalului, în vederea mecanizării lucrărilor de construcție, utilajul greu și mijloacele de transport ce urmau a fi specificate în planul de import al Direcției Generale a Lucrărilor Canalului. Direcția Generală a Lucrărilor Canalului încheia contracte cu întreprinderile executante pentru lucrările prevăzute și înainta Ministerului Comerțului Exterior comenzile pentru utilajul și materialele ce urmau a fi achiziționate din import[5];

Consiliului de Miniștri nr. 613 din 22 iunie 1949, ff. 4-5. Pentru salarizarea lucrătorilor și funcționarilor tehnicieni și administrativi vezi, pe larg, HCM nr. 613/1949, ff. 20-24).

[1] Pentru detalierea lucrărilor și valoarea lor după datele memoriului tehnico-economic vezi, pe larg, anexa nr. 1 din HCM nr. 613/1949 (*Ibidem*, ff. 7-8).

[2] *Ibidem*, ff. 1-2.

[3] *Ibidem*, ff. 2-4.

[4] *Ibidem*, f. 9.

[5] *Ibidem*, f. 6. Ministerul Comerțului Exterior furniza din import pentru Direcția Generală a Canalului, în vederea mecanizării lucrărilor de construcții, utilajul greu și mijloacele de transport ce erau specificate în planul de stat pentru import, precum și piesele de schimb și materialele necesare (*Ibidem*, Hotărârea Consiliului de Miniștri nr. 460/1951, f. 4).

- *Comisia de Stat a Planificării* în colaborare cu Ministerul de Finanțe trebuia să revizuiască prețurile pentru materialele de construcție de masă, necesare construirii canalului, în sensul reducerii lor și să prezinte, la 1 august 1949, Consiliului de Miniștri noile prețuri reduse spre aprobare;
- *Ministerul de Finanțe* împreună cu Direcția Generală a Lucrărilor Canalului trebuiau să calculeze mărimea procentelor ce se adăugau la salarii și la cheltuielile de regie în dependență directă cu cheltuielile pentru executarea lucrărilor și să le propună spre aprobare Consiliului de Miniștri al RPR până la 1 august 1949. Întreprinderile care țineau de Direcția Generală a Lucrărilor Canalului și produceau materiale de construcție pentru nevoile lucrărilor ca și atelierele mecanice de reparații, se eliberau de plata impozitului cifrei de afaceri și a beneficiilor. Materialele lucrărilor care proveneau de la alte întreprinderi erau supuse regimului normal de prețuri și impozite;
- *Ministerul Construcțiilor*: construcția și refacerea drumurilor și șoselelor; construcția și instalarea clădirilor de utilitate publică de locuit și industriale, cu toate amenajările și parcurile respective; alimentarea cu apă necesară a centrelor de locuit și lucrărilor; proiectarea lucrărilor de regularizare a Văii Carasu și împreună cu Ministerul Agriculturii și Ministerul Silviculturii proiectarea lucrărilor de îmbunătățiri funciare și amenajări agricole[1];
- *Ministerul Comunicațiilor* prin Departamentul CFR, prin convenție cu Direcția Generală a Lucrărilor Canalului, executa lucrările de construcție, refacerea liniilor și a stațiunilor de cale ferată, lucrările de excavație și de transport pe porțiunea Poarta Albă-Ovidiu, cu excavatoarele date în folosință de Direcția Generală a Lucrărilor Canalului, precum și exploatarea întregii rețele de căi ferate normale pentru a asigura toate transporturile pe CFR necesare lucrărilor canalului. Ministerul Comunicațiilor, prin Administrația Poștelor și Telecomunicațiilor, asigura legăturile de telecomunicații necesare lucrărilor canalului și viitoarelor centre de locuit. A fost trecut asupra Direcției Generale a Lucrărilor Canalului utilajul greu care fusese achiziționat anterior pentru construcția noului port maritim de la Capul Midia, precum și cariera Ovidiu cu utilajul ei[2];
- *Ministerul Comerțului și Alimentației* trebuia să înființeze în locurile indicate de Direcția Generală a Lucrărilor Canalului, chioșcuri, magazine de stat și piețe bine aprovizionate;
- *Ministerul Sănătății și Asistenței Sociale* organiza funcționarea centrelor sanitare de pe lângă Direcția Generală a Lucrărilor Canalului în conformitate cu cerințele șantierelor și cu dezvoltarea centrelor rurale și urbane proiectate. Asistența

---

[1] Pentru detalierea lucrărilor ce se executau prin Ministerul Construcțiilor și valoarea lor, vezi, pe larg, anexele nr. III, IV și V din HCM nr. 613/1949 (*Ibidem*, ff. 10-12).

[2] Pentru detalierea lucrărilor ce se executau prin Ministerul Comunicațiilor și valoarea lor, vezi, pe larg, anexele nr. VI și VII din HCM nr. 613/1949 (*Ibidem*, ff. 13-16).

medicală a muncitorilor șantierelor era organizată independent de rețeaua sanitară care asigura asistența populației. Rețeaua sanitară a șantierului trebuia să fie astfel organizată: la 1 500 de muncitori să revină un medic, un oficiant sanitar și două surori infirmiere[1];

- *Comitetul Național de Radioficare și Radiodifuziune* executa lucrări de radioficare[2];
- *Ministerul Învățământului Public* trebuia să organizeze funcționarea școlilor elementare și medii din zona lucrărilor. Împreună cu Ministerul Industriei și cu Ministerul Construcțiilor trebuia să pregătească lucrători calificați și personal tehnic pentru lucrările canalului;
- *Ministerul Muncii și Prevederilor Sociale* prin Oficiul Central de Repartizare a Forțelor de Muncă, repartiza brațele de muncă. În HCM nr. 613/1949 se arăta foarte clar că în repartizarea brațelor de muncă, Ministerul Muncii și Prevederilor Sociale, prin Oficiul Central de Repartizare a Forțelor de Muncă, trebuia să aibă în vedere, în primul rând necesitățile de brațe de muncă ale Canalului Dunăre-Marea Neagră;
- *Academia RPR* urma să trimită un delegat pe lângă Direcția Generală a Lucrărilor Canalului pentru îndrumarea și supravegherea cercetărilor științifice, istorice și arheologice[3].

La 9 august 1949, Consiliul de Miniștri al Republicii Populare Române a împuternicit pe Gheorghe Gheorghiu-Dej, prim-vicepreședinte al guvernului de a semna convenția între guvernul Republicii Populare Române și guvernul Uniunii Republicilor Socialiste Sovietice pentru acordarea ajutorului tehnic României în construirea canalului Dunăre-Marea Neagră[4].

Construirea Canalului navigabil între Dunăre și Marea Neagră, a porturilor fluviale și maritime a fost încredințată unei unități operative de stat denumită *Direcțiunea Generală a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră*, pe scurt D.G.C.

Organizarea și funcționarea acestei direcții a fost reglementată prin Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 75 din 23 martie 1950[5]. În expunerea de motive a decretului se arăta că: „Prin Hotărârea nr. 505 din 25 mai 1949, Consiliul de Miniștri

---

[1] Pentru detalierea lucrărilor ce se executau prin Ministerul Sănătății și Asistenței Sociale vezi, pe larg, anexa nr. 8 din HCM nr. 613/1949 (*Ibidem*, ff. 17-118).

[2] Pentru denumirea lucrărilor și valoarea lor vezi, pe larg, anexa nr. 9 din HCM nr. 613/1949 (*Ibidem*, f. 19).

[3] *Ibidem*, ff. 2-6.

[4] ANR, Colecția Consiliul de Miniștri (1881-1972), dosar 157/1950, f. 2.

[5] În Decretul Prezidiului Marii Adunări Naționale nr. 75/1950 care prevedea organizarea și funcționarea Direcției Generale a Lucrărilor Canalului Dunăre-Marea Neagră, executarea Canalului Dunăre-Marea Neagră era motivată astfel: „asigurarea celui mai ieftin și direct transport pe apă, spre Marea Neagră; industrializarea regiunii de Sud-Est a țării și dezvoltarea ei economică și culturală; crearea de condiții favorabile pentru îmbunătățirea agriculturii și ridicarea nivelului de trai al țărănimii muncitoare; combaterea secetei permanente din acest ținut; asanarea Văii Carasu și ridicarea nivelului de